Georges

Simenon

KOMISARAS MEGRĖ

LATVIS PETERSAS

baltos lankos

GEORGES
SIMENON

Latvis Petersas

Iš prancūzų kalbos vertė
Vilius Litvinavičius

baltos lankos

UDK 821.133.1-31
Si73

Versta iš:
Georges Simenon, *Pietr le Letton*,
Paris: Presses de la Cité, 2003

Redaktorė
Inga Jankauskaitė

Dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Eglė Jurkūnaitė

ISBN 978-9955-23-523-1

Translation entitled „Latvis Petersas"
© 2011 Georges Simenon Limited, a
Chorion company. All rights reserved
© Vilius Litvinavičius, vertimas
į lietuvių kalbą, 2011
© Baltų lankų leidyba, 2011

I
„AMŽIUS IŠ PAŽIŪROS – 32, ŪGIS – 169...“

TKPK – Paryžiaus policijai.

Xvzust Krokuva vimontra m ghks triv psot uv Latvis Petersas Brėmenas vs tyz btolem.

Policijos pirmosios operatyvinės brigados komisaras Megrė kilstelėjo galvą ir dirstelėjo į pačiame kabineto viduryje įtaisytą ketaus krosnelę su palubės link nusiraizgiusiu didžiuliu juodu dūmtraukio vamzdžiu – jam pasirodė, kad tolygus liepsnų ūžimas pradeda slopti. Tada jis atidėjo į šalį telegramą, sunkiai atsikėlė, atsuko sklendę ir švystelėjo į pakurą trejetą kastuvėlių anglių.

Paskui, kad sušiltų, atsistojo nugara į ugnį, prisikimšo pypkę, atlaisvino prisegamą marškinių apykaklę – nors siaura, bet buvo nepatogi dėvėti.

Jis pasižiūrėjo į laikrodį, rodantį jau ketvirtą valandą. Švarkas kabojo ant gembės, prikaltos prie durų.

Bet jis neskubiai sugrįžo prie rašomojo stalo, dar kartą perskaitė telegramą ir pusbalsiu iššifravo:

Tarptautinė kriminalinės policijos komisija – Prancūzijos policijai Paryžiuje:
Krokuvos policija praneša apie Latvio Peterso išvykimą ir vykimą į Brėmeną.

Tarptautinė kriminalinės policijos komisija (TKPK), kurios būstinė yra Vienoje, vadovauja kovai su banditizmu Europoje ir ypatingą dėmesį skiria įvairių šalių policijos bendradarbiavimui.

Megrė prisitraukė arčiau kitą telegramą, taip pat užrašytą polkodu, tarptautine slapta kalba, kuri pasitelkiama palaikyti ryšiams tarp viso pasaulio policijos padalinių.

Jis automatiškai išvertė:

Brėmeno policijos valdyba – Prancūzijos policijai Paryžiuje: nurodytas ankstesniame pranešime Latvis Petersas vyksta Amsterdamo ir Briuselio kryptimi.

Trečia telegrama, kurią atsiuntė Nyderlandų policijos valdybos tarptautinės komisijos padalinys, skelbė:

Latvis Petersas 11 val. ryto įsėdo į tarptautinį ekspresą „Šiaurinė žvaigždė", vykstantį į Paryžių, 5 vagonas, kupė G-263.

Paskutinė polkodu užrašyta telegrama atėjo iš Briuselio ir pranešė:

2 val. Briuselyje patvirtintas Latvio Peterso vykimas ekspresu „Šiaurinė žvaigždė“, kupė, nurodyta Amsterdamo pranešime.

Už rašomojo stalo beveik per visą sieną buvo išskleistas didžiulis žemėlapis, prie kurio atsistojo Megrė, toks griozdiškas ir nepaslankus, susikišęs rankas į kišenes ir įsikandęs burnos kamputyje pypkę.

Susiradęs taškelį, žymintį Krokuvą, žvilgsniu nutiesė liniją iki kito, žyminčio Brėmeno uostą, paskui mintyse sujungė Amsterdamą su Briuseliu.

Dar kartą pasižiūrėjo, kelinta valanda. Dvidešimt po ketvirtos... „Šiaurinė žvaigždė“ dabar jau turėjo lėkti tarp Sen Kanteno ir Kompjenės maždaug šimto dešimties kilometrų per valandą greičiu.

Jokio sustojimo prie sienos. Jokių stabdymų kelyje.

Įsitaisęs penktojo vagono kupė G-263, Latvis Petersas, suprantama, skaitė laikraščius ar tiesiog žiūrėjo į peizažą, bėgantį už langų.

Megrė pasuko užkambario durų link, nusiprausė rankas emaliuotoje kriauklėje, perbraukė šukomis savo vešlius kaštoninius plaukus, kuriuose jau išsiskyrė keletas žilsvų gijelių aplink smilkinius, paskui kaip pakliuvo persirišo kaklaraištį, kurio mazgo gudrybių niekuomet taip ir nesugebėjo perprasti.

Buvo lapkritis. Temo. Už lango dar buvo matyti Senos atšaka, Sen Mišelio aikštė, plūduriuojanti barža-skalbykla, bet viską jau gaubė melsvi

šešėliai, tarp kurių lyg žvaigždės užsižiebdavo dujiniai žibintai.

Jis uždarė užkambarį, perbėgo akimis telegramą, kurią atsiuntė Tarptautinis identifikacijos biuras iš Kopenhagos.

Prancūzijos policijai, Paryžius.

Latvis Petersas 32 169 01512 0224 0255 02732 03116 03233 03243 03325 03415 03522 04115 04144 04147 05221... ir t. t.

Šį kartą tekstą jis jau ėmėsi šifruoti garsiai, viską kruopščiai daugelį kartų kartodamas, kaip mokinukas, ruošiantis pamokas:

– Latvio Peterso žymės: amžius iš pažiūros 32, ūgis 169, nugara tiesi, pečių linija horizontali, palinkimas į priekį nežymus, viršunosė neišskirtinė, ausies kontūrai su ypatumais, spenelis didelis, kriauklė siaura ir mažai ištįsusi, kaušelis išsikišęs, nedidelis įlinkis į vidų, nosis maža, tiesi, be smarkiai išsiskiriančių raukšlių, viršutinis žandikaulis iškilęs, veidas pailgas, įdubęs, antakiai reti ir labai šviesūs, viršutinė lūpa išsikišusi, gerokai storesnė, kaklas ilgas, baltymas vidutinio ryškumo, rainelės vidutinio žalsvumo, plaukai labai šviesūs.

Tai buvo *rašytinis* Latvio Peterso portretas, bet komisarui pasirodė ne mažiau iškalbingas už nuotrauką. Vaizduotėje jau ryškėjo pagrindiniai bruožai: neaukštas, lieknas, jaunas vyriškis, ryškiai šviesiais plaukais, retokais gelsvais antakiais, žalsvomis akimis, ištįsusiu kaklu.

Be kita ko, Megrė smulkiausiai įsiminė visas ausies detales, ir dėl to net minioje, nors Latvis Petersas nusigrimuotų, jį iškart nedvejodamas atskirtų.

Nusiėmęs nuo gembės jis užsivilko švarką, apsigaubė savo sunkiu juodu apsiaustu ir užsimaukšlino ant galvos katiliuką.

Paskutinis žvilgsnis į krosnelę, kuri, atrodė, tuoj sprogs.

Pačiame ilgo koridoriaus gale, jau laiptų aikštelėje, kuri drauge buvo ir įstaigos laukiamasis, dar vienas nurodymas Žanui:

– Ei, tik nepamiršk pakurstyti ugnies!

Jam leidžiantis laiptais į vidų įsiveržė tokie smarkūs vėjo gūsiai, kad prisidegdamas pypkę turėjo užsiglausti sienos įduboje.

Nors Šiaurės stotį dengė didžiulis stiklinis gaubtas, peronuose škvalo šuorai netrukdomai blaškė dulkes. Daugybė stiklų nulėkė nuo stogo, ir duženos nuklojo geležinkelio bėgius. Elektrinės lempos vos spingsėjo. Sužvarbę žmonės gūžėsi į apsiaustus.

Prie kasos langelio keleiviai galėjo perskaityti nelabai guodžiantį pranešimą: „Audra virš Lamanšo“.

Kažkokiai moteriai, kurios sūnus susiruošė keliauti į Folkstoną, nuo veido nenuslinko nerimas, o akys buvo paraudusios. Iki paskutinės akimirkos ji vis jam kažką patarinėjo. Suglumęs jis turėjo prižadėti, kad nė sekundei nekels kojos į laivo denį.

Megrė stovėjo vienuoliktame perone, kur žmonių minia laukė, kol atvažiuos „Šiaurinė žvaigždė“. Visų didžiųjų viešbučių atstovai, jau nekalbant apie garsiąją Kuko agentūrą, taip pat būrėsi čia.

Komisaras stovėjo, lyg būtų sustingęs. Kiti taip pat nervinosi. Jauna moteris, visa apsimuturiavusi audinės kailiais, tik kojas pridengusi permatomu šilku, vaikščiojo ten ir atgal smarkiai kaukšėdama batų kulniukais.

O jis liko stovėti nejudėdamas, impozantiškiems jo pečiams metant didžiulį šešėlį perone. Laukiantieji jį stumdydavo, o jis nė nekrustelėdavo lyg kokia siena.

Tolumoje sužibo geltonas šviesos taškas. Tada prasidėjo sambrūzdis, suskardėjo nešikų šūksniai, nervingai sutrepsėjo keleiviai išėjimo link.

Jau buvo praėję bene pora šimtų žmonių, kai Megrė žvilgsnis minioje išskyrė neaukštą vyriškį, apsivilkusį žaliu kelionės apsiaustu stambiais kvadratais, ir iš sukirpimo, ir iš spalvos akivaizdžiai buvo matyti, kad drabužis yra šiaurietiško siuvimo.

Vyras nesiskubino. Pavymui sekė trejetas nešikų. Prabangaus Eliziejaus Laukų viešbučio atstovas pataikaujamai skynė kelią minioje.

„Amžius iš pažiūros 32, ūgis 169... nosies išlinkimas...“

Megrė nesiblaškė. Jis įsistebeilijo į keleivio ausį. Jam to užteko. Žaliai vilkįs vyriškis praėjo pro jį. Vienas nešikas net užkliudė komisarą lagaminu.

Staiga vienas „Šiaurinės žvaigždės“ palydovų kaip akis išdegęs metėsi bėgti, pakeliui šūktelėjęs

keletą žodžių kolegai, stovinčiam perono gale prie grandinės, skirtos praėjimui užtverti.

Dabar grandinė buvo ištempta. Pasigirdo keleivių pasipiktinimo šūksmai.

Vyras, vilkįs kelionės apsiaustu, jau buvo perono tarpdury.

Komisaras greitomis rūkė, traukdamas po mažą dūmelį. Jis prisiartino prie geležinkelininko, ištempusio grandinę.

– Policija! Kas čia atsitiko?

– Žmogžudystė... Ką tik pastebėjo...

– Vagonas B?..

– Atrodo...

Stotyje gyvenimas tekėjo įprasta vaga. Vien tik vienuoliktame perone dėjosi kažkas nesuprantamo. Čia buvo įstrigę apie penkiasdešimt išeinančių iš traukinio keleivių. Jiems buvo užtvertas kelias. Ir jie nekantravo.

– Leiskite jiems eiti... – pasakė Megrė.

– Betgi...

– Leiskite eiti...

Jis žiūrėjo, kaip iš stoties išvirsta paskutinis žmonių srautas. Garsiakalbis paskelbė, kad priemiesčio traukinys išvyksta. Keletas žmonių puolė į tą pusę. Priešais vieną „Šiaurinės žvaigždės" vagoną mažas būrelis kažko dar laukė. Tai buvo trys vyrai geležinkelio apsaugos uniformomis.

Pirmas atskubėjo stoties viršininkas, nors ir sunerimęs, tačiau oriai pasitempęs. Paskui laukiamojoje salėje pro keleivių būrelius pralingavo neštuvai, o labiausiai susirūpinę juos akimis lydėjo

išvykstantieji, nes visiems iškart kilo įtarimas, kad atsitiko kažkas negero.

Megrė savo nerangia eisena nužingsniavo į traukinį, nepaleisdamas pypkės iš dantų. Pirmas vagonas. Antras vagonas... Pagaliau priėjo penktą vagoną.

Palei vagoną ties langu stoviniavo grupelė žmonių. Čia ir atgabeno neštuvus. Stoties viršininkas klausėsi trejeto vyrų, tuo pat metu kalbančių vienas per kitą.

– Policija!.. Kur jis yra?

Į jį pasižiūrėjo su tikru palengvėjimu. O jis ramiai visa savo didžiulio kūno mase prasistūmė į patį būrelio vidurį, ir po akimirkos visi tematė jo plačią nugarą.

– Jis tualete...

Megrė įsiropštė į traukinį ir dešinėje pamatė atidarytas tualeto duris. Ankštoje patalpoje ant grindų gulėjo nenatūraliai susirietęs kūnas, lyg kas nors tyčia jį būtų perlenkęs perpus.

Traukinio viršininkas, stovėdamas perone, davė nurodymus:

– Tegu nutempia vagoną į depo kelią... Palaukite!.. Į šešiasdešimt antrąjį... Ir įspėkite geležinkelio komisarą...

Iš čia buvo matyti tik nužudytojo pakaušis. Tada komisaras nusmaukė jam kepurę ir apžiūrėjo kairę ausį.

– Spenelis didelis, kriauklė siaura ir mažai ištįsusi, kaušelis išsikišęs, nedidelis įlinkis į vidų... – sumurmėjo jis.

Ant linoleumo buvo nutiškę keli kraujo lašai. Jis apsidairė aplinkui. Perone ir ant vagono laiptelių pamatė keletą geležinkelininkų. Stoties viršininkas kažką tebeaiškino.

Megrė stipriau sukando pypkę ir atsuko į save nužudytojo veidą.

Jei nebūtų matęs išeinančio keleivio žaliuoju apsiaustu, jei nebūtų matęs, kaip jis kartu su „Mažestiko" viešbučio vertėju sėdasi į prabangų automobilį, nekiltų jokių abejonių dėl mirusiojo tapatybės.

Netgi skiriamieji bruožai. Netgi mažyčiai ūsiukai po smaila panose, kirpti šepetėliu. Netgi reti ir šviesūs antakiai. Netgi pilkšvai žalios akių rainelės.

Kitaip tariant, tai buvo Latvis Petersas!

Megrė negalėjo nė pakrutėti šiame ankštame tualete, kur iš pamiršto užsukti čiaupo sruveno vanduo ir pro įtrūkusią sąnarą šnypštė garas.

Jis stovėjo kone įsispyręs į lavoną. Apvertė jį krūtine į viršų – švarkas ir marškiniai apsvilę nuo parako, taigi, šauta visai iš arti.

Didžiulė juoda šūvio dėmė sumišo su violetiniais išsruvusio kraujo dryžiais.

Viena smulkmena tiesiog apstulbino komisarą. Jis netyčia dirstelėjo į nužudytojo koją. Ji gulėjo šleivai, nes ją persuko kartu su kūnu, taip sugrūstu, kad užsidarytų durys.

Koja apauta juodu, pigiu, gerokai nuavėtu batu. Puspadis daugelį kartų perkaltas. Kulnas

nuklaipytas į vieną pusę, o per pado vidurį vis plėtėsi skylė, ilgainiui prabrūžinta nuolat avint.

Atvyko geležinkelio komisaras, vilkintis uniforma su daugybe antsiuvų, toks pasitikintis savimi, kad jau perone ėmė žerti klausimus:

– Kas ten dar atsitiko?.. Žmogžudystė?.. Savižudybė?.. Ei, tik nelieskite nieko, kol atvyks prokuratūra!.. Dėmesio!.. Čia aš vadovauju, aš!..

Megrė teko įdėti antžmogiškų pastangų, kad išsikapanotų iš tualeto, kur buvo tiesiog įsipančiojęs į mirusiojo kojas. Mikliu profesionalo judesiu jis apčiupinėjo kišenes ir įsitikino, kad jos tuščios, visiškai tuščios.

Jis išlipo iš vagono, užgesusia pypke, pakrypusiu į šoną katiliuku, rankovę išsitepęs krauju.

– Še tau! Pats Megrė... Ką jūs apie tai manote?..

– Nieko! Imkitės darbo...

– Tai savižudybė, ar ne?..

– Jei jau taip norite... Ar skambinote į prokuratūrą?..

– Vos tik man apie tai pranešė...

Stotyje griaudėjo garsiakalbis. Keletas žmonių, pastebėję, kad dedasi kažkas neįprasto, iš tolo žiūrėjo į tuščią traukinį ir būrelį žmonių, sustingusių prie penkto vagono laiptelių.

Megrė, staiga išėjęs iš stoties, paliko visus susirinkusiuosius ir šūktelėjo taksi.

– Į „Mažestiką“!

Audra vis smarkėjo. Vėjo sūkuriai taip įsisiautėjo gatvėse, kad praeiviai atrodė kaip svirduliuo-

jantys girtuokliai. Nuo stogų vis krito čerpės. Gatvėmis sunkiai stūmėsi perpildyti autobusai.

Eliziejaus Laukai atrodė tušti kaip kaimo šunkelis. Pradėjo lašnoti. „Mažestiko“ durininkas atskubėjo prie taksi, išskleidęs kuplų raudoną skėtį.

– Policija!.. Ar pas jus apsistojo koks nors keleivis iš „Šiaurinės žvaigždės“?

Durininkas akimirksniu suskleidė skėtį.

– Vienas atvyko, taip!

– Žalias apsiaustas... Šviesūs ūsai...

– Tikrai taip, užeikite į registratūrą...

Žmonės lakstė galvotrūkčiais, stengdamiesi pabėgti nuo liūties. Megrė įžengė į viešbutį pačiu laiku ir išvengė riešuto dydžio, šaltų kaip ledas lietaus lašų.

Sėdintys už raudonmedžio biuro stalo viešbučio tarnautojai ir vertėjai policininką vis dėlto sutiko taip pat mandagiai, taip pat maloniai kaip ir bet kurį kitą klientą.

– Policija... Keleivis žaliu apsiaustu... Gelsvi ūsiu...

– Septynioliktajame... Ką tik sunešė jo bagažą...

II
MILIJARDIERIŲ DRAUGAS

Megrė pasirodymas „Mažestike“ į tvyrojusią nuotaiką įmaišė grėsmės nuojautą. Lyg būtų atvilkęs kokį bloką, kurio niekur negalima priderinti.

Tegu jis ir nebuvo panašus į policininkus, kuriuos taip išpopuliarino karikatūristai. Jis nesiželdino ūsų, neavėjo storapadžių batų. Dėvėjo gana plono audinio gerai pasiūtus drabužius. Pagaliau, jis kas rytą skusdavosi, o rankos buvo prižiūrėtos.

Tačiau jo laikysena buvo perdėm plebėjiška. Jis buvo tikras stambių kaulų gremėzda. Tvirti jo raumenys pūpsojo net pro švarką, o naujausiose kelnėse bemat išsišaudavo keliai.

Ko vertas vien įprotis įsispręsti kakta kakton į pašnekovą, kaip reikiant erzinantis net bendradarbius.

Tai buvo daugiau negu pasitikėjimas, nors pasipūtimu jo kaltinti negalėjai. Jis tiesiog iškildavo

kaip koks luitas, ir atrodydavo, kad į šitą uolą turi viskas sudužti, nesvarbu, ar jis pajuda iš vietos, ar tik stovi kaip įbestas, įsirėmęs į žemę šiek tiek praskėstomis kojomis.

Pypkė atrodydavo kaip prikaustyta prie žandikaulio. Netgi „Mažestike" jis nepaleido jos iš dantų.

Bet galbūt šitaip jis elgėsi sąmoningai, kartais paakinamas vulgarumo, pasikliovimo savimi?

Su tuo didžiuliu juodu apsiaustu aksomo apykakle negalėjai iškart jo nepastebėti tame šurmulyje, keliamame elegantiškų damų, linguojančių tarp kvepalų dvelksmo, šmaikščių sąmojų, tik nuo adatos, iščiustytų, malonių viešbučio tarnautojų sveikinimų.

Jam tai apskritai nerūpėjo. Jis likdavo anapus šio pasaulio bruzdesio.

Džiazo graudesys, atsklindantis iš šokių salės pusrūsyje, atsitrenkdavo į jį kaip į nepralaidžią garsui pertvarą.

Vos spėjo Megrė žengtelėti laiptais, liftininkas iškart paklausė, ar nenorėtų užsikelti liftu. Bet jis net nesiteikė atsigręžti.

Antrame aukšte jo kažkas paklausė:

– Jūs ieškote?..

Atrodė, kad joks garsas jo nepasiekia. Jis tik žvelgė į raudonais iki šleikštumo kilimais išklotus koridorius, nusidriekiančius kažkur į begalybę. Ir ramiai kopė aukštyn.

Trečiajame, susikišęs rankas į kišenes, jis apžiūrėjo kambarių numerius, iškaltus bronzinėse

lentelėse. Septyniolikto durys buvo atviros. Patarnautojai dryžuotomis liemenėmis ką tik sunešė lagaminus.

Keliauninkas, jau nusimetęs apsiaustą ir atrodantis toks lieknas bei smulkutis su tvido kostiumu, rūkydamas papirosą davė patarnautojams nurodymus.

Septynioliktasis buvo net ne kambarys, o tikri apartamentai: svetainė, darbo kabinetas, miegamasis ir ištaigi vonia. Jų durys vėrėsi ties dviejų koridorių sandūra, kur, lyg suolelis parko takų kryžkelėje, stovėjo plati pusapvalė sofa.

Megrė ten ir prisėdo, veidu į atviras duris, patogiai ištiesė kojas ir atsisagstė apsiaustą.

Latvis Petersas jį pastebėjo, bet toliau prisakinėjo patarnautojams, neparodydamas nei nustebimo, nei nepasitenkinimo. Kai patarnautojai pagaliau baigė dėlioti lagaminus, jis priėjo ir pats užtrenkė duris, bet pro plyšelį vis dėlto metė į komisarą įdėmų žvilgsnį.

Megrė užteko laiko surūkyti trims pypkėms ir pasiųsti kuo toliau dviem patarnautojams bei kambarinei, atėjusiems paklausti, ko jis čia laukia.

Lyg tiksliai pagal laikrodį, Latvis Petersas išėjo iš kambario aštuntą valandą, apsivilkęs griežto kirpimo smokingu, prie kurio prisilietė gero siuvėjo ranka, – dabar jis atrodė dar lieknesnis ir elegantiškesnis.

Jis buvo be kepurės. Šviesūs ir labai trumpai kirpti plaukai jau retėjo. Dar gana vešliai jie žėlė tik ties viršugalviu, tad iki pat plinkančios nuolaidžios kaktos prasišvietė rausva oda.

Rankos buvo plonos ir baltos. Ant kairiojo bevardžio mūvėjo antspaudinį žiedą iš platinos su gelsvu deimantu.

Petersas teberūkė rusišką papirosą kartono kandikliu. Praėjęs pro pat Megrė, netikėtai stabtelėjo ir pasižiūrėjo, lyg norėtų ką nors pasakyti, bet, matyt, staiga kitkuo susirūpinęs, pasuko lifto link.

Po dešimties minučių jis jau sėdėjo restorano salėje, prie pono ir ponios Mortimerių-Levingstonų staliuko, tapusio visų svečių dėmesio traukos centru.

Ponios Levingston kaklą puošė milijono vertės perlai.

Jos vyras neseniai ėmėsi daug investicijų pareikalavusios veiklos – prancūziškų automobilių gamybos atkūrimo – ir, suprantama, užsitikrino daugumą tų įmonių akcijų.

Trijulė apie kažką smagiai plepėjo. Latvis Petersas kalbėjo daug, bet santūriai, sėdėjo šiek tiek palinkęs į priekį. Jis buvo visiškai atsipalaidavęs, ramus, nesivaržė, nors pro vitražines restorano ambrazūras turėjo matyti tamsią Megrė povyzą, šmėžuojančią priimamajame.

Registratūroje komisaras pareikalavo atvykusiųjų sąrašo. Jis nė kiek nenustebo Latvio Peterso grafoje perskaitęs: „Osvaldas Openhaimas, atvykęs iš Brėmeno, laivų naudotojas."

Suprantama, kad pasas, kartu su kitais civiliniais dokumentais šia pavarde, turėjo būti be priekaištų, kad ir kokiu vardu jis prisistatytų.

Neabejotina, kad su Mortimeriais-Levingstonais jis turėjo susipažinti anksčiau, tikriausiai Berlyne, Varšuvoje, Londone ar Niujorke.

Ar į Paryžių nebus atvykęs vien su jais susitikti ir įgyvendinti plano vienos tų savo didžiulių suktybių, kurios buvo jo veiklos sritis?

Jo išraše iš policijos kartotekos, gulinčiame Megrė kišenėje, buvo pažymėta: „Nepaprastai apsukrus ir visuomenei pavojingas individas, neaiškios tautybės, bet kilęs iš Šiaurės. Manoma, kad yra latvis ar estas; labai gerai kalba rusiškai, prancūziškai, angliškai ir vokiškai.

Puikiai išsilavinęs ir laikomas vienos galingos tarptautinės gaujos, užsiimančios stambaus masto sukčiavimais, vadeiva.

Šios gaujos veikla iš pradžių susekta Paryžiuje, paskui Amsterdame (Van Heivelio byla), Berne (Susivienijusių laivų naudotojų byla), Varšuvoje (Lipmano byla), taip pat kituose Europos miestuose, kur tik pavyko aiškiau nustatyti jos pėdsakus.

Manoma, kad dauguma Latvio Peterso bendrininkų yra anglosaksų kilmės. Vienas iš jų, dažniausiai pastebimas jo draugijoje ir atpažintas kaip asmuo, pateikęs suklastotą čekį Berno federaliniame banke, žuvo sulaikymo metu. Jis apsimesdavo Amerikos karo veteranų legiono majoru Hovardu, bet nustatyta, kad tai buvęs kontrabandinio alkoholio platintojas, Jungtinėse Valstijose žinomas Storulio Fredo pravarde.

Latvis Petersas buvo suimtas du kartus. Pirmą kartą Vysbadene, už sukčiavimą, padariusį pusės milijono markių žalą didmenininkui iš Miunche-

no, o antrą kartą – Madride, panašioje byloje, kur auka tapo aukštas Ispanijos karaliaus dvaro pareigūnas.

Abu kartus jo gynybos taktika buvo ta pati. Jis pradėdavo derybas su savo auka, kuriai išdėstydavo, kad pasisavintos lėšos paslėptos labai patikimoje vietoje, o jį areštavus jų nepavyktų perimti.

Abu kartus skundai buvo atsiimti, o ieškovams žala atlyginta.

Vėliau nė karto nepavyko sulaikyti jo nusikaltimo vietoje.

Galimai artimai susijęs su Maronečio gauja (pinigų padirbinėjimas ir suklastotų vertybinių popierių platinimas) ir Kelno gauja (žinoma „sienų gręžikų“ pavadinimu).“

Daugelio Europos šalių policijoje dar sklandė gandas, kad Latvis Petersas yra net ne vienos gaujos vadas ir finansininkas, todėl skirtingais vardais įvairiuose bankuose laiko keletą milijonų, o dalį pinigų galbūt yra investavęs į pramonę.

Dabar jis maloniai šypsojosi, klausydamasis ponios Mortimer-Levingston, pasakojančios kažkokią žaismingą istoriją, o jo balta ranka raškė nuo kekės sultingas vynuoges.

– Atsiprašau, pone! Gal malonėtume man skirti minutėlę?

Šiais žodžiais Megrė kreipėsi į Mortimerį-Levingstoną, priėjęs prie jo vestibiulyje; tuo metu Latvis Petersas pasuko į savo kambarį, o kartu su juo išėjo ir amerikietė.

Mortimeris toli gražu nepasižymėjo sportiška jankio figūra. Jis kur kas labiau panėšėjo į lotynų tautų atstovą.

Jis buvo aukštas ir liesas. Nedidelę galvą puošė vešli juoda ševeliūra su sklastymu per vidurį.

Šis vyras visą laiką atrodė pavargęs. Akių vokai apdribę ir pamėlę. Jo gyvenimas iš tiesų buvo sekinamas: jis kone tuo pat metu pasirodydavo tai Dovilyje, tai Majamyje, tai „Lido" kabarete Paryžiuje, tai Kanuose ar Berlyne, tai plaukiodavo nuosava jachta, tai kurioje nors Europos sostinėje aptarinėdavo verslo reikalus, tai teisėjaudavo svarbiausioms bokso varžyboms Niujorke arba Kalifornijoje.

Jis nužvelgė Megrė labai iš aukšto. Ir sumurmėjo nepravėręs lūpų:

– Jūs esate?..

– Komisaras Megrė, pirmoji operatyvinė brigada...

Mortimeris šiek tiek suraukė antakius, vos pastebimai linktelėjo, lyg būtų nusprendęs skirti pašnekovui tik vieną sekundę.

– Ar žinote, kad vakarieniavote su Latviu Petersu?

– Ir tai viskas, ką norėjote man pasakyti?

Megrė nė blakstienos nevirptelėjo. Maždaug tą ir tikėjosi išgirsti.

Jis vėl įsikando pypkę, kurią buvo ištraukęs tik tam, kad malonėtų tarti keletą žodžių milijardieriui, ir burbtelėjo:

– Tai viskas!

Komisaras atrodė patenkintas savimi. Levingstonas, nutaisęs ledinį veidą, apsigręžė ir dingo lifte.

Buvo šiek tiek po pusės dešimtos. Simfoninis orkestras, akompanavęs vakarienei, užleido vietą džiazo ansambliui. Vestibiulyje pradėjo rinktis nauji veidai.

Megrė dar nevakarieniavo. Jis pasiliko stovėti holo viduryje ir neatrodė, kad nekantrautų. Valdytojas iš tolo vis svaidė į jį neramius ir piktokus žvilgsnius. Net kukliausi viešbučio darbuotojai, praeidami pro šalį, nutaisydavo nemalonią išraišką, kartais net stumtelėdavo.

„Mažestikui" jis tiesiog trikdė virškinimą. Jis vis maišėsi visiems akyse kaip juoda rašalo dėmė tarp paauksavimų, šviesų spindesio, šmėžuojančių vakarinių suknelių ir brangių kailinių, iškvepintų ir papuošalais žvilgančių damų.

Pirmoji iš lifto išlipo ponia Mortimer, jau spėjusi persirengti. Ji apsivilko šermuonėlių kailiais pamuštu apsiaustu, pečius palikusi apnuogintus.

Ji atrodė sutrikusi, kad jos nesutiko kažkas, turėjęs jau laukti, tad įniko nervingai vaikščioti, ritmiškai kaukšėdama į grindis aukštais paauksuotais kulniukais.

Staiga stabtelėjo ties raudonmedžio biuru, už kurio sėdėjo darbuotojai bei vertėjai, ir pasakė jiems keletą žodžių.

Darbuotojas, paspaudęs raudoną mygtuką, paslaugiai pakėlė telefono ragelį. Atrodė, kad nustebęs jis tuoj pat pašaukė pasiuntinuką, ir šis iškart nuskubėjo prie lifto.

Ponia Levingston akivaizdžiai nerimavo. Pro įstiklintas duris galėjai pastebėti privažiavusį prie

šaligatvio krašto įmantrių formų amerikietiškos markės limuziną.

Sugrįžęs pasiuntinukas kai ką pasakė darbuotojui. Šis savo ruožtu kažką perdavė poniai Mortimer. Ji iškart užginčijo. Berods, jos žodžiai turėjo skambėti:

– Tai neįmanoma!..

Megrė nubėgo laiptais, sustojo prie septyniolikto kambario, pasibeldė į duris. Kaip ir tikėjosi po pantomimos, kurią ką tik stebėjo, neišgirdo jokio atsako.

Jis atidarė duris, svetainėje buvo tuščia. Kambaryje ant lovos gulėjo tik Latvio Peterso smokingas, numestas kaip pakliuvo. Kelioninė spintelė stovėjo atvira. Ant kilimo mėtėsi lakuoti batai.

Atskubėjo viešbučio valdytojas ir pradėjo bambėti:

– Jūs jau čia?

– Taigi?.. Dingęs, ką!.. Levingstonas taip pat!.. Argi ne?

– Taip sakant, vis dėlto nereikėtų dramatizuoti. Jei nei vieno, nei kito nėra kambariuose, vis tiek rasime juos kur nors viešbutyje.

– Kiek iš čia yra išėjimų?

– Trys... Vienas veda į Eliziejaus Laukus... Kitas išeina į Arkadų gatvę, ir dar yra tarnybinis išėjimas, į Pontjė gatvę...

– Ar čia yra sargas? Pašaukite jį...

Telefonas vis dėlto veikė. Tik valdytojas buvo įsiutęs. Jis išplūdo telefonistę, esą ji nieko nesuprantanti. Žvilgsnyje, kurį jis įsmeigė į Megrė, nebuvo nė ženklo palankumo.

– Ką visa tai reiškia? – klausinėjo jis, laukdamas, kol ateis personalo durų sargas, kuriam darbo vieta buvo įrengta įstiklintoje kamaraitėje.

– Nieko, arba beveik nieko, kaip jūs sakote...

– Tikiuosi, kad tai dar nereiškia... nereiškia...

Žodis „žmogžudystė“ yra tikrų tikriausias siaubas viso pasaulio viešbutininkams, pradedant pigiausių pašiūrių laikytojais ir baigiant tikrų rūmų valdytojais, todėl pernelyg vulgarus jų lūpoms.

– Mes tai sužinosime.

Pasirodė ponia Levingston ir puolė klausinėti:

– Na, kaip?..

Valdytojas suglumo ir tik kažką neaiškiai murmtelėjo. Koridoriaus gale išniro smulkaus seneliuko stovyla murzina barzda, prastai sukirptais drabužiais, akivaizdžiai neatitinkanti šio viešbučio aplinkos.

Suprantama, vaidmuo jam buvo numatytas užkulisiuose: jei rodytųsi viešumoje, jis taip pat gautų dailią uniformą ir kasryt privalėtų nusiskusti.

– Ar pastebėjote ką nors išeinant?

– Kada?

– Gal prieš keletą minučių...

– Kažkas iš virtuvės darbuotojų, regis... Neatkreipiau dėmesio... Žmogus su kepuraite...

– Neaukštas, šviesiaplaukis? – įsiterpė Megrė.

– Taip... Berods... Gerai neįsižiūrėjau... Jis labai greitai ėjo...

– Ir daugiau niekas?

– Nežinau... Buvau nuėjęs prie gatvės kampo nusipirkti sporto laikraščio...

Ponia Mortimer-Levingston prarado šaltakraujiškumą.

– Štai kaip?.. Tai šitaip jūs ieškote? – iškošė ji, žiūrėdama į Megrė. – Man sakė, kad esate iš policijos... Mano vyras galbūt nužudytas... Ko gi dar laukiate?

Žvilgsnyje, kuriuo jis atsakė, rodės, iki nago juodymo sutilpo visas Megrė. Ramybė! Abejingumas! Lyg būtų išgirdęs vien musės zyzimą. Lyg prieš jį stovėtų paprasčiausias baldas.

Ji nebuvo įpratusi, kad į ją šitaip žiūrėtų. Ji krimstelėjo lūpas, ryškiai nuraudo ir treptelėjo koja.

Jis ramiai tebežvelgė į ją.

Tada, visiškai praradusią savitvardą, o gal tiesiog neišmanančią, ką šioje situacijoje reikėtų daryti, ją ištiko nervinė krizė.

III
PLAUKŲ SRUOGELĖ

Į Orfevro krantinę Megrė sugrįžo apie vidurnaktį. Audra įsisiautėjo visu smarkumu. Ji be jokio gailesčio purtė medžius krantinėje, o aplink baržą-skalbyklą nepaliaujamai raibuliavo bangelės.

Kriminalinės policijos būstinė buvo beveik ištuštėjusi. Tik Žanas tebesėdėjo savo vietoje prieškambaryje, „vadovaudamas" koridoriams su daugybe tuščių kabinetų.

Iš budėtojų patalpos sklido balsai. Dar toliau pro durų apačią veržėsi šviesos pluoštas – tai koks nors komisaras ar inspektorius tęsė tyrimą. Kieme pokšėjo prefektūros automobilis.

– Torensas grįžo? – pasidomėjo Megrė.

– Grįžo ką tik.

– O mano židinys?

– Turėjau atverti langą, taip karšta buvo pas jus. Pro sienas pradėjo sunktis lašai!

– Liepkite, kad atneštų keletą stiklinių alaus ir mėsainių. Ei, tik kad duona būtų su kriaukšliu!

Eidamas koridoriumi, jis stumtelėjo vienas duris ir sušuko:

– Torensai!

Policijos brigadininkas Torensas nusekė jį į kabinetą. Prieš išvažiuodamas iš Šiaurės stoties Megrė jam paskambino, kad tęstų tyrimą savo nuožiūra.

Komisarui buvo keturiasdešimt penkeri metai. Torensui neseniai sukako trisdešimt. Bet jo figūra jau pradėjo įgauti masyvumo, ir jis priminė sumažintą Megrė kopiją.

Juodu kartu atliko daugybę tyrimų neištarę nė vieno nereikalingo žodžio.

Komisaras nusimetė apsiaustą, švarką, atlaisvino kaklaraiščio mazgą. Atsukęs nugarą į ugnį, kurį laiką pasimėgavo šiluma ir paklausė:

– Taigi?

– Prokuratūra labai greitai sureagavo. Tapatybės nustatymo skyrius padarė nuotraukas, bet negalėjo nustatyti pirštų atspaudų. Išskyrus aukos, žinoma! Bet ir šių nėra jokioje daktiloskopinėje kartotekoje.

– Jei atmintis neapgauna, policijoje apskritai nėra Latvio pirštų atspaudų?

– Nieko, išskyrus jo rašytinį portretą. Nei pirštų atspaudų, nei tikrų matmenų.

– Taigi, nėra įrodymų, kad šis numirėlis būtų ne Petersas.

– Bet niekas neįrodo, kad tai yra jis!

Megrė pasiėmė pypkę ir tabako kapšelį, kuriame jau buvo telikusios rudos dulkės. Torensas automatiškai ištiesė jau praplėšą presuoto tabako paketėlį.

Kurį laiką tvyrojo tyla. Tik spragsėjo tabakas. Paskui jie išgirdo žingsnius ir langų trinksėjimą už durų, nes Torensas sandariai jų neuždarė.

Atėjo „Dofinės“ aludės padavėjas ir padėjo ant stalo padėklą su šešiomis stiklinėmis alaus bei keturiais storais mėsainiais.

– Tiek užteks? – pasitikslino jis, matydamas, kad Megrė ne vienas.

– Tiks.

Neišleisdamas pypkės iš dantų, komisaras sėdo valgyti bei gerti, pastūmęs alaus stiklinę ir kapralui.

– Taigi?

– Aš apklausiau visą traukinio personalą. Jie įsitikinę, kad kažkuris keleivis važiavo be bilieto. Negyvėlis arba žudikas! Manoma, kad jis įlipo Briuselyje iš važiuojamosios kelio pusės. Be to, labai paprasta pasislėpti pulmane, nes ten atitverta nemažai vietos keleivių bagažui. Žinoma, kad Latvis tarp Briuselio ir Prancūzijos sienos gurkšnojo arbatą, skaitinėjo angliškus bei prancūziškus laikraščius, daugiausia su ekonominiais priedais. Kažkur tarp Mobežo ir Sen Kanteno jis nuėjo į tualetą. Palydovas tą epizodą prisiminė, nes jį pamatęs Latvis paprašė: „Atneškite man viskio.“

– Paskui jis sugrįžo į savo vietą?

– Po ketvirčio valandos jis jau sėdėjo prie savo viskio stiklinės. Bet palydovas nematė, kada jis sugrįžo.

– Daugiau niekas nėjo į tualetą?

– Atsiprašau! Viena keleivė paklebeno duris. Užraktas neveikė. Tik prie pat Paryžiaus vienas

palydovas jį išlaužė ir pamatė, kad spynos mechanizmas užkimštas metalo drožlėmis.

– Ir iki tol niekas nematė antrojo Peterso?

– Niekas! Jis iškart būtų patraukęs dėmesį, nes vilkėjo dėvėtais drabužiais, o su tokiais paprastai nieko neišvysi liukso klasės traukiniuose.

– O kulka?

– Šauta visai iš arti. Šešių milimetrų automatinis revolveris. Nuo šūvio atsirado toks nudegimas, kad gydytojas mano, jog vien to būtų užtekę sukelti mirčiai.

– Jokių grumtynių pėdsakų?

– Nė menkiausių! Ir tuščios kišenės.

– Žinau...

– Atsiprašau! Vis dėlto štai ką aš radau, kai atsegiau vidinę liemenės kišenėlę.

Torensas išėmė iš savo portfelio šilkinio popieriaus įmautę, pro kurią prasišvietė sruogelė juodų plaukų.

– Duokite šen...

Megrė nesustojo nei valgęs, nei gėręs.

– Tai moters plaukai ar vaiko?

– Moters, taip sprendžia teismo medicinos ekspertas. Aš jam palikau keletą, ir jis pažadėjo ištirti išsamiau.

– O skrodimas?

– Apie dešimtą viskas buvo baigta. Spėjamas amžius – trisdešimt dveji metai, ūgis – šimtas šešiasdešimt aštuoni centimetrai. „Jokios įgimtos sveikatos ydos. Vis dėlto vieno inksto sutrikimai leidžia manyti, kad tas žmogus buvo alkoholikas.

Skrandyje rasta arbatos ir nesuviršintų maisto likučių, kurių sudėties taip skubiai nepavyko nustatyti. Tyrimai bus tęsiami rytoj. Pasibaigus tyrimams, kūnas bus perduotas Teismo medicinos institutui ir užšaldytas."

Megrė nusišluostė lūpas ir sėdo į savo pamėgtą vietą prie krosnelės, ištiesė ranką, o Torensas, lyg pagal sąlyginį refleksą, padavė savo tabako paketėlį.

– Aš savo ruožtu, – pridūrė komisaras, – mačiau Petersą, ar bent tą, kuris užėmė jo vietą ir apsistojo „Mažestike", vakarieniaujantį Mortimerių-Levingstonų draugijoje, su kuriais, rodos, iš anksčiau sutarta susitikti.

– Su milijardieriais?

– Taip! Po vakarienės Petersas nuėjo į savo apartamentus. Aš įspėjau amerikietį. Mortimeris taip pat grįžo į savo numerį. Jie planavo trise kažkur išeiti, nes ponia Mortimer netrukus sugrįžo, pasipuošusi vakarėliui. Po dešimties minučių paaiškėjo, kad abu vyriškiai kažkur dingo. Latvis nusimetė smokingą ir užsivilko mažiau krintančius į akį drabužius. Užsimovė kepurę, tad durininkas supainiojo jį su virtuvės darbininku. O Levingstonas išėjo taip, kaip buvo, su vakariniu kostiumu.

Torensas nieko nepasakė. Ilgokai užsitęsus pauzei, buvo girdėti vien uragano, drebinančio langų stiklus, staugimas ir ramus krosnelės ūžimas.

– O bagažai? – pagaliau paklausė Torensas.

– Žiūrėjau. Nieko! Drabužiai... Baltiniai... Visi liukso klasės keliautojo reikmenys. Tačiau jokių

dokumentų. Ponia Mortimer tvirtina, kad jos vyras yra nužudytas.

Iš kažkur atsklido varpo skambesys. Megrė atidarė savo biuro stalčių, kur dar dieną įsimetė telegramas apie Latvį Petersą.

Paskui jis pasižvelgė į žemėlapį. Pirštu nubrėžė liniją tarp Krokuvos, Brėmeno, Amsterdamo, Briuselio ir Paryžiaus.

Sen Kanteno apylinkėse jo pirštas stabtelėjo – mirtis. Paryžiuje linija staiga nutrūko. Dingo du žmonės, pačiame Eliziejaus Laukų vidury.

Likę vien bagažai apartamentuose ir ponia Mortimer-Levingston, kurios galva tokia pat tuščia, kaip atvira Latvio kelioninė spintelė kambario viduryje.

Šliurpianti pypkė taip suerzino komisarą, kad jis išsitraukė iš kito stalčiaus viščiuko plunksnų šepetėlį, išsivalė kandiklį, atidarė krosnelę ir išmetė nešvarias plunksnas į ugnį.

Ketvertas stiklinių jau ištuštėjo ir stovėjo aplipusios alaus putų likučiais. Kažkas išėjo iš gretimo kabineto, užrakino duris, ir koridoriumi nutrinksėjo žingsniai.

– Štai vienas jau viską užbaigė! – pastebėjo Torensas. – Tai Luka. Šį vakarą jis sulaikė du narkotikų platintojus, kai vienas toks tėčio sūnelis prarijo užmestą jauką.

Megrė pažarstė žarijas ir atsigręžė, atsukdamas įraudusį veidą. Mašinaliu judesiu paėmė šilkinio popieriaus įmautę, ištraukė iš ten plaukų sruogelę ir padėjo prieš šviesą. Paskui vėl atsistojo prie že-

mėlapio, kur nematoma linija, vaizduojanti Latvio kelią, rietėsi kone puslankiu.

Kam iš Krokuvos vykti į Brėmeną, kad atvažiuotum į Paryžių?

Rankoje komisaras tebelaikė šilkinio popieriaus įmautę. Jis sumurmėjo:

– Ten turėjo būti nuotrauka.

Tai iš tiesų buvo tokia įmautė, į kokias paprastai fotografai deda nuotraukas, kad atiduotų klientui.

Bet toks formatas dabar tebenaudojamas vien kaimuose ir mažuose provincijos miesteliuose; kadaise jis vadintas albumo nuotraukos formatu.

Nuotraukas, kurias dėdavo į tokias įmautes, paprastai klijuodavo ant pusės atviruko dydžio storo kartono, o vaizdą ryškindavo plonyčiame blizgiame popieriuje.

– Ar kas nors dar yra laboratorijoje? – staiga susidomėjo komisaras.

– Manyčiau! Juk jie dar turėtų tęsti darbą su traukinio byla, nes reikia išryškinti nuotraukas.

Ant stalo beliko vos viena stiklinė alaus. Megrė, ištuštinęs ją vienu mauku, užsimetė švarką.

– Jūs mane palydėsite?.. Paprastai tokiose nuotraukose būna išspaustos arba įspaustos fotografų pavardės bei jų adresai...

Torensas viską suprato. Jie nuėjo raizgiu koridorių ir laiptų labirintu, ir tik išklaidžioję visas Teisingumo rūmų pastoges, pagaliau pasiekė teisminės identifikacijos laboratoriją.

Laborantas paėmė popierių, atsargiai pačiupinėjo, sakytum, jį net apuostė. Paskui padėjo jį po

galinga lempa ir prirideno arčiau keistą sudėtingą apokaliptinį prietaisą, uždėtą ant vežimėlio.

Tik principas buvo paprastas: kai švarus popieriaus lapas ilgesnį laiką pabūna prispaustas prie kito lapo, kur įspaustas užrašas ar kas nors užrašyta rašalu, pirmajame išlieka įsispaudę arba įsigėrę antrojo lapo rašto pėdsakai.

Plika akimi to nepastebėsi. Tačiau nuotraukoje tokie atspaudai išryškėja.

Kai tik Megrė laboratorijoje aptiko krosnelę, iškart prie jos patogiai įsitaisė. Taip ir prasėdėjo vienas beveik valandą, rūkydamas vieną pypkę po kitos, nes Torensas išėjo pasižiūrėti, kaip savo darbą atlieka fotografas. Pagaliau užtamsinto kambarėlio durys atsivėrė. Jau iš tarpdurio pasigirdo balsas:

– Šis bei tas yra!

– Kas gi?

– Nuotrauka buvo pasirašyta: Leonas Mutė, fotomenininkas, Belgų krantinė, Fekanas.

Reikėjo tikros profesionalo nuovokos, kad perskaitytum vos pastebimą atspaudą plokštelėje, kur, pavyzdžiui, Torensui buvo matyti tik padriki šešėliai.

– Gal norėtumėte peržiūrėti lavono nuotraukas? – linksmai paklausė fotografas. – Jos išėjo tiesiog nuostabios! O traukinio tualete nebuvo tiek jau daug vietos! Įsivaizduokite, ką reiškia prikabinti fotoaparatą prie lubų...

– Ar turite ryšį su miestu? – paklausė Megrė, rodydamas į telefono aparatą.

– Taip... Bet po devintos valandos jau nebūna telefonistės... Tada mus sujungia tiesiogiai...

Komisaras paskambino į „Mažestiką“, kur atsiliepė vertėjas.

– Ar ponas Mortimeris-Levingstonas jau sugrįžo?

– Tuojau sužinosiu, pone. Su kuo turiu garbės?

– Policija!

– Jis dar negrįžo.

– O ponas Osvaldas Openhaimas taip pat?

– Dar ne...

– Ką veikia ponia Mortimer?

Tyla.

– Aš jūsų klausiu, ką veikia ponia Mortimer.

– Ji... Manau, kad ji yra bare...

– Kitaip tariant, girta?

– Ji išgėrė keletą kokteilių, taip. Sako neisianti į savo apartamentus, kol nesugrįš vyras. Ar tai?..

– Ką?

– Alio!.. Čia viešbučio valdytojas... – pasigirdo kitas balsas. – Gal kas nors naujo? Kaip jums atrodo, ar šita istorija atsidurs laikraščiuose?

Megrė ciniškai numetė ragelį. Kad suteiktų malonumo fotografui, jis trumpam dirstelėjo į nuotraukas, sudėliotas po džiovintuvu, nors jos buvo dar drėgnos ir blizgėjo.

Bežiūrinėdamas jis nurodinėjo Torensui:

– Jūs, seni, vykite ir įsitaisykite „Mažestike“. Tik nekvaršinkite galvos dėl valdytojo.

– O jūs, šefe?

– Einu į savo kabinetą. Pusę šešių bus traukinys į Fekaną. Taigi neverta net grįžti namo ir žadinti žmonos. Sakykite... Aludė dar turėtų būti atidaryta. Praeidamas užsakykite man stiklinę...

– Vieną?.. – paklausė Torensas kuo nekalčiausia veido išraiška.

– Jei jau jums taip patinka, seni! Ten padavėjas pakankamai gudrus, kad išverstų į tris ar keturias. Tegu prideda keletą mėsainių.

Juodu nusileido iš laboratorijos tais pačiais nesibaigiančiais sraigtiniais laiptais.

Fotografui juoda palaidine pasilikus vienam, teko pačiam iš profesinio malonumo gėrėtis nuotraukomis, kurias ką tik baigė ryškinti ir pradėjo numeruoti.

Įšalusiame kieme policininkai išsiskyrė.

– Jei dėl kokios nors priežasties turėsite trumpam išeiti iš „Mažestiko“, palikite ten ką nors iš mūsiškių! – dar nurodė komisaras. – Jei bus koks reikalas, aš skambinsiu tenai...

Jis sugrįžo į savo kabinetą ir žarstydamas žarijas vos nepratrynė grotelių.

IV
„JŪRŲ VELNIO“ KAPITONO PADĖJĖJAS

Jau Brejotės stotyje, kur komisaras Megrė pusę aštuonių ryto išlipo iš tarpmiestinio Paryžius–Havras traukinio, padvelkė artėjančio Fekano atmosfera.

Prastai apšviestas bufetas, murzinos sienos, prekystalis, kur pelijo keletas sudžiūvusių pyragaičių, o iš trijų bananų ir penkių apelsinų bandyta sudėlioti kažką panašaus į vaisių piramidę.

Čia kaip tik smarkiausiai siautė ta niekaip nepraeinanti audra. Pylė kaip iš kibiro. Kad pereitum iš vieno perono į kitą, turėjai kone iki kelių klampoti purvyną. Klaikiai atrodė siauruko traukinys per daugelį metų aplamdytais vagonais. Pro lietaus čiurkšles vos skyrėsi sodybų kontūrai už lango, blyškioje rytmečio šviesoje.

Fekanas! Slogus menkių ir silkių kvapas. Statinaičių sąvartos. Už garvežių tolumoje kyšantys laivų stiebai. Iki čia atsklindantis sirenų kauksmas.

– Kaip rasti Belgų krantinę?

Reikėjo eiti tiesiu taikymu. Žingsniuojant per klampius, žuvų žvynais žėrinčius klanus, kur puvo jų viduriai.

Fotografas savo krautuvėlėje ne tik prekiavo viskuo, bet dar ir platino laikraščius. Jis pardavinėjo neperšlampamas jūreiviškas striukes, žvejų palaidines iš raudono burinio audeklo, kanapines takelažo virves ir naujamečius atvirukus.

Šis liguistas, išblyškęs žmogus, vos išgirdęs žodį „policija", iškart pasitelkė į pagalbą žmoną. O ji, gražuolė normandė, žiūrėjo į Megrė šiek tiek įžūliu žvilgsniu.

– Ar galėtumėte pasakyti, kokia nuotrauka buvo kadaise įdėta į šį voką?

Tai užtruko ilgai. Teko iš fotografo traukti kone po vieną žodį, galvoti už jį.

Visų pirma ta nuotrauka daryta mažiausiai prieš aštuonerius metus, nes kaip tik tiek laiko fotografas nedarė panašių nuotraukų. Dabar jis turėjo nusipirkęs naują pašto atviruko formato fotoaparatą.

Kas galėjo užsakyti nuotraukas prieš aštuonerius metus? Ketvirčio valandos prireikė, kad ponas Mutė prisimintų, kur laiko albumą su seniai darytų nuotraukų egzemplioriais.

Žmona nuėjo paieškoti albumo. Be perstojo apsipirkti vaikščiojo jūreiviai. Atbėgo vaikai ir pradėjo kaulyti keleto sū saldainiams. Iš lauko sklido laivų suktuvų girgždesys. Dar protarpiais buvo girdėti, kaip jūros mūša varto riedulius išilgai molo.

Megrė pasklaidė albumą, patikslino:

– Jauna moteris juodais plaukais, tokiais švelniais...

To užteko.

– Ponia Svan! – šūktelėjo fotografas.

Ir jis tučtuojau surado jos nuotrauką. Tai buvo vienintelis kartas, kai tokiame užkampyje jam pasisekė rasti modelį.

Moteris išties buvo graži. Tuo metu jai galėjo būti dvidešimt metų. Nuotraukos matmenys tiksliai atitiko voką.

– Kas ji tokia?

– Ji tebegyvena Fekane. Bet dabar turi vilą uolos atšlaitėje, gal už penkių minučių kelio nuo kazino...

– Ištekėjusi?

– Tuo metu dar ne. Tada dirbo kasininke geležinkelininkų viešbutyje.

– Suprantama, tai čia, priešais geležinkelio stotį!

– Taip, turėjote matyti praeidamas. Ji yra našlaitė, gimusi viename kaimelyje netoliese... Iš Le Ložo... Gal žinote?.. Viešbutyje kažkaip susipažino su vienu ten apsistojusiu užsieniečiu... Ir juodu susituokė... Dabar ji gyvena toje viloje su dviem vaikais ir tarnaite...

– Tai ponas Svanas negyvena Fekane?

Kurį laiką tvyrojo tyla, fotografas ir jo žmona apsikeitė žvilgsniais. Prabilo moteris:

– Kadangi atvyko policija, tai jau geriau viską pasakyti, ar ne? Beje, jūs ir pats viską sužinotumėte... Bet tai tik gandai... Ponas Svanas beveik niekada nebūna Fekane... Jei ir atvažiuoja, tai tik

kelioms dienoms... Labai retai, tik pravažiuodamas... Jis pirmąkart čia pasirodė praėjus kuriam laikui po karo*... Tada kaip tik ruoštasi atnaujinti žvejybą prie Kanados Niūfaundlendo, nes viskas buvo užleista kokiems penkeriems metams... Jis, taip sakant, norėjo ištirti padėtį, kad galėtų investuoti lėšas į besiplečiantį verslą. Sakėsi esąs norvegas... Jis vardu Olafas... Žvejai, kurie plaukia gaudyti silkių prie Norvegijos krantų, sako, kad toks vardas ten labai dažnas... Nors sklandė gandai, kad jis iš tikrųjų yra vokietis, užsiimantis šnipinėjimu... Tai dėl to, kad vedęs uždarė žmoną nuošaly nuo žmonių... Paskui sužinota, kad jis yra jūreivis ir dirba antruoju kapitono padėjėju vokiečių prekybiniame laive, todėl taip retai čia rodosi... Pagaliau juo visiškai nustota domėtis, bet atsargūs žmonės, kaip mes, niekada tokiais pernelyg nepasitiki...

– Sakėte, kad jie turi vaikų?

– Porą... Mergytei treji metukai ir dar kelių mėnesių kūdikis...

Megrė išėmė moters nuotrauką iš albumo, išsiaiškino, kur ta vila, matoma nuotraukos fono gilumoje. Bet ten rodytis dar buvo ankstoka.

Dvi valandas jis pralaukė uosto kavinėje, klausydamasis, kaip jūreiviai aptarinėja silkių žvejybą, kuri jau buvo pačiame įkarštyje. Penki juosvi traleriai stovėjo išsirikiavę per visą krantinės ilgį. Žuvies sklidinos statinaitės, kraunamos iš laivų, skleidė slogų kvapą, kurio negalėjo išsklaidyti nė audra.

* Minimas Pirmasis pasaulinis karas. (Čia ir toliau – vert past.)

Kad pasiektų vilą, jis turėjo pereiti visą ištuštėjusį molą, apsukti aplink dar neveikiantį kazino, kurio sienos tebebuvo nukabinėtos pernykštėmis afišomis.

Pagaliau jis pradėjo ropštis stačiu takeliu, besiraizgančiu aukštyn uolos papėde. Tai vienur, tai kitur tolumoje suboluodavo kokios nors vilos aptvaras.

Ta, kurios ieškojo, buvo sumūryta iš raudonų plytų, vidutinio dydžio, jauki. Buvo matyti, kad šiltuoju metų laiku sodas baltu žvyru nubarstytais takeliais buvo rūpestingai prižiūrimas. Vaizdas pro langus turėjo vertis į plačius jūros tolius.

Prie vartelių jis paskambino. Pasirodė tik plėšrios išvaizdos danų dogas, kuris nors ir nelojo, bet pro aptvarą pradėjo apuostinėti atvykėlį. Tarnaitė pasirodė tik po antro skambučio, uždarė šunį būdoje ir priėjusi paklausė:

– Kokiu reikalu?

Ji kalbėjo vietine tarme.

– Norėčiau pamatyti ponią Svaną, prašau.

Ji, rodės, dvejoja.

– Nežinau, ar ponas yra namuose... Einu pasiklausti...

Tarnaitė neatidarė vartelių. O lietus vis pliaupė ir pliaupė. Megrė buvo kiaurai peršlapęs.

Jis stebėjo, kaip tarnaitė užkopė laiptais ir pranyko name. Paskui už lango sujudėjo užuolaida. Netrukus mergina sugrįžo.

– Ponas sugrįš tik po kelių savaičių. Dabar jis Brėmene...

– Tuomet norėčiau pasikalbėti su ponia Svan...

Ji vėl sudvejojo, bet pagaliau atidarė vartelius.

– Ponia dar neapsirengusi. Reikėtų, kad palauktumėte...

Visą varvantį vandeniu, jį atvedė į švarutį saloną vaškuotomis grindimis, kur net langai buvo užtraukti baltutėlėmis užuolaidomis.

Svetainė buvo apstatyta naujais baldais, kokius visada pamatysi smulkiosios buržuazijos namuose. Jie buvo geros kokybės, tačiau tokį stilių nebent 1900 metais būtum pavadinęs moderniu.

Šviesus ąžuolas. Gėlės „meniškoje" smiltainio vazoje, pastatytoje pačiame stalo viduryje. Angliško nėrimo servetėlės.

O štai ant mažo staliuko akį traukė nuostabus rusiškas kaltinio sidabro arbatos virdulys, kuris vienas toks kainuotų brangiau už visą svetainės apstatymą.

Virš galvos pasigirdo bilstelėjimas. Už sienos įsiverkė kūdikis ir buvo girdėti tylus, monotoniškas balsas, lyg stengtųsi nuraminti vaiką.

Pagaliau minkšti, čiuožiantys žingsniai koridoriuje. Atsidarė durys. Megrė išvydo jauną moterį, turėjusią apsirengti greitosiomis, kad jam netektų ilgai laukti.

Ji buvo vidutinio stoto, šiek tiek apkūnoka, jos gražiame rimtame veide galėjai išskaityti ką tik atsiradusį nerimą.

Vis dėlto ji šypsojosi ir netgi maloniai ištarė:

– Kodėl gi jūs nesisėdate?

Nuo Megrė apsiausto, kelnių ir batų tiesiai ant vaškuoto parketo liejosi tikrų tikriausi upeliukai ir telkėsi į balutes.

Lyg iš vandens ištrauktas, jis tiesiog neišdrįso sėstis į minkštu žaliu aksomu apmuštą svetainės fotelį.

– Jūs esate ponia Svan, ar ne?

– Taip, pone...

Ji pažvelgė į jį gerokai sunerimusi.

– Atleiskite, kad trukdau... Tai paprasčiausias formalumas... Aš esu iš Policijos imigrantų kontrolės tarnybos... Dabar kaip tik gyventojų surašymas...

Ji nieko neatsakė. Nepasakytum, kad dėl to labiau sunerimo ar nors kiek nusiramino.

– Ponas Svanas, rodos, yra švedas, ar ne?

– Atleiskite... Jis yra norvegas... Bet prancūzams tai vienas ir tas pats... Netgi aš pati iš pradžių...

– Jis tarnauja karininku laivyne?

– Jis plaukioja „Jūrų velniu“, registruotu Brėmene, parsisamdęs kapitono padėjėju...

– Štai kaip... Vadinasi, jis dirba vienoje vokiečių bendrovėje.

Ji išraudo.

– Taip, laivų savininkas yra vokietis... Bet tai tik popieriuose...

– Tai kaip čia išeina?

– Nemanau, kad turėčiau ką nors slėpti nuo jūsų... Be abejo, žinote, kad po karo prekybos laivyne prasidėjo krizė... Vien mūsų apylinkėse jums paminėtų ne vieną pavardę tolimojo plaukiojimo

kapitonų, kuriems, trūkstant darbo vietų, teko samdytis padėjėjais ar net žemesnio rango karininkais... Kai kurie iš jų žvejoja prie Niūfaundlendo ar Šiaurės jūroje...

Ji kalbėjo labai greitai, bet balsas skambėjo švelniai ir tolygiai.

– Mano vyras nenorėjo pasirašyti tokios sutarties ir plaukioti po visą Ramųjį vandenyną, nors tai būtų labai paprasta, tačiau parplaukti atgal į Europą jis galėtų tik kas porą metų... Kaip tik netrukus po mūsų vedybų kažkokie amerikiečiai parengė plaukioti „Jūrų velnią" vokiečio savininko pavarde... Jei jau tiksliau, tai Olafas ir buvo atvažiavęs į Fekaną vien pasižiūrėti, ar galima čia nusipirkti dar keletą škunų... Dabar tikriausiai viską suprantate... Tie amerikiečiai verčiasi alkoholio kontrabanda* į Jungtines Valstijas... Tokiais sumetimais įsteigta nemažai stambių amerikietiško kapitalo jūrų bendrovių... Jų būstinės įsikūrusios Prancūzijoje, Olandijoje arba Vokietijoje... Štai tokioje bendrovėje iš tikrųjų dirba mano vyras... „Jūrų velnias" plaukioja maršrutu, kurį amerikiečiai praminė „Romo aveniu". Taigi, su Vokietija čia nėra nieko bendro...

– O dabar jis išplaukęs į jūrą? – paklausė Megrė, nenuleisdamas akių nuo to dailaus veido, kuriame buvo matyti noras būti atvirai, sumišęs su šiokiu tokiu grauduliu.

* 1920–1933 m. Jungtinėse Amerikos Valstijose galiojo sausasis įstatymas, draudęs alkoholio gamybą ir prekybą.

– Nemanau. Turėtumėte suprasti, kad tokios paskirties laivai neplaukioja kaip garlaiviai pagal griežtą grafiką. Bet aš visą laiką stengiuosi nors apytiksliai nustatyti „Jūrų velnio“ buvimo vietą. Šiuo metu jis turėtų būti Brėmene arba netrukus ten atplaukti...

– Jūs kada nors buvote nuvykusi į Norvegiją?

– Niekuomet! Jei galima taip pasakyti, tai niekada nebuvau iškėlusi kojos iš Normandijos. Gal porą ar trejetą kartų buvau trumpam nuvykusi tik į Paryžių.

– Kartu su vyru?

– Taip... Važiavome ir į povestuvinę kelionę...

– Jis yra blondinas, ar ne?

– Taip... Kodėl manęs šito klausiate?

– Su mažais, šviesiais ūsiukais, lygiai pakirptais prie lūpų?

– Taip... Geriau aš jums parodysiu jo nuotrauką.

Ji išėjo ir uždarė duris. Megrė girdėjo, kaip ji bruzda kitame kambaryje.

Ponia ilgokai nesirodė, ir tai buvo įtartina. Visoje viloje buvo girdėti, kaip varstomos durys, kažkas ateina ar išeina, ir nežinia kuo tai buvo galima paaiškinti.

Pagaliau ji vėl pasirodė, šiek tiek sunerimusi, dvejojanti.

– Atleiskite... – ištarė ji. – Man nepavyko surasti tos nuotraukos... Jau su tais vaikais namuose tikra netvarka...

– Dar vienas klausimėlis... Ar daugeliui žmonių esate davusi šią savo nuotrauką?

Komisaras Megrė parodė nuotrauką, kurią atidavė fotografas. Ponia Svan ryškiai išraudo ir sumikčiojo:

– Nesupratau...

– Suprantama, kad vieną egzempliorių turi jūsų vyras?..

– Taip... Mes susižadėjome, kai...

– Ar kas nors kitas dar turi tokią nuotrauką?

Atrodė, kad ji tuoj pravirks. Virpančios lūpos rodė, kokia ji suglumusi.

– Niekas neturi...

– Dėkoju jums, ponia...

Kai jis jau ruošėsi išeiti, į prieškambarį įbėgo maža mergytė. Megrė net neprireikė įdėmiau įsižiūrėti į jos bruožus. Tai buvo gyvas Latvio Peterso atvaizdas!

– Olga!.. – subarė ją mama, pro praviras duris stumdama vaiką atgal.

Komisaras vėl atsidūrė lauke, lietuje, tarp škvalo gūsių.

– Sudie, ponia...

Dar akimirką jis matė ją durų plyšyje, ir jam pasirodė, kad netikėtai apsilankęs pas tą jauną moterį, prie jaukaus jos namų židinio, bus visiškai išmušęs ją iš vėžių.

Jau uždarant duris, iš jaunosios mamos akių vis dar nebuvo išnykę sumaišties pėdsakai, kuriuos ten įspaudė baimė.

V
GIRTAS RUSAS

Pasitaiko dalykų, kuriais paprastai nelinkstama girtis, nes kai apie juos užsimenama, jie sukelia tik atlaidžią šypseną, net jei jiems atlikti prireikia nemenko didvyriškumo.

Megrė taip ir neužmigo. Nuo penktos iki pusės devintos jis kratėsi visų vėjų perpučiamame traukinio kupė.

Vos spėjęs išlipti Brejotėje, kiaurai permirko. Tad dabar jo batai su kiekvienu žingsniu šliurpsėdami spjaudėsi purvinu vandeniu, katiliukas ant galvos prarado formą, apsiaustas ir švarkas permirko iki siūlo galo.

Vėjas plakė jį lietaus šuorais, lyg skaldytų antausius. Gatvelė, kuria dabar turėjo leistis, buvo visiškai tuščia. Toks siaurutis nuolaidus takelis tarp mūrinių sodų aptvarų. Pačiu jo viduriu kliokė vandens srautai.

Jis šiek tiek pastoviniavo, niekur neidamas. Netgi pypkė kišenėje sudrėko. Kad ir kur dairydamasis

aplink vilą, niekur jokio kampelio pasislėpti nuo lietaus. Tad beliko tik glaudžiau prisišlieti prie mūrinio aptvaro, nesvarbu, kiek iš to naudos, ir laukti, kas dėsis toliau.

Jei ten kas nors būtų ėjęs, būtų matęs, kaip jis vis dairosi aplinkui. Taip jis tikriausiai turės išstovėti valandų valandas. Juk nebuvo jokio tvirto įrodymo, kad viloje slapstosi vyriškis. O jeigu jis ten ir yra, koks reikalas prispirs jį išeiti tokiu oru?

Vis dėlto Megrė, kiaurai permirkęs ir kimšdamasis tabaką į sudrėkusią pypkę, įsispraudė, kiek jam pavyko, į nedidelę įdubą sienoje.

Tai buvo visiškai nederama vieta kriminalinės policijos pareigūnui. Pritiktų nebent kokiam policijos naujokui. O pradėjęs nuo dvidešimt dvejų metų amžiaus ir iki pat trisdešimties, jis pats gal šimtus kartų jau turėjo eiti tokią sargybą.

Prireikė nežmoniškų pastangų, kol degtukas įsibrėžė. Sierinis dėžutės švitras visiškai nusitrynė. Galbūt, jei tas medžio stagarėlis nebūtų per stebuklą įsidegęs, jis paprasčiausiai būtų nuėjęs.

Iš tos vietos, kur įsitaisė, nieko nebuvo matyti, išskyrus žemą mūrinę sieną ir žaliai dažytą tvorelę, juosiančią vilą. Jo kojos buvo įsipainiojusios į gervuogių dyglius. Lediniai vėjo gūsiai vis graibė už sprando.

Fekanas driekėsi kažkur apačioje, ir miesto iš čia nebuvo matyti. Vien jūra tolygiai ošė ir kartkartėmis sužviegdavo sirena ar atsklisdavo pravažiuojančio automobilio bildesys.

Jau buvo praslinkęs pusvalandis tokios sargybos, kai moteris, tikriausiai virėja, vilkdama krep-

šį su maistu, pradėjo ropštis stačiu takeliu. Megrė ją pastebėjo tik tuomet, kai ji prisiartino prie pat jo. Milžiniška stovyla, nejudri, prišlijusi prie sienos gatvelėje, kurioje siautė tik viesulas, moterį taip išgąsdino, kad ji metėsi bėgti.

Suprantama, kad ji dirbo vienoje iš tų aukščiau išsidėsčiusių atkalnės vilų. Po keleto minučių ties posūkiu pasirodė vyriškis, iš tolo pasižiūrėjo į Megrė, moteris priėjo prie jo ir jie kartu sugrįžo atgal.

Padėtis buvo išties kvaila. Komisaras žinojo, kad tėra vos dešimt galimybių iš šimto, kad iš jo sargybos bus kokios naudos.

Vis dėlto jis nesitraukė iš vietos, paklusdamas gana miglotiems savo įsitikinimams, kurių net nevertėtų vadinti nuojauta.

Tiksliau, tai buvo jo paties sukurta teorija, kurios jis niekada taip ir neišplėtojo iki galo ir gan padriką nešiojosi galvoje, pavadinęs „įtrūkio teorija".

Už kiekvieno piktadario, už kiekvieno bandito slypi ir žmogus. Bet pirmiausia tai žaidėjas, priešininkas, ir policija stengiasi pastebėti kaip tik jį, su juo dažniausiai pradeda kovą.

Ar įvykdomas nusikaltimas, ar pasireiškia žmogiškasis trūkumas? Bet kova visais atvejais pradedama pasitelkus surinktus kiek įmanoma nešališkus duomenis. Uždavinio sąlyga pateikia vieną arba keletą nežinomųjų, kuriuos racionalus protas stengiasi nustatyti.

Megrė veikė taip, kaip kiti. Kaip ir kiti, jis naudojosi tais pažangiais nusikaltimo tyrimo būdais,

kuriuos žymūs kriminologai, tokie kaip Bertijonas, Reisas ir Lokaras, rekomendavo policijai, ir iš to susidarė pats tikriausias mokslas.

Bet jis dar ieškojo, laukė, tykojo būtent to žmogiškojo *įtrūkio*. Kitaip tariant, akimirkos, kai iš už žaidėjo nugaros išnirs žmogus.

„Mažestike" prieš jį buvo žaidėjas.

O čia buvo justi kiti dalykai. Rami ir gerai įrengta vila negalėjo būti papildoma Latvio Peterso kovos priemonė. Ypač ta moteris, tie vaikai, kuriuos jis matė ir girdėjo, – visa tai priklausė kitokio pasaulio sandarai ir kitokiai moralinei priedermei.

Štai kodėl jis čia kantriai laukė, beje, visiškai subjurusia nuotaika, nes pernelyg mylėjo savo storulę ketaus krosnelę, savo rašomąjį stalą, apstatytą putojančio alaus stiklinėmis, ir tas kibus vėjas turėjo jam atrodyti kaip didelė nelaimė.

Kai pradėjo sargybą, buvo šiek tiek po dešimtos. Tik sulaukus pusės pirmos, staiga pasigirdo žingsnių gurgždėjimas žvyruotoje alėjoje, varteliams lengvai ir greitai atsivėrus už dešimties metrų nuo komisaro išdygo žmogaus stovyla.

Šioje vietovėje buvo neįmanoma kur nors pasislėpti. Taigi jis pasiliko stovėti, toks pat nejudrus, net abejingas, plačiai išskėtęs kojas, kurios, kiaurai permirkus klešnėms, priminė kolonas. Išėjęs iš vilos žmogus vilkėjo dirželiu perjuostu lietpalčiu, pasistatęs jau nušiurusią apykaklę. Ant galvos buvo užsimaukšlinęs pilką kepurę.

Su tokia apranga jis atrodė labai jaunatviškai. Susikišęs rankas į kišenes, sutraukęs pečius ir net

drebėdamas nuo žvarbaus oro, jis pradėjo leistis atkalne žemyn.

Pro komisarą jis turėjo praeiti kone per metrą. Tuo metu jis kaip tik sulėtino žingsnį, išsitraukė iš kišenės pakelį ir prisidegė cigaretę.

Pamanytum, kad jam iš tiesų rūpėjo apšviesti sau veidą, kad komisaras jį kuo įdėmiau apžiūrėtų!

Megrė praleido jį keletą žingsnių į priekį, paskui, niūriai suraukęs antakius, nusekė pavymui. Jo pypkė užgeso. Net jo laikysena liudijo nepasitenkinimą ir nekantravimą viską kuo greičiau išsiaiškinti.

Tas vyras su lietpalčiu buvo ir panašus į Latvį, ir tuo pat metu visai nepanašus į jį! Tas pats ūgis – maždaug metras šešiasdešimt aštuoni. Tik kraštutiniu atveju pasakytum, kad jis to paties amžiaus, nes dėl jo aprangos galėtum tarti, jog jam ne trisdešimt dveji, o dvidešimt šešeri metai.

Tačiau niekas negalėtų paneigti, kad jis yra to *aprašomojo portreto* originalas, – Megrė viską žinojo atmintinai, o išrašas gulėjo kišenėje.

Vis dėlto tai buvo kitas žmogus! Pavyzdžiui, akys buvo ne tokios išraiškingos, nostalgiškos. Jos ir turėjo būti pilkos, tačiau atrodė taip nublukusios, lyg pačius jų vyzdžius būtų paplovęs lietus.

Jis neturėjo šviesių ūsiukų, kirptų šepetėliu. Bet ne vien tai šitaip jį pakeitė.

Kitos smulkmenos tiesiog pribloškė Megrė. Jo laikysena niekuo nepriminė jūrų prekybos karininko manierų. Ji taip pat visiškai nesiderino su vila, su pasiturimu buržuaziniu gyvenimu, kuriuo ji visa alsavo.

Batai buvo nuavėti, užkulniai nuklaipyti. Kai vyriškis, kad kelnės nesiteptų į purvą, pasitempė klešnes į viršų, komisaras pamatė jau prarandančias spalvą pilkas medvilnines kojines, suadytas stambiais dygsniais.

Lietpaltis buvo išterliotas dėmėmis. Tokia klasifikacinė visuma atitiko Megrė gerai pažįstamą tipą: Europos valkatą, atsibasčiusį iš žemyno rytų ir besiglaustantį prasčiausiuose Paryžiaus viešbutėliuose, kartais nakvojantį ir stotyje, retai išdrįstantį rodytis provincijoje, važinėjantį trečiąja klase arba zuikiu ant vagono laiptelių ar pralindus į prekinį traukinį.

Ši versija pasitvirtino jau po keleto minučių. Fekane nebuvo lūšnynų pačia tikriausia to žodžio prasme. Vis dėlto iškart už uosto stovėjo pora ar trejetas purvinų bistro, kuriuos labiau už žvejus buvo pamėgę laivų kūrikai.

O už dešimties metrų nuo šių landynių – tvarkinga, švari ir iš tolo švytinti kavinė.

Tačiau vyras su lietpalčiu praėjo pro šią viešo maitinimo įstaigą nė nestabtelėjęs, ramiai žengė į labiausiai įtartiną iš tų bistro ir ten įsirėmė alkūnėmis į cinkuotą stovimą baro staliuką tokia poza, kuri Megrė nekėlė nė menkiausių abejonių.

Tai buvo įprasta, natūrali niekingo žmogaus poza. Jei komisaras būtų sumanęs pamėgdžioti, jam niekaip nebūtų pavykę.

Megrė taip pat ten susirado vietą. Vyriškis užsisakė absento pakaitalo ir liko stovėti, daugiau nieko netardamas, tuščiomis akimis, visiškai abejingas Megrė, nors šis atsistojo šalia.

Pro prasegtas sagas komisaras pamatė abejotino švarumo baltinius. Šito juo labiau neimituosi! Marškiniai, kurių prisegama apykaklė priminė virvagalį, turėjo būti nepakeičiamai dėvimi netgi ne dienų dienas, o ištisas savaites. Su jais jis ir miegodavo, tik dievai žino kur! Kiek ta apranga turėjo būti mačiusi ir karšto, ir šalto!

Kostiumas buvo elegantiškai sukirptas, tačiau jį ženklino tos pačios niekingo valkatos gyvenimo stigmos.

– Dar!

Stiklinė stovėjo tuščia. Šeimininkas ją pripildė, atnešė stiklą stiprios degtinės ir Megrė.

– Taigi išeina, jūs vėl čia?..

Vyriškis neatsiliepė, kaip ir prieš tai vienu mauku išgurkė savo aperityvą ir, stumtelėjęs stiklą cinkuotu staliuko paviršiumi, parodė pirštu vėl pripildyti.

– Gal ką nors užkąstumėte?.. Pasiūlyčiau marinuotų silkių...

Megrė nulaviravo mažos krosnelės link ir prikišo artyn nugarą, blizgančią nuo vandens lyg skėtis. Pašnekovo tyla šeimininko nė kiek nesutrikdė. Vogčiomis mestelėjęs žvilgsnį į komisarą, jis vėl kreipėsi į klientą su lietpalčiu:

– Tarp kitko! Praėjusią savaitę čia lankėsi jūsų tėvynainis... Rusas iš Archangelsko... Jis čia atplaukė švedų tristiebiu, kuris sustojo uoste, kad pralauktų audrą... Tik jis neturėjo laiko girtuokliauti, galėčiau prisiekti!.. Juos visus ten užgriuvo pragariškas darbas... Suplėšytos burės, sulaužytos dvi rėjos bei visa kita...

Jo nebylus pašnekovas, užsisakęs jau ketvirtą stiklą absento, gėrė su tokiu pačiu atsidėjimu. Šeimininkas pripildydavo stiklą vos tik šis ištuštėdavo ir kaskart mesdavo sąmokslininko žvilgsnį į Megrė.

– O štai kapitonas Svanas dar net nebuvo sugrįžęs nuo to laiko, kai jus čia paskutinį kartą mačiau...

Megrė net krūptelėjo. Vyriškis su lietpalčiu, išmaukęs jau penktą stiklą, netvirtu žingsniu priėjo prie krosnelės, nustūmė Megrė ir ištiesė prie ugnies pasišildyti rankas.

– Vis dėlto atneškite man tų silkių... – pagaliau pratarė jis.

Jis kalbėjo su ryškiu užsienietišku akcentu, tikriausiai rusišku, kaip galėjo atrodyti komisarui.

Dabar jie suėjo vienas prieš kitą, taip sakant, kaktomuša. Vyriškis be paliovos delnu trynė veidą ir akis, kurios vis labiau drumstėsi.

– O mano stiklinė?.. – vėl pradėjo nekantrauti jis.

Ją net prireikė įbrukti vyrui į delną. Tebegurkšnodamas jis įsispoksojo į Megrė ir nutaisė pasibjaurėjimo grimasą.

Ši jo išraiška taip pat nekėlė abejonių! Kad dar akivaizdžiau parodytų, ką jaučia, jis trenkė stiklinę į grindis, paskui pasirėmė į kėdės atkaltę ir kažką sumurmėjo svetima kalba.

Šeimininkas, jau imdamas nerimauti, lyg netyčia praėjo pro Megrė ir jam sušnibždėjo, tarytum ir tyliai, bet taip raiškiai, kad rusas nepraleistų nė žodžio:

– Nekreipkite dėmesio! Jis visada toks...

Žmogėnas tik nusikvatojo trūkčiojamu girtuoklio juoku. Susmuko ant kėdės, susiėmė abiem rankomis galvą ir liko šitaip sėdėti, kol ant stalo jam tarp alkūnių nepastūmė lėkštutės su marinuota silke.

Šeimininkas papurtė jį už peties.

– Pavalgykite!.. Pasidarys geriau...

Tas vėl nusikvatojo. Juokas priminė kosulį paspringus kartėliu. Jis apsigręžė, akimis ieškodamas Megrė, tada įžūliai įsispoksojo į jį ir numetė lėkštę nuo stalo.

– Išgerti!..

Šeimininkas tik iškėlė rankas į dangų ir sumurmėjo lyg atsiprašymą:

– Jau galėtų nors pasigėdinti tie rusai!

Ir pasukinėjo pirštu ties smilkiniu.

Megrė užmaukšlino savo katiliuką ant pakaušio. Nuo jo drabužių kilo pilkšvi garai. Jis niekaip neįstengė įveikti antro stikliuko degtinės.

– Atneškite man silkės! – paprašė ir jis.

Komisaras jau ruošėsi su kriaukšliu duonos pradėti ją valgyti, kai rusas vis dėlto sugebėjo atsistoti ant savo netvirtų kojų, apsidairė aplinkui, lyg nežinotų, ką daryti, ir jau trečiąkart nusiviepė, vis žiūrėdamas į Megrė.

Paskui jis nusvirduliavo baro prekystalio link, pasiėmė nuo lentynėlės stiklinę, ištraukė iš alavinio dubens butelį, kur tas buvo pamerktas į šaltą vandenį atvėsti.

Jis pats apsitarnavo, nė nepasižiūrėjęs, ką pilasi, ir išgėrė net caksėdamas liežuviu.

Galop jis išsitraukė iš kišenės šimto frankų banknotą.

– Ar užteks, padugne?.. – paklausė, kad girdėtų visas bistro.

Švystelėjo banknotą per salę. Šeimininkui teko jį sumeškerioti iš kriauklės.

Rusas patraukė durų rankeną, kuri vėrėsi visai ne į tą pusę. Šeimininkas atskubėjo į pagalbą klientui, kuris iškart pradėjo ginčus su juo ir atstūmė jį alkūnės niuktelėjimu.

Pagaliau pilkšvasis lietpaltis išnyko ūkanoje ir lietuje, toldamas palei krantinę geležinkelio stoties kryptimi.

– Na, ir cirkininkas! – atsiduso šeimininkas, stengdamasis atkreipti Megrė dėmesį, kai jis ruošėsi apmokėti sąskaitą.

– Jis dažnai pas jus ateina?

– Užsuka retkarčiais... Vienąkart čia ir nakvojo, ant to suoliuko, kur ką tik sėdėjote... Juk jis rusas!.. Rusų jūreiviai, vieną dieną lankęsi Fekane ir užėję čia tuo metu, kai ir jis čia buvo, pabendravę su juo, man papasakojo... Atrodo, kad jis gavęs gerą išsilavinimą... Jūs pasižiūrėjote į jo rankas?..

– Ar jums neatrodo, kad jis panašus į kapitoną Svaną...

– Ak! Tai jūs jį pažįstate... Žinoma!.. Nors jų ir nesupainiotum... Vis dėlto!.. Ilgai maniau, ar tik nebus jo brolis...

Gelsvai pilkšvas siluetas dingo už posūkio. Megrė pasileido spartesniu žingsniu.

Rusą jis pasivijo kaip tik tuomet, kai šis įėjo į trečiosios klasės stoties laukiamąją salę ir krito ten ant suoliuko, vėl susiėmęs rankomis už galvos.

Po valandos juodu jau sėdėjo tame pačiame kupė gyvulių prekiautojo iš Iveto draugijoje, normandų tarme ėmusio pasakoti Megrė įvairias linksmas istorijas, vis kumšteldavusio pašnekovą į pašonę, kad atkreiptų jo dėmesį į girtą bendrakeleivį.

Rusas pamažu vis šliuožė žemyn, pagaliau jam kažkaip pavyko susiraityti ant suoliuko ir tada jau užmigo, įrėmęs smakrą į krūtinę, mirtinai išblyškęs, pražiota burna, iš kurios sklido alkoholio dvokas.

VI
„PAS SICILIJOS KARALIŲ“

Traukiniui sustojus Brejotėje, rusas prabudo ir daugiau nebemiegojo. Reikia pridurti, kad ekspresas Havras–Paryžius atvažiavo jau sausakimšas. Megrė ir jo bendrakeleivis gyvulių prekiautojas persėdę turėjo stovėti koridoriuje, tad prisispaudę prie langų žiūrėjo į pralekiančius susiliejančius peizažus, kurių linijas tirštėjančios sutemos dar labiau apkramsnodavo.

Vyriškis su lietpalčiu visai nekvaršino galvos dėl policininko draugijos. Sen Lazaro stotyje jis netgi nepasinaudojo proga įsimaišyti į tirštą minią – taip būtų galėjęs pasprukti.

Atvirkščiai, jis lėtai nusileido pagrindiniais laiptais, apsižiūrėjo, kad cigarečių pakelis permirkęs, nusipirko kitą stoties tabako kioske ir jau ruošėsi užsukti į bufetą. Tačiau apsigalvojo ir, sunkiai vilkdamas kojas, lėtai nupėdino šaligatviais, o jo bejėgiška, visiškai abejinga laikysena, kai apėmus

nevilčiai nelieka net noro į ką nors reaguoti, galėjo sukelti vien tik užuojautą.

Kelias nuo Sen Lazaro iki Paryžiaus rotušės yra gana tolimas. Reikia pereiti visą miesto centrą, o tarp šeštos ir septintos valandos praeiviai nesibaigiamais srautais užplūsta šaligatvius, automobiliai rieda gatvėmis tokiu nenuilstamu ritmu, lyg tvinksėtų kraujas arterijose.

Liesutis, lietpalčiu, išterliotu purvu ir riebalų dėmėmis, diržu, persmaugtu per juosmenį, batais nuklaipytais užkulniais, jis sliūkino tarp vitrinų šviesų, stūmėsi per praeivių srautą, kone su kiekvienu žingsniu stumdomas ir blaškomas į šonus, bet nei stabtelėjo, nei atsigręžė.

Jis nusprendė kirsti kelią ir įsuko į Rugsėjo Ketvirtosios gatvę, kad greičiau pasiektų Hales, taigi buvo akivaizdu, jog tai jam įprastas maršrutas.

Netrukus jis priėjo Rozjė gatvę, aplink kurią spietėsi Paryžiaus getas, ir nulingavo vis pranirdamas tarp daugybės krautuvėlių su užrašais jidiš kalba, košerinių mėsinių, vitrinų, nudėtų macais.

Ties posūkiu, prie ilgos ir tamsios galerijos, primenančios tunelį, kažkokia moteris pabandė paimti jam už rankos, bet iškart paleido, paveikta jo atgrasios išvaizdos, nors jis neištarė nė žodžio, kad ją sudraustų.

Pagaliau jis pristabdė žingsnį vingiuotoje Sicilijos Karaliaus gatvėje, – vis atsimušančioje į akligatvius, kitas gatveles, knibždančius žmonių

kiemus, kur iš vienos pusės supo žydų kvartalas, o iš kitos – lenkų kolonija, – o dar paėjėjęs porą šimtų metrų, nėrė į vieno pigaus viešbučio kuluarus.

Didžiulės fajansinės raidės skelbė: „Pas Sicilijos karalių".

Žemiau buvo matyti tas pats užrašas hebrajų, lenkų, dar kitomis nesuprantamomis kalbomis, tikriausiai ir rusų.

Šalimais driekėsi statybų aikštelė, kur dar būta liekanų kažkokio viešbutėlio, kadaise ramstyto gegnėmis.

Tebelijo... Bet vėjas kiaurai neperpūsdavo šių siaurų praėjimų.

Megrė išgirdo, kaip ketvirtame viešbutėlio aukšte trinktelėjo staiga uždaromas langas. Komisaras, ilgai nedvejojęs, įėjo paskui rusą.

Durų į pirmo aukšto koridorius čia nebuvo. Iškart laiptai į viršų. Įstiklintoje būdelėje, atstojančioje antresolę, vakarieniavo žydų šeima.

Komisaras pasibeldė, bet durų jam neatidarė, tik pakilo langelio užsklanda. Padvelkė karstelėjusio maisto kvapas. Pasirodė žydas juoda kepuraite. Jo storulė žmona net nenustojo valgiusi.

– Ko norite?

– Policija! Kokia pavardė gyventojo, kuris ką tik įėjo?

Vyriškis kažką sumurmėjo savo kalba, nuėjo prie stalčiaus, surado murziną registracijos knygą ir, netaręs nė žodžio, pastūmė pro langelį.

Tą pačią akimirką Megrė pajuto, kad jį kažkas stebi nuo neapšviestų laiptų aikštelės. Jis skubiai apsigręžė ir keliolika laiptelių aukščiau pamatė prieblandoje sužaižaruojančias akis.

– Koks kambarys?

– Trisdešimt antras...

Jis pavartė registracijos knygą, perskaitė:

– Fiodoras Jurjevičius, dvidešimt aštuoneri metai, gimęs Vilniuje, juodadarbis, ir Ana Gorskina, dvidešimt penkeri metai, gimusi Odesoje, be specialybės.

Žydas grįžo į savo vietą prie stalo ir vėl sėdo valgyti, kaip žmogus, kurio sąžinė visiškai rami. Megrė pabarbeno į stiklą. Viešbutininkas labai nenoromis ir sunkiai atsikėlė.

– Kiek laiko jis gyvena šiame viešbutyje?

– Trejetą metų su trupučiu.

– O Ana Gorskina?

– Ji čia atsikėlė iki jo... Gal koks ketvertas su puse...

– Iš ko jie gyvena?

– Juk skaitėte... Jis yra darbininkas.

– Tik pamanykite! – mestelėjo Megrė tokiu tonu, kad jo pašnekovo laikysena bematant pasikeitė.

– Juk visa kita man neturi rūpėti, ar ne? – kuo saldesniu balsu pridūrė anas. – Jis moka pastoviai. Jis ateina, išeina, ir ne mano darbas jį sekti...

– Pas jį kas nors ateina?

– Kartais... Pas mane gyvena daugiau kaip šešiasdešimt nuomininkų, niekaip jų visų nepavyktų

sekti... Jei tik jie nieko blogo nedaro!.. Beje, jeigu jau esate iš policijos, tai turėtumėte žinoti šiuos namus... Mano registracijos knygos visada tvarkingos... Kapralas Vermujė jums pasakys... Jis čia kiekvieną savaitę ateina patikrinti...

Megrė netikėtai apsisuko ir šūktelėjo:

– Ana Gorskina, leiskitės žemyn!

Laiptuose pasigirdo lengvas šnarėjimas, paskui ir žingsniai. Pagaliau apšviestame plote pasirodė moteris.

Nors registracijos knyga nurodė dvidešimt penkerius metus, ji atrodė vyresnė. Tai tikriausiai lėmė jos rasė. Kaip ir dauguma jos amžiaus žydžių, ji buvo apkūni, bet savito grožio dar nepraradusi. Juodus kaip anglis vyzdžius juosė skaistus baltymas, ir tai suteikė jos akims išraiškingo spindesio.

Tačiau palankų įspūdį gadino visiškas jos apsileidimas. Juodi plaukai, krintantys tankiomis sruogomis ant sprando, buvo susiriebalavę ir nešukuoti. Vilkėjo padėvėtu peniuaru, pro kurį buvo matyti baltiniai. Kojinės ant storų blauzdų apsmukusios žemiau kelių.

– Ką jūs ten veikėte laiptinėje?

– Esu savo namuose...

Megrė iškart pajuto, su kokio tipo moterimi turi reikalą. Emocinga, akiplėšiška, visada nusiteikusia tik kovai. Tokia nepraleis menkiausios progos sukelti rietenas, sukurstys visus namo gyventojus, cypaus spigiu balsu, svaidysis neįtikimiausiais kaltinimais.

Galbūt ji įsivaizdavo esanti neįveikiama? Šiaip ar taip, į savo priešą ji žiūrėjo labai provokuojamai.

– Bus geriau, jei pasirūpinsite savo numylėtiniu...

– Tai mano reikalas...

Viešbutininkas už savo langelio, nutaisydamas tai taikdario, tai smerkiamą veido išraišką, tik kraipė galvą į šalis, bet jo akys juokėsi.

– Kada Fiodoras buvo išėjęs iš namų?

– Nuo vakar vakaro jo nebuvo... Nuo vienuoliktos valandos...

Ji melavo! Tai buvo akivaizdu! Bet ginčas tebūtų kaip žirniai į sieną. Nebent iškart čiuptum už sprando ir nusitemptum į areštinę.

– Kur jis dirba?

– Kur tik jam patinka...

Jos didžiulė krūtinė po užsimestu kaip pakliuvo peniuaru suliūliavo nuo juoko. Paskui burna persikreipė piktai ir paniekinamai.

– Ko gi policija nori iš Fiodoro?

Megrė teliko negarsiai pratarti:

– Keliaukite sau į viršų...

– O čia, jei jau aš panorėsiu! Aš neprivalau klausyti jūsų nurodymų...

Tuščia būtų jai ką nors atsakyti, tik išsirutuliotų groteskiškas incidentas, kuris tyrimui atneštų vien žalos.

Megrė užvertė registracijos knygą, grąžino ją viešbutininkui.

– Viskas tvarkinga, ar ne? – sumurmėjo šis, bet vis dėlto ženklu parodė jaunajai moteriai, kad užsičiauptų.

Ji liko stovėti ant laiptų iki galo, susidėjusi ant klubų kumščius, iš apačios nutvieksta iš stiklinės būdelės sklindančios šviesos, o veidas taip ir liko prietemoje.

Komisaras priėjo arčiau ir dar kartą į ją pasižiūrėjo. Bet ji atrėmė jo žvilgsnį ir nepraleido progos sumurmėti:

– Ak! Tik jau negąsdinkite manęs...

Jis gūžtelėjo pečiais ir nusileido žemyn, pakeliui sugebėdamas išsitepti į kreida baltintas sienas.

Prie išėjimo jis susidūrė su dviem lenkais, apsivilkusiais marškiniais be prisegamų apykaklių, ir šie, vos jį pamatę, iškart suskubo nusigręžti. Gatvė buvo pažliugusi, grindinio balose atsispindėjo žibintų šviesos.

Čia visuose kampeliuose, bent kiek tamsesniame nuošalyje, visuose akligatviuose, visuose užkaboriuose jautei kunkuliuojantį žmogišką knibždėlyną ir verdantį gyvenimą, pasalūnišką bei niekingą. Pasieniais slankiojo įtartini šešėliai. Krautuvininkai pardavinėjo gaminius, kurių prancūzai net pavadinimų nežinotų.

O paėjėtum kokį šimtą metrų – iškart atsivertų Rivoli ir Sen Antuano gatvės, plačios, ryškiai apšviestos, su zujančiais tramvajais, turtingomis parduotuvių vitrinomis, savivaldybės policininkais...

Megrė stabtelėjo ir nutvėrė už peties pro šalį bėgantį vaikinuką didžiulėmis kaip kopūstlapiai ausimis.

– Nueik ir pakviesk čia budintį policininką iš Sen Polio aikštės...

Bet vaikigalis tik pasižiūrėjo iš siaubo išverstomis akimis ir atsakė kažką neaiškaus. Jis nė žodžio nesuprato prancūziškai!

Komisaras nusižiūrėjo vieną driskių.

– Va tau šimtas sū... Nunešk šį raštelį farui Sen Polio aikštėje...

Valkata suprato. Po poros minučių pasirodė uniformuotas policininkas.

– Paskambinkite į kriminalinę policiją, kad man kuo skubiau atsiųstų inspektorių... Jei galite, Diufurą...

Ten ir atgal jis pravaikščiojo dar gerą pusvalandį. Žmonės tai įeidavo į viešbutį, tai išeidavo. Bet šviesa antrame iš kairės ketvirto aukšto lange tebedegė.

Staiga ties slenksčiu išdygo Ana Gorskina. Ant savo peniuaro tebuvo užsimetusi žalsvos spalvos paltą. Buvo be kepurės ir, visiškai nepaisydama lietaus, įsispyrusi į rausvo atlaso šlepetes.

Teškendama per balas, ji perėjo gatvę. Megrė užsiglaudė šešėlyje.

Ji įėjo į krautuvėlę, iš kurios po poros minučių pasirodė su glėbiu baltų popierinių paketėlių ir dviem buteliais rankose, paskui išnyko už namo durų.

Pagaliau atėjo inspektorius Diufuras. Šis trisdešimt penkerių metų vyras gana laisvai kalbėjo trimis užsienio kalbomis, už tai buvo labai vertinamas, nors ir turėjo gryniausią maniją paprastas istorijas paversti painiava.

Iš vulgariausio įsilaužimo bylos ar net kišenvagystės jis sugebėdavo sukurti paslaptingiausią dramą ir galiausiai pats pamesdavo galvą.

Bet tokiai konkrečiai užduočiai, kaip stebėjimas ar sekimas, jis kuo puikiausiai tiko, nes pasižymėjo retam būdinga ištverme.

Megrė jam išvardijo Fiodoro Jurjevičiaus ir jo meilužės skiriamuosius požymius.

– Aš atsiųsiu tau dar vieną darbuotoją. Jei kuris jų išeis iš viešbučio, imsies jį sekti, todėl reikia, kad kas nors liktų sargyboje čia ir stebėtų kitą... Supratai?

– Tai čia vis ta pati „Šiaurinės žvaigždės" byla?.. Mafijos išpuolis, ar ne?

Komisaras nusprendė, kad geriausia bus pasitraukti. Po ketvirčio valandos jis jau buvo Orfevro krantinėje, o nusiuntęs Diufurui į pagalbą atsarginį patrulį, vėl palinko prie savo krosnelės, keiksnodamas Žaną, kad neįkaitino jos iki raudonumo.

Iki standumo permirkęs apsiaustas ant pakabos gana tiksliai atkūrė jo pečių kontūrus.

– Žmona neskambino?

– Iš ryto... Jai pasakė, kad išvykote su užduotimi...

Prie šito ji jau buvo įpratusi. Jis žinojo, kad vos tik sugrįš, ji be menkiausio priekaišto pabučiuos jį į žandą, perdėlios ant viryklės puodus ir prikraus jam lėkštę kokio nors kvapnaus troškinio. Tik tuomet, kai jis jau sėdės prie stalo, o ji žiūrės į jį parėmusi ranka smakrą, išdrįs paklausti:

– Viskas gerai?..

Ar vidurdienis, ar penkta valanda ryto, bet karštas maistas visada paruoštas.

– O Torensas? – paklausė jis Žano.

– Jis skambino septintą valandą ryto...

– Iš „Mažestiko“?

– Nežinau. Jis klausė, ar jūs išvykęs.

– Paskui?

– Jis dar skambino penktą valandą dešimt minučių vakare. Prašė pasakyti, kad laukia jūsų.

Išskyrus tą marinuotą silkę, Megrė nuo pat ryto nieko nevalgė. Dar porą minučių pastovėjo prie savo krosnies, kuri jau įsismagino ūžti, nes užtekdavo magiško jo rankos mosto, kad akimirksniu įsidegtų atspariausios ugniai anglys.

Pagaliau jis sunkiu žingsniu nulingavo užkambario durų link, už kurių buvo prausyklė, kabojo rankšluostis, buvo pritvirtintas veidrodis ir stovėjo lagaminas. Jis atsinešė lagaminą ir padėjo ant rašomojo stalo, nusirengė, užsivilko švarius baltinius ir sausus drabužius, dvejodamas delno mostu perbraukė neskustą smakrą.

– Mat jį galas!

Jis metė graudų žvilgsnį į taip gerai įsidegusią ugnį, pastatė šalia dvi kėdes, ant kurių atkalčių rūpestingai sukabino permirkusius drabužius. Ant stalo tebegulėjo mėsainis, likęs po praėjusios naktinės „puotos“, ir jis prarijo jį stačias, jau laikymasis durų rankenos. Tik alaus nebebuvo likę. O gerklėje šiek tiek džiūvo.

– Jei kas nors atsitiktų, tai aš esu „Mažestike“, – nurodė jis Žanui. – Tegu man ten paskambina.

Po keleto minučių jis jau klestelėjo ant taksi sėdynės.

VII
TREČIOJI PERTRAUKA

Megrė savo bendradarbį Torensą surado ne viešbučio vestibiulyje, bet antro aukšto kambaryje, kur jam buvo patiekta puiki vakarienė. Kapralas pamerkė akį.

– Tai viešbučio valdytojas!.. – paaiškino jis. – Jis mieliau nori mane matyti čia negu apačioje... Kone maldavo, kad sutikčiau įsikurti šiame kambaryje ir valgyti nuostabius patiekalus, kuriuos jis liepa man nešti...

Tik kažkodėl kalbėjo tyliai. Parodė duris šalimais.

– Mortimeriai gyvena šalia...

– Tai Mortimeris grįžo?

– Apie šeštą valandą ryto, įsiutęs, peršlapęs, apsidrabstęs purvais, kreida ar kalkėmis išteptliotais drabužiais...

– Ką jis sakė?

– Nieko... Tik bandė prasmukti į savo kambarį nepastebėtas. Bet tarnautojai jam pasakė, kad

žmona jo laukia bare. Nelaimei, jie sakė tiesą!.. Į vakarėlį ji pasikvietė brazilų porą... Ir barmenas turėjo dirbti viršvalandžius tik dėl jų... Ji buvo tiesiog siaubingai prisigėrusi...

– Ir tada?

– Jis visas išbalo. Net lūpos persikreipė. Jis labai šaltai pasisveikino su brazilais, paskui paėmė žmoną už parankės ir, netaręs nė žodžio, ją nusitempė... Manau, kad ji pramiegojo iki kokios ketvirtos valandos popiet... Iki tol jų apartamentuose visiškai nebuvo girdėti triukšmo... Tik vėliau išgirdau kažkokius šnibždesius... Mortimeris dar paskambino, kad jam atneštų rytinius laikraščius...

– Laikraščiai apie tą bylą tebetyli, bent jau?

– Nė pusės žodžio! Policijoje griežtai laikytasi nurodymų. Tik trumpa žinutė paskelbė, kad „Šiaurinės žvaigždės" eksprese rastas lavonas ir policija įtaria savižudybę...

– Toliau?

– Padavėjas jiems atnešė šviežių citrinų sulčių. Šeštą valandą Mortimeris trumpam pasirodė vestibiulyje, porą ar trejetą kartų net praėjo pro mane, atrodė labai susirūpinęs... Išsiuntė keletą šifruotų kablogramų į savo banką Niujorke ir savo sekretoriui, kuris jau keletas dienų Londone...

– Ir viskas?

– Jie kaip tik baigia vakarieniauti. Austrės, keptas viščiukas, daržovių salotos. Man čia viską praneša. Valdytojas tiesiog negali atsidžiaugti, jog jam pavyko mane čia uždaryti, ir yra pasiruošęs persiplėšti į gabalus, kad tik man įtiktų. Tai jis

iškart atskubėjo man pranešti, kad Mortimeriai užsisakė bilietus į „Žimnazo“ teatrą. Rodoma „Epopėja“. Keturi veiksmai, ir aš neįsivaizduoju, kas galėtų...

– O Peterso apartamentai?

– Tuščia! Niekas ten nebuvo užėjęs. Aš pats užrakinau duris ir įdėjau gabalėlį vaško į rakto skylutę, taigi niekas ten neįeis, kad aš nesužinočiau...

Megrė pagriebė viščiuko šlaunelę ir čia pat begėdiškai sušlamštė, vis ieškodamas žvilgsniu krosnelės, kurios čia, deja, nebuvo matyti. Pagaliau jis atsisėdo prie radiatoriaus ir paklausė:

– Ar yra ko nors išgerti?

Torensas ištiesė jam taurę puikaus baltojo makono, kurį jis bematant godžiai išgėrė. Tą pačią akimirką kažkas paklebeno duris – įėjo patarnautojas, nutaisęs konspiratoriaus miną.

– Valdytojas sakė jums perduoti, jog ponas ir ponia Mortimeriai liepė atvaryti jų automobilį.

Megrė tik pasižiūrėjo į stalą, apkrautą skaniausiais patiekalais, – šitaip jis savo kabinete mesdavo ilgesingą atsisveikinimo žvilgsnį į krosnelę.

– Važiuoju tenai, – apgailestaudamas tarė. – Jūs pasilikite čia.

Ties veidrodžiu jis šiek tiek pasitaisė kaklaraištį, nusišluostė lūpas ir smakrą. Po akimirkos jau sėdėjo taksi, laukdamas, kada Mortimeriai-Levingstonai įsės į savo limuziną.

Jie netruko pasirodyti: jis vilkėjo juodu apsiaustu, užsimetęs jį ant frako, o ji – visa apsimuturiavusi kailiais, kaip anksčiau.

Ponia turėjo būti gerokai išsikankinusi, nes vyras vos pastebimai prilaikė ją už parankės. Automobilis pajudėjo nė neburgztelėjęs.

Megrė nežinojo, kad „Žimnaze“ rodoma premjera, tad iškilo grėsmė apskritai ten nepakliūti. Prie fojė rikiavosi municipalinės gvardijos piketas. Žiopliai, nepaisydami lietaus, atėjo pasižiūrėti, kokie kviestiniai svečiai išlips iš prabangių automobilių.

Komisaras turėjo prašyti, kad pakviestų direktorių, o trypčiodamas po vestibiulį, kur vienintelis vilkėjo švarką, atrodė kaip balta varna.

Direktorius karščiavosi. Ir mosikavo rankomis.

– Kažkodėl aš, aš, nereikalauju, kad man būtų geriau! Jūs esate jau dvidešimtas, prašantis manęs „kokios nors vietelės“! Nėra daugiau vietų!.. O jūs netgi neapsivilkote vakarinio kostiumo!..

Jį stvarstė iš visų pusių.

– Matote! Atsidurtumėte jūs mano kailyje!..

Megrė pagaliau pavyko atsistoti žiūrovų salės tarpduryje, stumdantis tarp bilietų kontrolierių ir programų pardavėjų.

Mortimeriai-Levingstonai įsitaisė ložėje. Ten sėdėjo šešetas žmonių, tarp kurių buvo viena princesė ir ministras. Žmonės vis zujo ir zujo. Damoms buvo bučiuojamos rankutės. Pažįstami apsikeitinėjo maloniomis šypsenomis.

Pakilusi uždanga atskleidė saulės nutviekstą sodą. „Ts! Ts!“ – tildė vieni kitus žiūrovai. Bet murmesys nenutilo. Prisidėjo ir kojų trepsenimas salėje. Pagaliau pasigirdo aktoriaus balsas, dar

neužtikrintas, bet pamažu vis tvirtėjo, kurdamas spektaklio nuotaiką.

Pavėlavusieji vis plūdo. Vėl skambėjo: „Ts! Ts!“ Sukikeno kažkokia moteris.

Mortimeris atrodė neįtikėtinai prašmatniai. Idealiai priderintas frakas. Baltas antkrūtinis dar paryškino jo dramblio kaulo spalvos odą.

Ar jis matė Megrė? Gal nepastebėjo? Bilietų kontrolierė atnešė komisarui taburetę, kuria teko pasidalyti su juodu šilku apsirėdžiusia apkūnia moterimi, vienos aktorės motina.

Pirmas antraktas, paskui antras. Vaikščiojimas iš ložių į ložes. Dirbtiniai susižavėjimo šūksniai. Pasisveikinimai tarp parterio ir beletažo žiūrovų.

Koridoriuose, fojė, netgi tarp lauko galerijos kolonų – visur lyg sujudusio bičių avilio ūžesys. Pašnibždomis tariami žinomi vardai, tarp kurių maharadžų, žymių finansininkų, menininkų ir valstybės vyrų pavardės.

Mortimeris trejetą kartų paliko savo ložę, pasirodė ties avanscena, paskui parteryje, pasikalbėjo su buvusiu valstybės tarybos pirmininku, kurio skambus juokas nuskardėjo per dvidešimt eilių.

Trečio veiksmo pabaiga. Į sceną lekia gėlės. Ovacijos liesutei aktorei. Atlenkiamų kėdžių trinksėjimas, kojų šiūravimas į parketą.

Kai Megrė vėl pažvelgė į amerikiečių poros ložę, Mortimeris buvo dingęs.

Tuoj prasidės ketvirtas, paskutinis, veiksmas. Tai bus ženklas imtis iniciatyvos tiems, kurie galėjo kokiu nors pretekstu patekti už kulisų ar net į

aktorių grimo kambarius. Kiti užguls rūbines. Visi susirūpins, kaip nusigauti iki automobilio arba kaip pagauti taksi.

Megrė sugaišo gerą dešimtį minučių ieškodamas amerikiečio po visą teatrą. Paskui be skrybėlės, be apsiausto jis išlėkė į lauką, kad ką nors iškvostų iš savivaldybės policininkų, pasiuntinuko ir net municipalinių gvardiečių.

Galiausiai jam pavyko sužinoti, kad alyvinis Mortimerio automobilis ką tik nuvažiavo. Bet jam parodė vietą, kur automobilis stovėjo, – priešais bistro, į kurį nuolat užeidavo kontramarkių pardavėjai.

Automobilis pasukęs Sen Marteno įvažiavimo kryptimi. Amerikietis net nepasiėmė apsiausto iš rūbinės.

Lauke prie kiekvieno kampo, kur tik buvo galima pasislėpti nuo lietaus, būriavosi žiūrovai, išėję pakvėpuoti grynu oru.

Komisaras rūkė pypkę su apmaudžia išraiška veide ir, kad būtų šilčiau, susikišęs rankas į kišenes. Nuskardėjo skambutis. Žiūrovai sugarmėjo į vidų. Netgi municipaliniai gvardiečiai dingo, kad pamatytų ketvirtą veiksmą.

Bulvarai atrodė chaotiškai, kaip visada vienuoliktą valandą vakaro. Bet lietaus čiurkšlės žibintų šviesoje jau nebesruvo taip tankiai. Iš netolimo kino teatro plūstelėjo žmonės, paskui ten užgeso visos šviesos, nuo įėjimo buvo nuimtos švieslentės ir užtrenktos durys.

Žmonės susirinko laukti autobuso po gatvės žibintu su žalsva juosta, žyminčia stotelę. Kai jis

beveik sausakimšas privažiavo, prasidėjo ginčai, nes tai buvo paskutinis reisas. Turėjo įsikišti net savivaldybės policininkas, ir nors autobusas jau dingo už posūkio, jis dar tęsė debatus su vienu pasipiktinusiu storuliu.

Staiga asfaltu prašliuožė limuzinas. Vos mašina pradėjo stabdyti, atsivėrė durelės. Mortimeris, vilkįs tik fraku, be skrybėlės, mikliai nuliuoksėjo teatro prieangio laiptais ir nudūmė ryškia šviesa nutviekstais koridoriais.

Megrė pasižiūrėjo į vairuotoją, tikrą amerikietį rūsčiu veidu ir atsikišusiais žandikauliais, sustingusį atitvertoje kabinoje, lyg visus judesius kaustytų livrėja.

Komisaras atsargiai pravėrė oda apmuštas duris. Mortimeris ramiausiai stovėjo ložės gilumoje. Aktorius komikas dar svaidė padrikas replikas. Uždanga nusileido. Gėlės. Aplodismentų griausmas.

Plūstelėjo žmonių srautas išėjimo link. Šnypštimas: „Ts! Ts!" Aktorius kaip tik paskelbė dramaturgo pavardę, susirado jį avanscenoje ir pakvietė pasirodyti publikai.

Mortimeris bučiavo, spaudė rankas į kairę ir į dešinę, netgi davė šimtą frankų arbatpinigių bilietų kontrolierei, atnešusiai jam paltą.

Jo žmona buvo išblyškusi, paakiuose ryškėjo juodi ratilai. Kai juodu priėjo prie mašinos, prieš įlipdami, lyg sudvejojo.

Viduje pora susiginčijo. Ponia Levingston susinervinusi vis priešgyniavo. Sutuoktinis, prisi-

degęs cigaretę, užspaudė žiebtuvėlį, lyg traiškytų blakę.

Pagaliau jis kažką pasakė į kalbėjimo ragelį vairuotojui, ir mašina pajudėjo, o pavymui ją nusekė taksi, kuriame sėdėjo Megrė.

Buvo pusė pirmos nakties. Lafajeto gatvė. Baltuojančios Šventosios Trejybės bažnyčios kolonos, apjuostos pastoliais. Kliši gatvė.

Amerikiečių limuzinas sustojo Fonteno gatvėje, priešais „Pikvik barą". Durininkas mėlyna livrėja, apsiūta auksu. Rūbinė. Iš už praskleistos raudonos portjeros atsklido tango garsų bangavimas.

Megrė taip pat įėjo ir pasirinko staliuką prie durų, kuris tikriausiai visada likdavo neužimtas, nes buvo perpučiamas visų skersvėjų.

Mortimeriai įsitaisė prie pat džiazo orkestro. Amerikietis žiūrinėjo valgiaraštį, rinkosi patiekalus vakarienei. Priėjo profesionalus šokėjas ir nusilenkė jo žmonai.

Ji šoko. Levingstonas tarsi užsispyrusiai prisakinėjo žvilgsniu, kad ji šoktų kuo ilgiau. Ponia apsikeitė keletu žodžių su partneriu, bet nė karto neatsigręžė į kampą, kuriame sėdėjo Megrė.

Čia, tarp vakariniais drabužiais vilkinčiųjų, maišėsi ir keletas užsieniečių kasdiene apranga.

Komisaras mostu nuginė prostitutę, norėjusią prisėsti prie jo staliuko. O padavėjas, net nesiklausęs, pastatė priešais jį butelį šampano.

Visur draikėsi serpentinai. Skrajojo spalvoti vatiniai kamuoliukai. Vienam pataikius Megrė į nosį

jis rūsčiai pasižiūrėjo į pagyvenusią ponią, kuri vėl taikėsi į jį.

Ponia Mortimer grįžo prie staliuko. Šokėjas paslampinėjo po salę ir, nužingsniavęs išėjimo link, prisidegė cigaretę.

Staiga jis kilstelėjo raudonąją portjerą ir akimirksniu dingo. Praslinko koks trejetas minučių, kol Megrė šovė mintis dirstelėti į gatvę.

Šokėjo niekur nebuvo matyti.

Likusi vakaro dalis užsitęsė ilgai ir praėjo nykiai. Mortimeriai vakarieniavo labai sočiai: jiems atnešė ikrų, triufelių su šampanu, amerikietišką omarą ir dar sūrio.

Ponia Mortimer daugiau nešoko.

Megrė, kurį, vien pasižiūrėjus į šampaną, apimdavo siaubas, gėrė mažais gurkšneliais, tik kad numaldytų troškulį. Į lėkštutę jam pridėjo spragintų migdolų, kurių, savo nelaimei, jis patriauškė, ir dabar buvo kamuojamas nenumalšinamo troškulio.

Jis pasižiūrėjo į laikrodį – antra valanda.

Kabaretas tuštėjo. Šokėja atliko scenoje numerį, bet publika liko visiškai abejinga. Girtas užsienietis, sėdintis prie stalo iškart su trimis moterimis, vienas perrėkė likusius restorano lankytojus.

Šokėjas, kurio nebuvo matyti gal penkiolika minučių, dabar pakvietė šokti kelias damas iš karto. Bet tai buvo pabaiga. Visi jautėsi pavargę.

Ponios Mortimer veidas tapo švino spalvos, paakiai pamėlę.

Jos vyras mostelėjo patarnautojui. Šis iškart atnešė kailinius, apsiaustą ir cilindrą.

Megrė pasirodė, kad šokėjas, tuo metu kalbantis su saksofonininku, vis neramiai dirsčioja į komisarą.

Jis pašaukė metrdotelį, bet tas delsė prieiti. Prarastos kelios brangios akimirkos.

Kai komisaras, pagaliau atsiskaitęs, galėjo eiti, amerikiečių automobilis jau buvo ties Notrdam-Deloret gavės posūkiu. Šaligatvio pakraštyje stovėjo koks šešetas laisvų taksi.

Jis nuskubėjo jų link.

Sausai pokštelėjo šūvis – Megrė susiėmė už krūtinės, apsižvalgė aplinkui, bet nieko nepastebėjo, tik išgirdo, kaip Pigalio gatve tolyn nukaukši kažkieno žingsniai.

Jis pabėgėjo dar keletą metrų, lyg nešamas kažkokios šalutinės jėgos. Pribėgo durininkas ir sugriebė jį. Žmonės iš „Pikviko“ ėjo pasižiūrėti, kas atsitiko. Jų būryje Megrė pastebėjo perkeiptą iš siaubo šokėjo veidą.

VIII
MEGRĖ DAUGIAU NEVAIDINA KOMEDIJOS

Taksi vairuotojai, naktimis dirbantys Monmartre, viską supranta iš pusės žodžio – dažnai supranta, net kai išvis nieko nepasakoma.

Vos trinktelėjo šūvis, vienas iš tų, kurie buvo sustoję prie „Pikvik baro“, iškart atidarė mašinos dureles, kad Megrė galėtų pasislėpti. Net nežinojo, kas jis toks. Ar galėjo greitosiomis atspėti, kad turi reikalų su policininku?

Subėgo nedidelio, šalimais įsikūrusio, bariuko lankytojai. Per keletą sekundžių aplink sužeistąjį susibūrė krūva žmonių. Tada vairuotojas akimoju pribėgo prie durininko, prilaikančio komisarą, bet nežinančio, ką daryti toliau. Nepraėjus nė pusei minutės, automobilis jau tolo nuo nelaimės vietos. Megrė patogiai sėdėjo ant užpakalinės sėdynės.

Automobilis, gal keliolika minučių lėkęs visu greičiu, pagaliau sustojo tuščioje gatvelėje. Vairuotojas išlipo, atidarė dureles ir pamatė, kad jo keleivis sėdi beveik tiesiai, tik pasikišęs ranką po švarku.

– Matau, kad beveik nieko nenutiko, nors iš pradžių maniau, kad jums prastai. Kur jus vežti?

Vis dėlto Megrė veidas buvo perkreiptas skausmo, nors žaizda atrodė visai negili. Kulka įsmigo ties šonkauliu ir išlėkė netoli mentės, palikdama krūtinėje plėštinį pėdsaką.

– Į policijos prefektūrą...

Vairuotojas kažką neaiškiai sumurmėjo. Pakeliui komisaras persigalvojo.

– Į „Mažestiką"... Išleisite mane prie tarnybinio įėjimo, Pontjė gatvėje...

Jis keletą kartų perlenkė nosinę, pridėjo prie žaizdos ir įsitikino, kad padeda, – kraujas daugiau nebesruvo.

Bet artėjant prie Paryžiaus centro, skausmo išraišką komisaro veide ėmė keisti stiprėjantis rūpestis.

Vairuotojas norėjo jam padėti išlipti iš taksi. Megrė rankos mostu atsisakė pagalbos ir netvirtu žingsniu nusvirduliavo šaligatviu. Ankšto koridoriaus gale jis surado langelį, už kurio snūduriavo sargas.

– Ar čia nieko neatsitiko?

– Ką turite galvoje?

Darėsi šalta. Megrė sugrįžo sumokėti vairuotojui, kuris dar ir pabambėjo, nes iš viso karo žygio laimėjo vos šimtą frankų.

Megrė išvaizda viešbučio tarnautojams kėlė pribloškiamą įspūdį. Ranka, laikiusi nosinę, užkišta už švarko ir prispausta prie krūtinės. Dėl to Megrė net vieną petį turėjo iškelti aukščiau už kitą

ir, nepaisant tų žaizdos priežiūros priemonių, jam teko tausoti ir jėgas. Jautėsi jis silpnokai. Kartkartėmis jam rodydavosi, jog kažkur plaukia, ir turėjo kaip reikiant susiimti, kad atgautų blaivų protą ir judesių tikslumą.

Jis ėmė kopti geležiniais laiptais, vedančiais per visus aukštus, atidaręs kažkokias duris atsidūrė tikrame koridorių labirinte, perėjo į kitus laiptus, panašius į pirmus, tik pažymėtus kitu numeriu.

Šitaip jis ilgai klaidžiojo viešbučio užkaboriais. Laimei, pasitaikė sutikti virėją balta kepuraite – tas įsispoksojo į jį iš siaubo išplėstomis akimis.

– Nuveskite mane į antrą aukštą... Prie Mortimerio apartamentų.

Pirmiausia viešbučio virėjas nežinojo klientų pavardžių. Be to, jį išgąsdino kraujo ruožai Megrė veide, kai jį perbraukė delnu, šluostydamasis prakaitą.

Ankštuose tarnybinių patalpų koridoriuose sutiktas milžinas prasegtu juodu apsiaustu, kurį buvo užsimetęs tiesiog ant pečių, susiglamžiusiomis rankovėmis, persisukusiu švarku ir liemene, po kuriais prie krūtinės spaudė ranką, sukaustė tą žmogų vietoje.

– Policija! – pradėjo nekantrauti Megrė.

Jis baiminosi, kad gali apalpti. Žaizdą degino, lyg būtų prismaigstyta įkaitintų adatų.

Atsipeikėjęs virėjas metėsi bėgti net neatsigręždamas. Netrukus Megrė pajuto, kad jo kojos mina kilimą. Tada jis suprato, jog tarnybinės patalpos pasiliko už nugaros ir jis pagaliau atsidūrė pačia-

me viešbutyje. Komisaras pasižiūrėjo į kambarių numerius. Prieš jį driekėsi nelyginių skaičių eilė.

Jis nutvėrė už rankos pirmą sutiktą patarnautoją, kuris tiesiog nustėro iš baimės.

– Mortimerio kambarys?

– Žemiau... Bet... jūs...

Jis nusileido laiptais, o viešbutyje jau buvo spėjęs pasklisti gandas, kad kažkoks keistas, šiurpiai atrodantis sužeistas žmogus klydinėja po visą pastatą.

Kad atgautų jėgas, jis atsirėmė į sieną – ten liko kraujo dėmė, o keli tamsiai raudoni lašeliai nukrito ant kilimo.

Pagaliau jis pamatė Mortimerių apartamentus, kaip tik šalia kambario, kuriame buvo įsikūręs Torensas, durų. Šiek tiek šleivodamas jis prisiartino prie jų, spustelėjo rankeną...

– Torensai!

Kambaryje degė šviesa. Stalas tebestovėjo nukrautas patiekalais ir vyno buteliais.

Megrė suraukė tankius savo antakius. Bendradarbio jis neišvydo. Tik oras buvo persunktas tvaiko, koks paprastai juntamas ligoninėse.

Jis žengė dar keletą netvirtų žingsnių. Staiga, lyg įbestas, sustingo ties sofa.

Iš ten kyšojo juodu batu apauta koja.

Jam prireikė net trejetą sykių pakartoti tą patį veiksmą. Vos atitraukdavo ranką nuo žaizdos – iškart bauginamai gausiai plūstelėdavo kraujas.

Pagaliau Megrė surado ant stalo rankšluostį ir pasikišo jį po liemene, paskui stipriai susiveržė

jos kilpelę. Kvapas, tvyrantis kambaryje, jau kėlė šleikštulį.

Negrabiais judesiais jam pavyko pakelti sofą už krašto, o tada paversti ją ant atkaltės.

Jis ir tikėjosi atrasti Torensą – šis dryksojo susirietęs, išsukta ranka, lyg jam būtų laužę galūnes, kad lengviau įgrūstų kūną į ankštą kertę.

Apatinė veido dalis buvo apvyniota raiščiu, tik jis buvo nesumegztas. Megrė priklaupė.

Jis judėjo ramiai, netgi labai lėtai: suprantama, juk ir jo paties būklė buvo nekokia. Komisaras vis dvejojo pačiupinėti krūtinę, kad įsitikintų, ar dar plaka Torenso širdis. Kai pagaliau prisilietė, taip ir sustingo priklaupęs ant kilimo, įsmeigęs žvilgsnį į bendradarbio veidą.

Torensas buvo miręs! Megrė lūpos nevalingai persikreipė. Kumščiai susispaudė. Jo akis pamažu ėmė drumsti migla ir kambario tylą sudrebino siaubingas keiksmažodis.

Tai atrodė šiek tiek groteskiškai. Ne! Tai buvo siaubinga! Tragiška! Kraupu!

Megrė veidas tapo rūstus. Jis neverkė. Tokia reakcija jam būtų neįmanoma. Bet jį buvo apėmęs toks įtūžis, toks sielvartas, ir šie jausmai taip sukaustė jo veidą, kad jis atrodė bukas.

Torensui buvo trisdešimt metų. Penketą metų jis dirbo, jei galima taip pasakyti, šalia Megrė.

Jo burna taip ir liko pravira, lyg jis beviltiškai stengtųsi įkvėpti dar vieną gurkšnį oro.

Aukštu aukščiau buvo girdėti, kaip kažkoks keliauninkas nusispiria batus. Tiesiai virš mirusiojo galvos.

Megrė apsidairė aplinkui ieškodamas priešo. Jis sunkiai alsavo.

Šitaip slinko minutės, ir kai komisaras pagaliau atsikėlė, pajuto, kaip pamažu visą kūną pasalūniškai įveikia nuovargis.

Jis priėjo prie lango, atvėrė jį ir pažvelgė į ištuštėjusį Eliziejaus Laukų prospektą. Kurį laiką jis brizo šuorais vėsinosi įkaitusią kaktą, paskui priėjo ir nutraukė raištį nuo Torenso veido.

Tai buvo žakardinė stalo servetėlė, su išsiuvinėta „Mažestiko" monograma. Nuo jos dar sklido gaižus chloroformo kvapas. Megrė taip ir liko stovėti; galvoje buvo tuščia, išskyrus kelias padrikas mintis, kartkartėmis susiraizgančias viena su kita į skausmingą sąryšį.

Dar kartą, kaip ką tik koridoriuje, jis atsirėmė į sieną, nes nuo ūmaus silpnumo pajuto, kaip glemba veido raumenys. Megrė atrodė toks susenęs, praradęs bet kokį ryžtą. Galbūt tą akimirką jis turėjo pratrūkti raudoti? Tik tam jis buvo per stambus, per storas, pagamintas iš pernelyg kietos medžiagos.

Sofa gulėjo apversta, atremta į nenukraustytą stalą, kur lėkštutėje tarp viščiuko kaulų mėtėsi nuorūkos.

Komisaras ištiesė ranką prie telefono aparato. Bet neprisilietė prie jo, tik apmaudžiai spragtelėjo pirštais ir vėl grįžo prie lavono, į kurį įdėmiai įsistebeilijo.

Su ironiška ir kupina kartėlio išraiška jis galvojo apie taisykles, prokuratūros darbą, formalumus ir atsargumo priemones, kurių reikės imtis.

Tik kokia iš to nauda? Tai ničnieko neduos Torensui! Lyg jo vietoje gulėtų pats Megrė, jei jau taip!

Torensas, tarnavęs toje pačioje žinyboje, kuri...

Iš išorės ramus, jis taip karštligiškai sagstė Torenso liemenę, kad nutraukė dvi sagas. Tada pamatė dar vieną dalyką ir net išbalo.

Ant marškinių *maždaug virš širdies* jis aptiko rudą dėmelę.

Ji buvo gal riešutėlio dydžio! Vos lašelis kraujo teprasisunkė, ir susidarė krešulėlis sulig segtuko galvute.

Megrė net akyse aptemo, o veidą perkreipė tokia pasišlykštėjimo grimasa, kad neįmanoma apsakyti.

Kokia vis dėlto pasibjaurėtina buvo ta nusikalstamo meno viršūnė! Čia jau daugiau nieko nebereikėjo ieškoti! Jis jau žinojo šitokį nužudymo būdą, prieš kelis mėnesius išstudijavęs jį vokiškame kriminologiniame žurnale.

Pirmiausia panaudojama servetėlė, išmirkyta chloroforme, ir auka per keliolika sekundžių pasidaro bejėgė. Paskui žudikas, jau neskubėdamas, tarp dviejų šonkaulių įsmeigia ilgą adatą, ieškodamas širdies, ir atima gyvybę nesukeldamas jokio triukšmo ir nepalikdamas matomų pėdsakų.

Štai toks nusikaltimas prieš pusę metų įvykdytas Hamburge.

Kulka gali nepataikyti arba tik sužeisti, kaip šiandien nutiko pasikėsinus į Megrė. Šūvis sukelia daug triukšmo, lieka kruvinų nusikaltimo pėdsakų.

Įsmeigta į bejėgio žmogaus širdį adata nužudo moksliškai, suklysti neįmanoma.

Komisarui vis neišėjo iš galvos viena smulkmena. Tą vakarą, kai viešbučio valdytojas pranešė, kad Mortimeriai rengiasi išvykti, jis tuo metu sėdėdamas prie radiatoriaus graužė viščiuko šlaunelę ir apimtas palaimos svarstė: ar nepasikeitus budėjimo vietomis su Torensu ir nenusiuntus jo į teatrą?

Ta mintis Megrė sukrėtė. Jis žiūrėjo į bendradarbį suglumęs, net apimtas silpnumo, nors pats nesuprato, ar tai dėl kraujuojančios žaizdos, ar nuo pernelyg stipraus susijaudinimo, ar nuo chloroformo tvaiko.

Jam net nedingtelėjo į galvą pradėti įprastą tokiais atvejais teisminį tyrimą.

Juk čia buvo Torensas! Visas kelerių pastarųjų metų bylas jis tirdavo tik su Torensu! O Torensas jį kuo puikiausiai suprasdavo iš vieno žodžio, tik iš vieno ženklo!..

Torensas gulėjo pravėręs burną, lyg dar stengtųsi įkvėpti šiek tiek deguonies, bandytų išgyventi. Nors Megrė negalėjo verkti, jautėsi visiškai paliegęs, – tokia jo širdį užgulė našta, taip jam spaudė krūtinę.

Jis vėl priėjo prie telefono ir kalbėjo taip tyliai, kad buvo paprašytas pakartoti iš naujo.

– Prefektūrą... Taip... Alio!.. Prefektūrą... Kas prie telefono?.. Ką... Taro?.. Paklausykite, draugužį... Lėkite tučtuojau pas šefą... Taip, pas jį... Pasakykite jam... Pasakykite, kad tučtuojau vyktų pas

mane į „Mažestiką“... Tučtuojau... Kambarys... aš neatsimenu numerio, bet jį nuves... Ką?.. Ne, daugiau nieko... Alio... Ką jūs sakote?.. Ne, man nieko neatsitiko...

Jis padėjo ragelį, nes bendradarbis ėmė klausinėti, nusprendęs, kad jo balsas labai keistas, o nurodymai – juo labiau.

Akimirką jis stovėjo nuleidęs rankas. Dabar vengė net pasižiūrėti į tą pusę, kur gulėjo Torensas. Veidrodyje Megrė pamatė, kad kraujas jau sunkiasi pro rankšluostį. Tada su didžiulėmis pastangomis nusivilko švarką.

Kai po valandos kriminalinės paieškos tarnybos viršininkas, lydimas viešbučio tarnautojo, pasibeldė į duris, Megrė jas pravėrė tik tiek, kad pro siaurutį plyšelį vos galėjai jį matyti.

– Galite eiti! – prislopintu balsu paliepė komisaras viešbučio tarnautojui.

Duris jis atvėrė tik tuomet, kai šis nuėjo. Tik tada kriminalinės paieškos viršininkas pamatė, kad Megrė jį pasitinka pusnuogis. Vonios durys buvo plačiai atvertos. Ant grindų draikėsi kruvinos valkos.

– Tučtuojau uždarykite, – tarė komisaras, visai nekreipdamas dėmesio į tarnybinę hierarchiją.

Žaizda vėrėsi per visą dešinę krūtinės pusę ir jau buvo pabrinkusi. Petnešos maskatavo ant šlaunų.

Galvos linktelėjimu komisaras parodė kertę, kur gulėjo Torensas, ir pridėjo pirštą prie lūpų.

– Tss!..

Kriminalinės paieškos viršininką net šiurpas nukratė. Jis bemat susirūpino ir paklausė:

– Miręs?

Megrė nunarino galvą.

– Ar neištiesite man pagalbos rankos, viršininke? – sumurmėjo jis niūriai.

– Bet... jūs... Tai labai rimta...

– Tss!.. Svarbiausia, kad kulka perėjo neįstrigusi!.. Padėkite man susitvarstyti staltiese...

Jis sudėliojo indus ant grindų, perplėšė staltiesę pusiau.

– Latvio gauja... – paaiškino jis. – Taikydami į mane jie prašovė pro šalį... Bet į Torensą ne pro šalį...

– Ar dezinfekavote žaizdą?

– Taip, muilu, paskui jodo tirpalu...

– Ir jums atrodo, kad..?

– Kol kas to užtenka!.. Adata, viršininke!.. Jie jį nužudė adata, prieš tai užmigdę...

Tai jau nebebuvo ankstesnis žmogus. Atrodė, kad jį matai ir girdi pro tiulio užuolaidą, kuri slopina garsus ir dengia vaizdą.

– Paduokite man marškinius...

Balsas bespalvis. Judesiai atsargūs, bet nerangūs. Veidas be išraiškos.

– Reikėjo, kad jūs pats atvyktumėte... Juk jis yra vienas iš mūsų... Suprantama, norėčiau, kad nebūtų jokio triukšmo... Tegu tučtuojau atvažiuoja pasiimti kūno... Ir nė žodžio laikraščiuose... Juk jūs manimi pasitikite, viršininke, ar ne?

Megrė balsas šiek tiek virpėjo, lyg jam perštėtų gerklę. Jo pašnekovas taip susigraudino, kad paėmė komisarą už rankos.

– Klausykite, Megrė!.. Kas gi jums atsitiko?..

– Nieko... Galiu užtikrinti, kad esu ramus... Man atrodo, jog dar niekada nebuvau toks ramus... Dabar tai jau tik mano sąskaitos su jais... Suprantate!..

Kriminalinės paieškos viršininkas padėjo jam užsivilkti liemenę, švarką. Šitaip sutvarstytas Megrė atrodė kur kas apkūnesnis, galutinai praradęs bet kokį grakštumą, lyg aptekęs riebalais.

Komisaras pasižiūrėjo į veidrodį ir nutaisė ironišką miną. Jis puikiai jautė, kokia apgailėtina jo laikysena. Tai jau nebebuvo akmens luitas, vientisa uolos atplaiša, kuri grėsmingai įsispręsdavo priešininkams skersai kelio.

Blyškus veidas, išpiltas raudonomis dėmėmis, atrodė ištinęs, po akimis jau ryškėjo maišeliai.

– Ačiū, viršininke... Jums atrodo, kad dėl Torenso tai įmanoma?

– Išvengti viešumo, taip... Aš įspėsiu prokratūrą... Ir pats susitiksiu su prokuroru.

– Puiku! Tuomet aš imsiuosi darbo...

Tai jis ištarė bandydamas ranka suglostyti išsitaršiusius plaukus. Paskui prisiartino prie Torenso kūno ir šiek tiek padvejojęs paklausė bendro:

– Ar galėčiau jam užmerkti akis, ką?.. Manau, jis norėtų, kad tai padaryčiau aš...

Megrė pirštai drebėjo. Jis gan ilgai juos laikė uždėjęs ant velionio vokų, lyg juos glamonėtų.

Viršininkas, jau prarasdamas savitvardą, net pradėjo maldauti:

– Megrė!..

Komisaras atsikėlė, paskutinį kartą žvilgsniu apmetė kambarį.

– Iki pasimatymo, viršininke... Tegu nesako mano žmonai, kad esu sužeistas...

Jo stambus kūnas akimirką užpildė visą tarpdurį. Kriminalinės paieškos viršininkas taip susirūpino, kad norėjo jį pašaukti atgal.

Karo metais ginklo draugai jam lygiai taip pat ramiai, lygiai taip neapsakomai švelniai pasakydavo „Iki pasimatymo“ ir pakildavo į ataką.

Ir jų daugiau nebematydavai!

IX
„KILERIS“

Tarptautinės gaujos, besiverčiančios stambaus masto sukčiavimais, žudyti ryžtasi labai retai.

Galima netgi sakyti, kad jos apskritai nežudo, bent jau tų, kuriems nusprendė keliais milijonais palengvinti sąskaitas. Vogdamos jos naudojasi moksliniais metodais, o daugelis tokių gaujų narių būna džentelmenai, kurių kišenėse neslapstomas ginklas.

Bet kartais joms tenka žudyti suvedant sąskaitas. Kasmet įvykdomas koks nors nusikaltimas, ar net keletas, kurių neįmanoma išaiškinti. Dažniausiai aukos tapatybės negalima nustatyti, ji taip ir palaidojama, žinant, kad jos vardas buvo netikras.

Paprastai tai būna išdavikas arba žmogelis, kuris dėl alkoholio pasidarė pernelyg plepus, arba nereikšmingas veikėjas, kurio ambicijos ėmė kelti grėsmę įgytai gaujos padėčiai.

Amerikoje, pagarsėjusioje standartizacija, patys gaujų nariai tokių egzekucijų niekada nesiima. Jie kreipiasi į specialistus, vadinamuosius kilerius, oficialių budelių pavyzdžiu turinčius ir pagalbininkų, ir dirbančių pagal nustatytą tarifą.

Europoje laikomasi panašios praktikos: kadaise plačiai pagarsėjo vadinamoji lenkų gauja, kurios vadeivos užbaigė gyvenimą ant ešafoto; jie daugybę kartų iš aukštesnio rango piktadarių ėmė atlygį, kai šiems nesinorėdavo susitepti rankų krauju.

Apie tai mąstė Megrė, kai leidosi laiptais, ruošdamasis užeiti į „Mažestiko" biurą.

– Jei keliauninkas skambina, kad jam pavalgyti atneštų į apartamentus, kas atsiliepia į jo skambutį? – paklausė jis.

– Tam yra metrdotelis, aptarnaujantis apartamentus.

– Naktį taip pat?

– Atleiskite! Po devintos valandos vakaro to imasi naktinis budėtojas.

– Kur jis būna?

– Jam skirta patalpa yra pusrūsyje.

– Nuveskite mane ten!

Megrė vėl nusileido į to prabangos avilio, įrengto kokiam tūkstančiui keliauninkų, požemius. Kambarėlyje, susisiekiančiame su virtuve, jis pamatė darbuotoją, palinkusį prie komutatoriaus. Jis buvo pasidėjęs registracijos knygą. Bet dabar kaip tik buvo ramybės valanda.

– Ar brigadininkas Torensas jums neskambino tarp devintos ir dešimtos valandos ryto?

– Torensas?

– Policijos pareigūnas, kuris buvo įsikūręs mėlynajame kabinete šalia trečiojo numerio... – profesionaliu žargonu paaiškino jam kontoros darbuotojas.

– Jis neskambino.

– Ir niekas nebuvo užkopęs į viršų?

Štai paprasčiausi samprotavimai. Torensas buvo užpultas kambaryje, ir tai galėjo padaryti tik tas, kas ten įėjo. Kad užmestų raištį, žudikas turėjo prisėlinti aukai iš už nugaros. Tačiau Torensas visiškai nesisaugojo.

Šiuos spėjimus atitiko tik viešbučio padavėjas, nesvarbu, ar inspektoriaus iškviestas, ar pats atėjęs nukraustyti stalo.

Nesulaukęs atsakymo, Megrė dėl to visai nesirūpino ir suformulavo klausimą kitaip:

– Kas iš aptarnaujančiojo personalo išėjo dar prieš darbo pabaigą?

Telefonistas labai nustebo.

– Iš kur jūs žinote? Tai visiškas atsitiktinumas... Pepitui paskambino ir pranešė, kad jo brolis serga...

– Kelintą valandą?

– Apie dešimtą...

– Kur jis dabar?

– Viršuje.

– Iš kurio aparato jis atsiliepė į skambutį?

Teko paskambinti į centrinį paštą. Pašto telefonistas tvirtino, kad Pepitui neperdavė jokio pranešimo.

Kaip greitai viskas sukosi! Vis dėlto Megrė išliko ramus, net niūrokas.

– O jo kortelė?.. Pas jus turėtų būti jo tarnybinė kortelė...

– Jei jau atvirai, tai kokia ten kortelė... Tie, kuriuos vadiname salės personalu, labai dažnai pas mus keičiasi.

Prireikė nueiti į sekretoriatą, kur tokiu metu jau nebuvo nė vieno darbuotojo. Bet Megrė vis vien liepė parodyti visas knygas ir pagaliau rado, ko ieškojo: „Pepitas Moretas, „Puikiosios viešnagės" viešbutis, Batinjolio g. 3. Apsigyveno..."

– Paskambinkite į „Puikiosios viešnagės" viešbutį.

Tuo metu jis apklausė kitą darbuotoją ir sužinojo, kad Pepitas Moretas priimtas dirbti į „Mažestiką" rekomendavus vienam metrdoteliui italui, prieš trejetą dienų iki Mortimerių-Levingstonų apsistojimo. Dėl darbo jam nieko nebuvo galima prikišti: iš pradžių jis buvo „atsakingas už salę", vėliau, jam pačiam paprašius, pervestas „dirbti apartamentuose".

Kitame laido gale atsiliepė „Puikiosios viešnagės" viešbutis.

– Alio!.. Gal pakviestumėte man Pepitą Moretą?.. Alio!.. Ką jūs sakote?.. Su visais bagažais?.. Trečią valandą ryto?.. Dar žodelį... Ar pas jus ateidavo jam adresuoti laiškai?.. Niekad jokių laiškų?.. Dėkoju!.. Viskas.

Megrė su ta pačia antgamtine ramybe padėjo ragelį.

– Kelinta dabar valanda? – paklausė jis.

– Dešimt po penktos...

– Iškvieskite man taksi.

Taksistui jis pasakė „Pikvik baro“ adresą.

– Ar žinote, kad jį uždaro ketvirtą valandą?

– Nesvarbu!

Automobilis sustojo prie kabareto, langinės jau buvo nuleistos. Tačiau pro durų apačią dar skverbėsi šviesa. Megrė žinojo, kad daugumos naktinio pasilinksminimo įstaigų personalas, skaičiumi kartais peržengiantis keturiasdešimt žmonių, po užsidarymo paprastai pavakarieniauja, tik paskui išsiskirsto.

Vakarienės dažniausiai renkamasi pagrindinėje salėje, vos tik išeina paskutinis klientas, o valytojos tuo metu imasi darbo ir šluoja nuo grindų serpentinus.

Vis dėlto į „Pikviko“ duris Megrė nepaskambino. Atsigręžęs į kitą pusę, ties Fonteno gatvės kampu jis pamatė tabako krautuvėlę, į tokių barus vakarais tarp orkestro pasirodymų ar iškart po renginio paprastai trumpam užbėga naktinio klubo artistai.

Bistro dar tebeveikė. Megrė įėjus, trys vyrai, alkūnėmis pasirėmę į barą, gėrė alkoholiu pastiprintą kavą ir aptarinėjo reikalus.

– Pepito čia nėra?

– Jis jau kažin kada išėjo! – paaiškino šeimininkas. Komisaras pastebėjo, kad vienas lankytojų, tikriausiai jį atpažinęs, kavinės šeimininkui ženklu parodė nutilti.

– Buvau susitaręs susitikti su juo antrą valandą... – vėl pradėjo Megrė.

– Jis dar buvo čia.

– Žinau!.. Todėl paprašiau šokėjo iš kabareto priešais perduoti jam porą žodžių.

– Žozė?..

– Iš tiesų. Jis turėjo pasakyti Pepitui, kad būsiu užsiėmęs.

– Žozė tikrai buvo atėjęs. Atrodo, kad juodu kalbėjosi...

Lankytojas, iš pradžių rodęs ženklus šeimininkui, dabar pradėjo nervingai barbenti pirštais į barą. Jis net pabalo nuo įsiūčio, nes tų kelių frazių, pasakytų bistro šeimininko, buvo gana suprasti, kas ten prie naktinio klubo atsitiko.

Dešimtą valandą vakaro, arba prieš pat dešimtą, Pepitas „Mažestike" nužudė Torensą.

Jis turėjo gauti išsamiausius nurodymus, nes skubiai paliko tarnybą pasiteisinęs, kad skambino brolis, ir iškart nuvyko į barą ties Fonteno gatvės kampu, kur pasiliko laukti.

Po kiek laiko šokėjas, kurį vadino Žozė, atėjo iš anos gatvės pusės ir perdavė nurodymą, kurį ir vaikas atspėtų, – šauti į Megrė, kai tik šis išeis iš „Pikviko".

Kitaip tariant, per kelias valandas – du nusikaltimai. Ir du vieninteliai keliantys grėsmę Latvio gaujai žmonės sunaikinti!

Pepitas iššauna ir pasprunka. Jo vaidmuo atliktas. Niekas jo nematė. Tikriausiai iškart po to jis nukako į „Puikiosios viešnagės" viešbutį susikrauti lagaminų...

Megrė sumokėjo, atsikėlė ir išėjo iš baro, bet tarpduryje dar atsigręžęs pamatė, kaip trys lankytojai apipylė priekaištų lavina šeimininką.

Jis tol beldėsi į „Pikvik baro“ duris, kol valytoja pagaliau atėjo atidaryti.

Kaip jis ir manė, darbuotojai, sustūmę vieną prie kito stalus išilgai salės, dar vakarieniavo. Lėkštės buvo prikrautos viščiukų likučių, kurapkų, šaltų užkandžių – visko, ko nespėjo suvalgyti lankytojai. Bemaž trisdešimt veidų pasisuko į komisarą.

– Ar seniai išėjo Žozė?

– Žinoma!.. Iškart po to, kai...

Bet vyriausiasis padavėjas atpažino komisarą, kurį pats tą vakarą aptarnavo, todėl niuktelėjo alkūne kalbėjusiajam.

Megrė daugiau nevaidino komedijos.

– Adresą! Tik tikslų! Ei! Jei ne, turėsite bėdų...

– Aš nežinau... Tik šeimininkas...

– Kur jis yra?

– Savo viloje, La Varenėje...

– Duokite šen registracijos knygą.

– Bet...

– Tylėt!

Darbuotojai apsimetė, kad naršo už orkestro pakylos stovinčio rašomojo stalo stalčiuose. Megrė, visus išstumdęs, pats tučtuojau surado knygą ir perskaitė: „Žozė Laturi, Lepiko g. 71“.

Išėjo, kaip ir atėjo, nerangiu žingsniu, o padavėjai, spėję nusiraminti, vėl puolė prie valgio.

Lepiko gatvę rado už poros žingsnių. Bet iki 71-ojo numerio reikėjo gerokai palypėti į kalną. Porą kartų Megrė turėjo stabtelėti, nes pritrūko kvapo.

Pagaliau išvydo daugiaaukštį pastatą, primenantį „Puikiosios viešnagės“ viešbutį, tik dar nešvaresnį, ir paskambino į duris. Jos atsivėrė automatiškai. Komisaras pabeldė į budėtojo durų langelį, ir vaikinui teko ropštis iš lovos.

– Žozė Laturi?

Tarnautojas pasižiūrėjo lentelėje, prikabintoje lovos viršugalvyje.

– Dar negrįžo! Štai čia kabo raktai...

– Duokite šen! Policija...

– Bet...

– Greičiau!..

Šiąnakt niekas neišdrįso jam prieštarauti. Nors jis nebuvo toks griežtas ir atšiaurus kaip visuomet. Galbūt jo oponentai tiesiog nujautė, kad tai tik dar blogiau?

– Kelintas aukštas?

– Penktas!

Ilgas ir siauras kambarys buvo jau priplėkęs. Lova nepaklota. Žozė, kaip ir daugelis į jį panašių, tikriausiai drybsodavo lovoje iki ketvirtos valandos popiet, kai viešbučio darbuotojai jau netvarko kambarių.

Ant paklodžių numesta pižama aptrintomis alkūnėmis ir apykakle. Ant grindų mėtėsi bateliai numindytais antkulniais ir prakiurusiais padais – jie šeimininkui pavadavo šlepetes.

Dirbtinės odos kelioniniame lagamine sudėti tik seni laikraščiai ir dar juodos sulopytos kelnės.

Ant vonios lentynėlės tik gabalėlis muilo, indelis su kažkokiu tepalu, išmėtytos aspirino tabletės ir tūbelė migdomųjų.

Ant grindų – popieriaus skiautelė, susukta į ritinėlį, kurį Megrė iškart pakėlė ir rūpestingai išvyniojo. Nereikėjo nė kišti į panosę, norint įsitikinti, kad tai heroinas.

Po keliolikos minučių komisaras, jau visur išnaršęs, atkreipė dėmesį, kad vienintelio kambaryje esančio fotelio ripso pamušale yra nedidelė skylė, įkišo ten pirštą ir vieną po kito ištraukė vienuolika paketėlių, į kuriuos po gramą buvo suberti tie patys kvaišalai.

Jis viską susidėjo į piniginę ir nusileido laiptais žemyn. Blanšo aikštėje jis priėjo prie budinčio policininko, perdavė jam nurodymus, ir šis nuėjo stebėti 71-ojo namo.

Megrė prisiminė tą jauną tamsiaplaukį vyrą: prastų manierų žigolo neryžtingu žvilgsniu, kuris restorane, grįždamas po pokalbio su Moretu, buvo toks susijaudinęs, kad eidamas pro šalį net atsitrenkė į komisaro staliuką.

Jis net nedrįso pareiti namo, nusprendęs palikti likimo valiai tą krūvą šlamšto ir vienuolika paketėlių, už kuriuos mažmenine kaina gautum gerą tūkstantį frankų.

Jei ne šiandien, tai rytoj tas vyrukas leisis sučiumpamas, nes jam trūksta tvirtumo ir jį tiesiog gena baimė.

Kitas reikalas – Pepitas, jis pasižymi šaltu krauju. Galbūt stotyje jau laukia, kada išvyks pirmas pasitaikęs traukinys. Galbūt pasislėpė kokiame nors priemiestyje arba paprasčiausiai apsistojo kito kvartalo viešbutyje.

Megrė šūktelėjo taksi, norėjo pasakyti „Mažestiko“ adresą. Bet pamanė, kad policija ten dar nebaigė darbo. Kitaip tariant, Torensas tebegulėjo viešbučio kambaryje.

– Orfevro krantinė...

Praeidamas pro Žano būdelę, suprato, kad šis jau viską žino, ir nuleido galvą, lyg būtų kaltas.

Jis visiškai nesirūpino liepsna krosnelėje. Nenusimetė švarko, nenusisegė marškinių apykaklės.

Tas porą valandų jis išsėdėjo nejudėdamas, atrėmęs alkūnes į rašomąjį stalą ir tik išbrėškus rytui prisiminė, kad reikia perskaityti popierių, kurį jam perdavė naktį.

Komisarui Megrė. Skubiai.

Apie pusę dvyliktos į viešbutį „Pas Sicilijos karalių“ įėjo kostiumuotas vyras ir ten praleido dešimt minučių. Išvažiavo limuzinu. Rusas nebuvo išėjęs.

Megrė nė nemirktelėjo. Staiga tuo pat metu iš visur plūstelėjo srautas naujienų. Iš pradžių paskambino iš Kurselio kvartalo komisariato.

– Vyrą, pavarde Žozė Laturi, kabareto šokėją, rado negyvą prie Monso parko tvoros. Kūne aptikti trijų peilio dūrių pėdsakai. Piniginė nepavogta. Kokiomis aplinkybėmis įvykdytas nusikaltimas – nežinoma.

Bet Megrė tai žinojo! Jis iškart įsivaizdavo, kaip paskui jaunuolį, išėjusį iš „Pikviko“, tamsoje sėlina Pepitas, – nes nusikaltėliams pasirodė, kad

šokėjas pernelyg nervinasi, todėl gali išsiduoti, – ir jį nužudė net nesivargindami paimti piniginės ir dokumentų, o gal šitaip metė iššūkį policijai?

„Manote, kad per jį prisikapstysite iki mūsų? Štai jums!“ – atrodytų, norėta pasakyti.

Pusė devintos. Telefono ragelyje pasigirdo „Mažestiko“ valdytojo balsas.

– Alio!.. Komisaras Megrė?.. Tai neįtikėtina, neįmanoma patikėti!.. Prieš keletą minučių paskambino iš septyniolikto... Iš septyniolikto!.. Prisimenate?.. Tai tas...

– Osvaldas Openhaimas, taip... Kas toliau?

– Nusiunčiau ten padavėją... Openhaimas miegojo lyg niekur nieko, paskui paprašė atnešti pusryčius...

X
OSVALDO OPENHAIMO SUGRĮŽIMAS

Megrė keletą valandų išsėdėjo nejudėdamas. Kai atsikėlė, vos galėjo pajudinti petį ir turėjo skambinti Žanui, kad padėtų užsivilkti apsiaustą.

– Iškviesk man taksi...

Po kelių minučių jis jau atvažiavo į Mesjė Leprenso gatvę pas daktarą Lekurbą. Priimamajame laukė šešetas pacientų, bet komisarą nuvedė per kiemą, ir vos tik iš gydytojo kabineto išėjo ligonis, komisarą iškart priėmė.

Iš ten Megrė išėjo tik po valandos. Jo krūtinė atrodė dar standžiau aptempta. Ratilai po akimis įsirėžė taip giliai, kad net žvilgsnis pasikeitė ir galėjo kilti įtarimas, jog Megrė pasidažė blakstienas.

– Sicilijos Karaliaus gatvė! Aš jums pasakysiu, kur sustoti...

Dar iš tolo komisaras pamatė abu inspektorius, kurie vaikščiojo pirmyn ir atgal priešais viešbutį. Jis išlipo iš mašinos, priėjo prie jų.

– Neišėjo?

– Ne... Vienas iš mudviejų visą laiką budėjo...

– Tai kas išėjo iš viešbučio?

– Toks susikūprinęs seniokas, paskui pora jaunų žmonių, vėliau gal trisdešimties metų moteris...

Megrė tik gūžtelėjo pečiais ir atsiduso:

– Senis buvo su barzda?

– Taip...

Netaręs daugiau nė žodžio, jis nuėjo ir, netrukdomas praėjęs pro budėtojo kamaraitę, užsiropštė siaurais laiptais. Netrukus jau beldėsi į trisdešimt antro kambario duris; atsiliepė moteriškas balsas nepažįstama kalba. Durys prasivėrė, ir jis pamatė pusnuogę, ką tik išlipusią iš lovos Aną Gorskiną.

– Kur tavo meilužis? – pradėjo klausinėti komisaras.

Jis košė žodžius pro dantis, kaip skubantis žmogus, kuris net nesivargina apsižiūrėti, kur pateko.

Ana Gorskina prapliupo riksmais:

– Išeikite!.. Jūs neturite teisės...

Bet Megrė tik flegmatiškai pakėlė nuo grindų lietpaltį, kuris jam jau buvo kritęs į atmintį. Tačiau atrodė, kad jis dar kai ko ieško. Prie lovos pastebėjo pilkšvas Fiodoro Jurjevičiaus kelnes.

Stebėtina, kad kambaryje nebuvo matyti vyriškų batų.

Žydė, ruošdamasi užsimesti peniuarą, įsmeigė į jį piktą žvilgsnį.

– Jūs įsivaizduojate, jei jau esame svetimšaliai...

Megrė nedavė laiko išsiveržti jos pykčiui. Komisaras ramiai išėjo, uždarė duris, kurias ji vėl

atlapojo, laukdama, kol jis nusileis laiptais. Moteris stovėjo laiptų aikštelėje sunkiai alsuodama, bet nepratardama nė žodžio. Persilenkusi per turėklą, ji stebėjo komisarą akimis ir staiga, daugiau negalėdama tverti ir skatinama deginančio troškimo ką nors blogo jam padaryti, spjovė į jį iš viršaus.

Spjaudalai tekštelėjo ant laiptų pakopos, per keletą centimetrų nuo komisaro.

Inspektorius Diufuras jo paklausė:

– Ir kaip?..

– Tu seksi tą moterį... Ji neturėtų persirengineti seniu...

– Norite pasakyti, kad...

Tikrai ne! Jis nieko nenorėjo pasakyti! Jis buvo visai nenusiteikęs veltis į bet kokius ginčus. Komisaras sėdo į laukiantį taksi.

– Į „Mažestiką"...

Inspektorius, nusiminęs ir jausdamasis pažemintas, tik pasižiūrėjo jam įkandin.

– Daryk, ką gali! – šūktelėjo jam Megrė.

Jis visai neketino skaudinti bendradarbio. Jei šis leidosi apmulkinamas, tai ne tokia jau baisi jo kaltė. Ar ne per paties komisaro žioplumą nužudytas Torensas?

Viešbučio valdytojas jau laukė ant slenksčio, ir toks elgesys buvo netikėtas.

– Pagaliau!.. Suprantate... Daugiau nebeišmanau, ką daryti... Atvažiavo paimti jūsų... jūsų draugo... Mane užtikrino, kad laikraščiai nieko nerašys... Bet tas kitas yra čia... Jis yra čia!..

– Niekas nematė, kaip jis įėjo?

– Niekas!.. Tik man apie tai pranešė... Paklausykite!.. Kaip jau sakiau telefonu, jis skambino... Kai atėjo padavėjas, paprašė, kad jam atneštų kavą... Į lovą...

– O Mortimeris?

– Jums atrodo, kad tarp jų yra koks nors ryšys?.. Tai neįmanoma!.. Jis yra žinomas žmogus... Pas jį čia lankosi ministrai, bankininkai...

– Ką veikia Openhaimas?

– Jis ruošėsi eiti į vonią... Manau, kad dabar rengiasi...

– O Mortimeris?..

– O Mortimeriai dar neskambino... Jie miega.

– Papasakokite, kaip atrodė Pepitas Moretas...

– Taip... Man jau pasakojo... Aš pats niekada jo nemačiau... Noriu pasakyti, neįsižiūrėjau... Pas mus dirba tiek žmonių!.. Bet man apie jį pasakojo... Žemo ūgio, kresnas, gana tamsaus gymio, juodaplaukis, dienų dienas nepratardavo nė žodžio...

Išplėšęs bloknoto lapelį, Megrė viską užsirašė, įdėjo į voką ir užrašė kriminalinės paieškos viršininko adresą. Pridėjus pirštų atspaudus, be abejonės, jau rastus kambaryje, kuriame buvo nužudytas Torensas, to turėtų užtekti.

– Liepkite, kad nuneštų raštelį į prefektūrą...

– Taip, pone komisare...

Valdytojas pasidarė labai malonus, nes pajuto, kad įvykių eiga gali pasukti katastrofiška viešbučiui linkme.

– O ką jūs rengiatės daryti?

Bet komisaras jau nuėjo, toks nerangus, dramblotas, ir įsitaisė viešbučio vestibiulyje, pa-

našiai kaip turistai senovinėse bažnyčiose, kur jie be zakristijono pagalbos bando atspėti, ką čia įdomaus galima apžiūrėti.

Pasirodė saulė, ir „Mažestiko“ vestibiulis, nušviestas jos spindulių, atrodė kaip nuauksintas.

Devintą valandą ryto vestibiulis buvo beveik tuščias. Reti keliautojai pusryčiavo prie atkampių staliukų tuo pačiu metu skaitydami laikraščius.

Pagaliau Megrė klestelėjo į pintą fotelį, pastatytą šalia fontano, kuris šiandien tikriausiai dėl kokios nors svarios priežasties neveikė. Raudonos žuvelės keraminiame baseinėlyje tik tuščiai žiopčiojo.

Komisarui vaizdas priminė pravirą Torenso burną. Tai jį stipriai sujaudino, nes gana ilgai muistėsi fotelyje, kol pagaliau įsitaisė patogiai.

Vaikštinėjo vos keli patarnautojai. Megrė stebėjo juos labai įdėmiai, žinodamas, kad bet kurią akimirką gali atlėkti kulka.

Taigi žaidimas pasiekė pavojingą stadiją.

Jei Megrė atskleidė Openhaimo, kitaip tariant, Latvio Peterso, tapatybę, tai užsitraukti kokių nors juntamų padarinių jam negrėsė ir rizika buvo visai menka.

Latvis beveik nesislapstė, neturėjo reikalų su jokiomis teisėsaugos institucijomis, nes jos negalėjo pateikti aiškių įkalčių.

Tą akivaizdžiai rodė raidžių virtinės, siunčiamos telegramomis, kurios sekė kiekvieną jo žingsnį nuo Krokuvos iki Brėmeno, nuo Brėmeno iki Amsterdamo, nuo Amsterdamo iki Briuselio ir Paryžiaus.

Betgi „Šiaurinės žvaigždės“ ekspresе įvykdyta žmogžudystė! Prisidėjo ir netikėtas Megrė atradimas, kad Latvį ir Mortimerį-Levingstoną sieja labai neaiškūs ryšiai. Štai šis atradimas ir buvo svarbiausia!

Petersas buvo banditėlis, kuris pats tą pripažino, todėl apsiribojo tuo, kad gali paerzinti tarptautinę policiją:

– Pabandykite mane sučiupti nusikaltimo vietoje!

Mortimeris visuomenėje buvo žinomas kaip padorus žmogus. Tik dvejetui žmonių pavyko nuspėti Peterso ir Mortimerio ryšius.

Ir tą patį vakarą Torensas buvo nužudytas! Fonteno gatvėje į Megrė šauta iš revolverio!

Dar buvo trečias, kurį išvedė iš rikiuotės, nors jis, be jokių abejonių, beveik nieko negalėjo žinoti, tik galėjo tapti dingstimi pradėti naują policijos tyrimą, todėl kabareto šokėją Žozė Laturi reikėjo sunaikinti.

Tada Mortimeris ir Latvis, visiškai tikri, kad tas trigubas susidorojimas pavyko, vėl atnaujino ryšius. Dabar jie ten, viršuje, prabangiuose apartamentuose, pirmyn ir atgal telefonu siuntinėja viešbučio patarnautojus, maudosi vonioje, pusryčiauja, rengiasi.

Dabar Megrė, visiškai vienas, sunkiai išlaikantis pusiausvyrą pintame fotelyje, standžiai aptvarstyta ir diegiančia krūtine, visiškai buko skausmo beveik sustingdyta ranka, laukė, kol jie pasirodys.

Jam buvo suteikta teisė juos suimti. Bet komisaras žinojo, kad iš to nebus jokios naudos. Gal pavyk-

tų surinkti liudininkų parodymus prieš Latvį Petersą, dar vadinamą Fiodoru Jurjevičiumi ar Osvaldu Openhaimu, ir, matyt, turintį dar daugiau vardų, tarp kurių tikriausiai figūruotų ir Olafas Svanas.

Tik ką jis galėtų padaryti amerikiečių milijardieriui Mortimeriui-Levingstonui? Nepraeitų nė valanda po arešto, kaip Jungtinių Valstijų ambasada pareikštų protestą! Prancūzų bankai, finansinės ir pramoninės bendrovės, kurias jis administruoja, iškart įtrauktų į gelbėjimo akciją politikus.

Kokie įkalčiai? Kokie įrodymai? Kad jis dingo kelioms valandoms iškart po to, kai prapuolė Latvis?

Kad jis vakarieniavo „Pikvike", o jo žmona šoko su Žozė Laturi?

Kad vienas policijos inspektorius matė, kaip jis buvo užbėgęs į pasibjaurėtinai atrodantį viešbutį su iškaba „Pas Sicilijos karalių"?

Visa tai subyrės į šipulius! Tuomet teks pateikti Jungtinių Valstijų ambasadai atsiprašymus, imtis priemonių ir pažeminti pareigose Megrė, bent jau dėl akių.

Torensas miręs!

Su pirmais aušros spinduliais jis turėjo persigauti per tą patį viešbučio vestibiulį, tik ant neštuvų. Nebent valdytojas, susirūpinęs, kad tą gedulingą dramą gali pamatyti kas nors iš rytinių klientų, pasistengs, jog kūną išgabentų tarnybiniais koridoriais!

Visai įmanoma! Siauri koridoriai, sraigtiniai laiptai, kur neštuvai vis atsitrenkia į turėklų virbus...

Už raudonmedžio barjero suskambo telefonas. Prasidėjo bėgiojimas. Pasigirdo skuboti nurodymai.

Prisiartino valdytojas:

– Ponia Mortimer-Levingston išvyksta... Ką tik skambino iš viršaus, kad nešikas paimtų kelionės lagaminą... Automobilis jau atvažiavo...

Megrė blankiai nusišypsojo.

– Kokiu traukiniu ji išvažiuoja? – paklausė jis.

– Le Buržė ji įsės į Berlyno lėktuvą...

Nespėjus užbaigti sakinio, ji pasirodė, apsivilkusi pilkšvu kelionės apsiaustu ir nešina krokodilo odos rankinuku. Ji ėjo labai greitai. Bet jau prisiartinusi prie besisukančių durų, vis dėlto neištvėrė neatsigręžusi.

Kad geriau į jį įsižiūrėtų, Megrė su didžiausiomis pastangomis atsikėlė. Jis buvo tikras, kad išeidama ji net prikando lūpą ir dabar tik dar labiau nerimsta, smarkiai gestikuliuoja nurodinėdama vairuotojui.

Valdytoją pakvietė kažkur kitur. Komisaras, likęs vienas, atsistojo prie fontano, kuris staiga pradėjo trykšti. Turbūt vandenį paleisdavo tik nustatytomis valandomis.

Buvo dešimta valanda.

Jis vis dar šypsojosi, bet jau tik pats sau, ir vėl sunkiai, labai atsargiai atsisėdo, nes menkiausias judesys atsiliepdavo vis jautrėjančiai žaizdai ir keldavo skausmą.

– Atsikratoma silpnųjų...

Kaip tik šitaip! Po Žozė Laturi, apie kurį nusprendė, kad jis stokoja tvirtumo, ir kurį išmetė

iš ringo trimis peilio dūriais, jie pašalino ponią Mortimer, kuri taip pat buvo pernelyg jautri. Jie ją išsiuntė į Berlyną! Toks traktavimas buvo išskirtinai maloningas!

Liko vien stiprieji: dar nespėjęs apsirengti Latvis Petersas, niekada neprarandantis aristokratiškos laikysenos Mortimeris-Levingstonas ir gaujos „kileris" Pepitas Moretas.

Pirmasis ir antrasis, susieti nematomomis gijomis, ruošėsi.

O priešas buvo čia, tarp jų, pačiame vestibiulio, jau gyvėjančio nuo žmonių bruzdesio, viduryje, negalintis pajudėti karklo šakelių fotelyje, ištiesęs kojas ir vėsinantis veidą dulksna nuo fontano, skleidžiančio melodingą čiurlenimą.

Lifto narvas atsidarė.

Pirmas pasirodė Latvis Petersas, apsivilkęs brangiu cinamono spalvos kostiumu, su „Henry Clay" cigaru dantyse.

Jis čia jautėsi kaip namie. Jis už visa tai mokėjo. Nesusivaržęs, pasitikintis savimi, jis vaikštinėjo po vestibiulį, vis stabtelėdamas tai šen, tai ten prie vitrinų, kurias didieji prekybos namai įrengia prabangiuose viešbučiuose. Pasiuntinukas pridegė jam cigarą, jis ištyrinėjo lentelę su naujausiais užsienio valiutų kursais ir įsitaisė prie fontano, per trejetą metrų nuo Megrė. Bet težiūrėjo vien į raudonąsias žuveles, kurios atrodė kaip dirbtinės, nagu nupurtė cigaro pelenus į baseinėlį ir pasuko skaitymo salono link.

XI
DIDŽIOJI VAIKŠČIOJIMŲ DIENA

Latvis Petersas perbėgo akimis keletą laikraščių, bet ilgiau sustojo tik ties *Revaler Bote*, estišku laikraštėliu, kurio seną numerį „Mažestike" tikriausiai pamiršo koks nors keliauninkas.

Apie vienuoliktą valandą jis užsirūkė dar vieną cigarą, pavaikštinėjo po vestibiulį ir paprašė pasiuntinuko atnešti iš kambario kepurę.

Pasirodžiusi saulė ryškiai nuplieskė vieną Eliziejaus Laukų pusę, taigi lauke buvo gana šilta.

Latvis išėjo be apsiausto, vien su fetrine skrybėle ir lėtai nužingsniavo iki Etualio aikštės, kaip ir pridera žmogui, kuriam rūpi tik pakvėpuoti grynu oru.

Megrė, net nemanydamas slėptis, sekė jį kone per keletą žingsnių. Per tvarsčius, smarkiai varžančius judesius, jam šis pasivaikščiojimas buvo ne itin prie širdies.

Prie Beri gatvės kampo visiškai šalia jis išgirdo tylų švilptelėjimą, bet nekreipė dėmesio. Švilpi-

mas vėl pasigirdo. Tik tada jis atsigręžė ir pamatė inspektorių Diufurą, įtemptai vaidinantį kažkokią slaptų ženklų pantomimą, kad viršininkas suprastų, jog jis turi jam kai ką pasakyti.

Inspektorius stoviniavo Beri gatvėje, apsimesdamas, kad labai įsigilinęs apžiūrinėja vaistinės vitriną, ir atrodė, kad jo mosikavimas skirtas vaškinei moters galvai, kurios skruostą ištisai dengė egzema.

– Prieik!.. Eime!.. Greičiau...

Inspektorius buvo nusiminęs ir suirzęs. Ištisą valandą jis malėsi aplink „Mažestiką“, pasitelkdamas išmaniausių gudrybių, ir štai komisaras jam liepė išlįsti iš slėptuvės į dienos šviesą!

– Kas gi atsitiko?

– Ta žydė...

– Kažkur išėjo?

– Ji yra čia... O jūs privertėte mane prieiti arčiau, tad dabar ji mato mus...

Megrė apsidairė aplinkui.

– Kur ji?

– „Selekte“... Ji ten viduje... Tik pažiūrėkite! Užuolaida sujudėjo...

– Stebėkite ją toliau...

– Ir nesislapstyti?

– Eik išgerti aperityvo prie gretimo staliuko, jei tau taip patinka.

Šioje kovos stadijoje buvo beprasmiška žaisti slėpynes. Megrė nužingsniavo toliau ir už poros šimtų metrų pagaliau pasivijo Latvį, kuris net nepasinaudojo policininkų pokalbio pauze, kad paspruktų nuo seklio.

Kam jam sprukti? Žaidimas rutuliojosi jau visai kitoje plotmėje. Priešininkai gerai matė vieni kitus. Be to, beveik visos kortos buvo numuštos ankstesnės partijos metu.

Petersas dvejetą kartų suvaikščiojo nuo Etualio iki Apvaliosios aikštės, o per tą laiką Megrė iki menkiausių smulkmenų taip ištyrė jo laikyseną ir eiseną, kad galėjo nemažai pasakyti ir apie jo charakterį.

Jo laikysenoje buvo matyti dirglumas, grakštumas ir elegancija, tuo jis net lenkė Mortimerį, nors toks išlakumas – tai skiriamasis kai kurių Šiaurės Europos tautų bruožas.

Komisarui buvo tekę patyrinėti keletą iš tokio pat molio žiestų egzempliorių, ir visi jie buvo intelektualai. Tie, kuriuos jam pasitaikydavo sutikti Lotynų kvartale, kai dar nebuvo apleidęs medicinos studijų, jo lotyniško kirpimo protui atrodydavo neperkandami.

Jis dabar prisiminė vieną tokį šviesiaplaukį išdžiūvusį lenką, dvidešimt dvejų metų amžiaus jau praretėjusiais plaukais; motina tėvynėje dirbo tarnaite, o jis septynerius metus studijavo Sorbonoje, neturėdamas net kojinių ir kasdien tenkindamas skrandį riekute duonos ir vienintelių kiaušinių.

Jis negalėjo įpirkti ir vadovėlių, todėl dienų dienas leisdavo viešosiose bibliotekose.

Paryžiuje jis nepažinojo nieko: nei moterų, nei ką nors nutuokė apie prancūzišką gyvenimo būdą. Bet vos baigė studijas, Varšuvoje jam pasiūlyta reikšminga katedra. Po penkerių metų Megrė vėl jį sutiko Paryžiuje, užsienio mokslininkų delega-

cijos gretose, tokį pat sausą ir šaltą, bet jis buvo kviečiamas vakarienės į Eliziejaus rūmų prezidento rezidenciją.

Komisaras tokių pažinojo ir daugiau. Visi jie buvo labai skirtingi žmonės. Bet visi stebino gausa ir įvairove dalykų, kuriuos norėdavo išmokti ir išmokdavo.

Mokytis tik tam, kad mokytumeisi! Štai toks vieno Belgijos universiteto profesorius mokėjo visus Artimųjų Rytų dialektus, kurių buvo ne mažiau kaip keturiasdešimt, bet jis niekados neįkėlė kojos į Aziją, nes visai nesidomėjo tautomis, po kurių kalbas taip mėgo blusinėtis.

Tokiu pačiu ryžtu spindėjo ir pilkšvai žalios Latvio akys. Vos pamanęs, kad pagal šią savybę jį gali priskirti prie intelektualų padermės, pastebėdavai tam tikrų ženklų, dėl kurių tuo suabejodavai.

Jo povyzoje įžvelgdavai tartum ruso Fiodoro Jurjevičiaus šešėlį, lyg tas valkata su lietpalčiu būtų įsisupęs į iškilųjį „Mažestiko" klientą.

Vis dėlto tai buvo vienas ir tas pats žmogus – tai buvo akivaizdu ir net kone materialiai apčiuopiama.

Petersas, vos atvažiavęs, tą patį vakarą kažkur pradingo. Kitos dienos paryčiais Megrė užtiko jį Fekane su Fiodoro Jurjevičiaus bruožais.

Jis grįžta į Sicilijos Karaliaus gatvę. Po keleto valandų Mortimeris ateina į tą patį viešbutį. Tarp išeinančių iš ten žmonių pastebėtas barzdotas senis.

O iš ryto Latvis Petersas vėl savo viešbučio kambaryje.

Labiausiai stebina, kad, pritrenkiamai išoriškai panašūs, tie du įsikūnijimai visiškai nebuvo susiję nei elgsena, nei charakteriu.

Fiodoras Jurjevičius buvo slavų kilmės valkata, morališkai sugniužęs svajoklis ir pamišėlis. Šis vaidmuo atliktas be menkiausios klaidelės. Pavyzdžiui, manieros, kokia jis įsirėmė alkūnėmis į barą landynėje Fekane, taip įtikinamai niekaip nesuvaidintum.

Taip pat jo priešingybė Latvis Petersas: toks pat tikroviškas personažas, intelektualas iki nago juodymo, ir tai buvo matyti iš jo manierų, kai paprašė pasiuntinuko ugnies, kaip dėvėjo aukščiausios kokybės angliską fetrinę skrybėlę, ir iš jo laisvumo, su kokiu apžiūrinėjo prekes vitrinoje ar vaikštinėjo po Eliziejaus Laukus, mėgaudamasis grynu oru.

Toks tobulumas nebūna išorinis! Megrė taip pat teko vaidinti įvairių vaidmenų. Policininkai persirenginėja ir grimuojasi kur kas rečiau, negu manoma, bet kartais priverčia būtinybė.

Vis dėlto Megrė, kad ir kaip nugrimuotas, kai kuriomis smulkmenomis išlikdavo savimi – jį išduodavo žvilgsnis ar koks įprotis.

Jei, pavyzdžiui, Megrė turėdavo būti didmeniniu gyvulių prekiautoju (vieną kartą jam toks vaidmuo teko ir gerai pavyko), tai tokį ir *vaidindavo*. Bet juo netapo. Jo personažas buvo paviršutinis.

Petersas-Fiodoras būdavo arba Petersu, arba Fiodoru *iš vidaus*.

Komisarą tokie įspūdžiai turėjo atvesti prie vienintelės išvados: Latvis tuo pat metu buvo vienas ir kitas, ne vien iš drabužių, bet iš esmės.

Dveji tokie skirtingi gretutiniai gyvenimai, be jokių abejonių, turėjo tęstis gana ilgai, jei ne visą laiką.

Štai tokios mintys kartkartėmis vis užplūsdavo Megrė, kai jis lėtai vaikštinėjo, mėgaudamasis gaiviu ir maloniu oru.

Tačiau visai nelauktai Latvio personažas atsivėrė pats.

Tai įvyko ne ką mažiau iškalbingomis aplinkybėmis. Latvis Petersas pasižvalgė į „Fukė" restoraną ir jau buvo beveik kirtęs prospektą, akivaizdžiai ketindamas užsukti į šio prabangos židinio barą išgerti aperityvo.

Tačiau pakeliui persigalvojo, apsigręžęs nužingsniavo prospektu tolyn, o paskui netikėtai paskubino žingsnį ir nėrė į Vašingtono gatvę.

Ten tarp didžiulių namų stovėjo užsiglaudęs kuklutis bistro – tokį užtiktum turtingiausio Paryžiaus kvartalo centre, ir jame lankosi taksi vairuotojai bei vietinių turčių tarnai. Štai ten Petersas ir nužingsniavo. Komisaras įėjo jam pavymui, o šis suspėjo užsisakyti absento pakaitalo.

Jis atsistojo prie skarda apkalto pasagos formos baro, kurį melsvą prijuostę pasirišęs barmenas vis perbraukdavo purvina šluoste. Latviui iš kairės erzeliavo būrelis dulkėtų statybininkų. Įsitaisęs iš dešinės, stikliuką gurkšnojo dujų kompanijos inkasatorius.

Latvis apstulbino baro lankytojus ir aristokratiška laikysena, ir iki smulkmenų rafinuota, brangia apranga.

Prieblanda dar paryškino jo šepetėliu kirptus ūsiukus, net retokus skaisčiai šviesius antakius. Jis žiūrėjo į Megrė, tik žvilgsnį nukreipė jam ne į veidą, o gaudė jo atspindį veidrodyje.

Tačiau pro komisaro akis neprasprūdo, kaip virptelėjo jo lūpos, beveik nepastebimai susispaudė šnervės.

Petersas turėjo elgtis apdairiai. Tad ir gerti jis pradėjo labai lėtai, nors netrukus vienu mauku išlenkė, kas dar buvo likę stiklinėje, ir iškėlė pirštą rodydamas:

– Pripilkite!

Megrė užsisakė vermuto. Ankštame bare jis atrodė aukštesnis ir stambesnis negu iš tikrųjų.

Jis nenuleido nuo Latvio akių.

Tai atrodė lyg spektaklis, kuriame vienu metu rutuliojasi dvi mizanscenos. Kaip ir praėjusį kartą, abu vaizdai ėmė lietis. Į esamas dekoracijas įsispraudė purvina Fekano kavinė. Petersas susidvigubino. Megrė tarytum matė jam ant pečių gulintį ir brangų tabako spalvos kostiumą, ir nudrengtą gabardino apsiaustą.

– Kiek reikės kartoti, gal turėsiu pats apsitarnauti! – šūkavo vienas statybininkas, trankydamas stikline į barą.

Petersas gėrė jau trečią stiklą, pripiltą opalo spalvos skysčio, ir komisaras užuodė sklindantį gaižų anyžių kvapą.

Dujų kompanijos darbuotojas šiek tiek pasislinko, ir dabar komisaras su įtariamuoju kone lietėsi alkūnėmis.

Megrė buvo net dviem galvomis aukštesnis už savo kaimyną. Juodu stovėjo prie apiblukusio baro veidrodžio ir žvalgėsi vienas į kitą lyg pro drumstą vandenį.

Iš pradžių pradėjo mainytis Latvio akys, paskui visas veidas. Jis spragtelėjo baltais išdžiūvusiais pirštais, kad atkreiptų barmeno dėmesį į ištuštėjusią stiklinę, ir delnu persibraukė kaktą.

Lyg šiuo judesiu duotų pradžią kovai, į kurią įsitraukė visi jo veido bruožai. Veidrodyje Megrė matė tai „Mažestiko" keliauninko veidą, tai kančios paženklintą Anos Gorskinos meilužio fizionomiją.

Bet antroji išraiška ilgai neužsilaikydavo. Ją pavykdavo sutramdyti, bet tik iki skausmo įtempus veido raumenis. O ruso akys liko.

Kaire ranka jis kabinosi į cinkuotą baro kraštą. Svirduliavo.

Megrė kišenėje gulėjo ponios Svan nuotrauka, pasiimta iš Fekano fotografo albumo. Jis nusprendė atlikti bandymą.

– Esu skolingas? – paklausė padavėjo.

– Keturiasdešimt keturis sū...

Komisaras apsimetė, kad naršo piniginėje, ir iš ten tiesiai į skysčio klanelį, susitvenkusį ties baro briauna, iškrito nuotrauka.

Jis atrodė net nepastebėjęs, nes ramiai ištiesė penkių frankų kupiūrą. Tik jo akys įdėmiai stebėjo veidrodį.

Padavėjas pasijuto nejaukiai ir, sugriebęs šlapią nuotrauką, ėmėsi ją šluostyti prijuoste.

Latvis Petersas gniaužė stiklinę, iš akių nieko negalėjai įžvelgti, o veidas liko sustingęs.

Staiga pasigirdo toks skambus cinktelėjimas, kad net šeimininkas, krapštęsis prie kasos, akimoju atsisuko.

Latvio delnas atsigniaužė, ir ant baro prekystalio pabiro stiklo šukės.

Jis taip spaudė stiklinę, kad ją sutraiškė. Įpjautas smilius kraujavo.

Metęs šimto frankų banknotą ant stalo, jis išėjo net nežvilgtelėjęs į Megrė.

Dabar jis nesidairydamas žingsniavo „Mažestiko" link. Neliko nė pėdsako girtumo. Laikysena, kaip vos išėjus pasivaikščioti, o žengsena – tvirta.

Megrė neatsilikdamas mynė jam ant kulnų. Kai jau pasirodė viešbutis, pro šalį pravažiavo automobilis, kurį jis iškart atpažino. Tai buvo policijos identifikavimo skyriaus mašina, vežanti fotografavimo ir pirštų atspaudų ėmimo įrangą.

Šis epizodas atvėsino Megrė įkarštį. Akimirksniu jis prarado pasitikėjimą savimi, pasijuto, lyg kabotų tuštumoje, be jokio pagrindo po kojomis.

Jiems einant pro „Selektą", inspektorius Diufuras pro langą parodė slaptą ženklą, visiems praeiviams labai aiškiai nurodantį staliuką, prie kurio įsitaisė žydė.

– Kur Mortimeris? – paklausė komisaras, stabtelėjęs tik viešbučio biure.

– Jis liepė nuvežti jį į Jungtinių Valstijų ambasadą, ten jis dabar pietauja...

Latvis Petersas perėjo tuščią valgomojo salę ir įsitaisė prie savo staliuko.

– Jūs taip pat valgysite priešpiečius? – pasiteiravo valdytojas.

– Taip, padenkite man prie jo staliuko.

Tam kvapą užgniaužė.

– Šalia jo?.. Tai neįmanoma! Juk salė visiškai tuščia ir...

– Aš pasakiau: prie jo staliuko.

Valdytojas vis dar nepasidavė ir bėginėjo aplink komisarą.

– Paklausykite! Jis tikrai sukels skandalą... Aš jus pasodinsiu kitoje vietoje, iš ten viską kuo puikiausiai matysite.

– Aš pasakiau: prie jo staliuko.

Tik dabar, eidamas per vestibiulį, jis pajuto, koks yra išsekęs. Nuovargis skverbėsi kiaurai, apimdamas visą esybę, – ir kūną, ir dvasią.

Jis sunkiai sudribo į pintą fotelį, kuriame sėdėjo iš ryto. Priešais įsitaisiusi porelė – itin brandi dama ir pernelyg kruopščiai prisižiūrintis jaunuolis – tučtuojau atsikėlė, o moteris, nervingai čiupinėdamasi lornetą, tyčia ištarė, kad gerai girdėtųsi:

– Šiuose rūmuose jau darosi neįmanoma gyventi... Tik pasižiūrėkite į tai...

Tai ir buvo Megrė, tik jis nė nevirptelėjo!

XII
ŽYDĖ SU REVOLVERIU

– Alio!.. Hm... Tai jūs, ar ne?..

– Taip, Megrė! – atsiduso komisaras, atpažinęs inspektoriaus Diufuro balsą.

– Tss!.. Porą žodžių, viršininke... Ji nuėjo į tualetą... Rankinukas ant stalo... Priėjau... Ten revolveris.

– Ji dar tebėra ten?

– Ji valgo...

Diufuras telefono kabinoje turėjo atrodyti kaip tikras konspiratorius, rodantis kabalistinius ir gana grėsmingus ženklus. Nieko daugiau netaręs, Megrė padėjo ragelį. Jam neužteko jėgų atsakyti. Tie lūpų kryptelėjimai, pavadavę šypseną, dabar išsiraitė į šleikštulio grimasą.

Valdytojas pasidavė ir padengė prie Latvio staliuko, ir šis, jau pradėjęs valgyti, paklausė:

– Kam skirta šita vieta?

– Nežinau, pone. Man prisakyta...

Jis daugiau neklausinėjo. Į salę įgarmėjo penkių anglų šeima, ir įtampa truputį atslūgo.

Megrė, palikęs drabužinėje skrybėlę ir sunkųjį apsiaustą, lėtai perėjo per salę, prieš atsisėsdamas prie staliuko vos pastebimai linktelėjo ir jo veide šmėkštelėjo kažkas panašaus į pasisveikinimą.

Atrodė, kad Petersas jo nemato. Pamanytum, kad tie keturi ar penki išgerti aperityvai būtų visiškai išgaravę. Jis liko šaltas, korektiškas, o judesiai – net pernelyg apskaičiuoti.

Nė kiek neatrodė, kad jis būtų nors truputį sudirgęs, o jo žvilgsnis klaidžiojo kažkur toli, ir galėjai pamanyti, kad tai inžinierius, mintimis pasinėręs į kokią nors technikos problemą.

Gėrė jis labai mažai, bet pasirinko dvidešimt metų išlaikytą rinktinį burgundiškąjį.

Pusryčius užsisakė labai lengvus: omletą su daržovėmis, eskalopą ir plaktos grietinėlės.

Laukdamas, kol atneš kitą patiekalą, jis be jokio nekantravimo ramiai susidėdavo rankas ant stalo ir nekreipdavo dėmesio, kas vyksta aplinkui.

Valgomojo salė prisipildė žmonių.

– Jums atsiklijavo ūsas... – staiga leptelėjo Megrė.

Jis nė nekrustelėjo ir tik po poros akimirkų dviem pirštais atsainiai brūkštelėjo per viršutinę lūpą. Tai buvo tiesa, nors buvo matyti tik akyliau įsižiūrėjus.

Pagarsėjęs prefektūroje puikia savitvarda, komisaras šįkart turėjo įdėti pastangų, kad išsaugotų šaltą kraują.

Tik nežinia, kiek šiandien dar laukė tokių išbandymų.

Vis dėlto jis nesitikėjo, kad šitaip stebimas Latvis ryžtųsi kokiam nors kompromituojamam išsišokimui.

Tik ar šįryt komisaro akivaizdoje neprasidėjo jo nuopuolis? Tad nejaugi negalėjo tikėtis, kad griozdiška Megrė povyza, be perstojo švytuojanti prieš akis lyg nepermatoma uždanga, neišmuš iš vėžių ir nepastūmės prie lemtingo kraštutinumo?

Nuėjęs į vestibiulį gerti kavos, Latvis liepė atnešti lengvą apsiaustą ir vėl išėjo pavaikščioti po Eliziejaus Laukus, o paklaidžiojęs gal porą valandų, nusipirko bilietą į kiną.

Išėjo jis tik šeštą valandą, kine nieko neužkalbino, neperdavė jokio raštelio ir su niekuo nepersimetė dviprasmišku ženklu.

Patogiai įsitaisęs fotelyje, jis visiškai pasinėrė į naivoko turinio filmo peripetijas.

Jeigu Operos aikštėje, kur jis užsuko į barą išgerti aperityvo, būtų sumanęs atsigręžti, būtų pastebėjęs, kad Megrė jau baigė prarasti kantrybę.

Bet galbūt jis numanė, kad komisaras pradeda abejoti savimi?

Iš tiesų taip ir buvo, nes jiems drauge leidžiant valandas prie ekrano, kuriame kirbančių vaizdų komisaras net nesistengė skirti, prietemoje jis svarstė vien netikėto suėmimo galimybę.

Bet jis gerai žinojo, ko galėtų susilaukti! Jokių aiškių ir nepaneigiamų įkalčių! Netgi priešingai, jo oponentui iškart suteikiama proga pradėti spausti

teismo tardytoją, prokuratūrą, netgi Užsienio reikalų ir Teisingumo ministerijas!

Jis ėjo šiek tiek susikūprinęs. Maudė žaizdą, o dešinės rankos apskritai negalėjo pajudinti. Gydytojas jam primygtinai patarė:

– Jei tik skausmas ims plėstis, ilgiau negaišdamas skubėkite pas mane. Tai reiškia, kad prasideda žaizdos infekcija...

Kas toliau? Ar jis turėjo laiko apie tai galvoti?

„Tik pasižiūrėkite į tai!..“ – šįryt pasakė viena ponia iš „Mažestiko“.

Dėl Dievo meilės! „Tai“ buvo policininkas, bandęs stambaus masto piktadariams sutrukdyti tolesnius išpuolius ir prisiekęs atkeršyti už draugą, nužudytą tame pačiame prabangiame viešbutyje!

„Tai“ buvo žmogus, kuris neturėjo už ką rengtis pas siuvėją anglą ir kuris neturėjo laiko kas rytą sėdėti pas manikiūrininkę, kurio atsidavusi žmona jau trečią dieną iš eilės virė jam valgyti ničnieko nežinodama apie jo likimą.

„Tai“ buvo pirmos klasės policijos komisaras su dviejų tūkstančių dviejų šimtų frankų alga per mėnesį, o užbaigęs bylą ir sukišęs žudikus už grotų, dar turėdavęs įsikniaubti prie popierių ir parengti sąrašą išlaidų, prisegti kvitus ir pateisinančius dokumentus, paskui dėl kiekvieno popiergalio ginčytis su iždininku!

Megrė neturėjo nei automobilio, nei milijonų, nei daugybės bendrininkų. Jei paprašydavo į pagalbą vieno ar poros policijos pareigūnų, vėliau turėdavo pasiaiškinti, ar tai buvo būtina.

Latvis Petersas, ėjęs gal per trejetą žingsnių priekyje, sumokėjo už aperityvą penkiasdešimties frankų banknotu ir nepanoro imti grąžos monetomis. Arba tai buvo manija, arba blefas! Paskui, suprantama, vien šiaip sau, užėjo į marškinių parduotuvę ir sugaišo ten kokį pusvalandį, kad išsirinktų dvylika kaklaraiščių ir trejetą chalatų, paskui padėjo ant prekystalio banko kortelę ir išėjo, o be priekaištų dirbantis pardavėjas tiesiog vyniojosi jam apie kojas.

Žaizda iš tiesų turėjo būti užkrėsta. Kartais atrodydavo, kad petį smaigsto žeberklo dūriai, ir Megrė pasidarydavo taip silpna, lyg širdis būtų nukritusi į skrandį.

Taikos gatvė, Vandomo aikštė, Sen Onorė priemiestis! Latvis Petersas išėjo pasivaikščioti...

Pagaliau „Mažestikas", ir pasiuntinukai skubiai pribėgo prilaikyti besisukančių durų.

– Viršininke...

– Vėl tu?

Iš šešėlio išniro inspektorius Diufuras, kuris atrodė sutrikęs ir tik dairėsi neramiu žvilgsniu.

– Paklausykite... Ji dingo...

– Ką tu čia pasakoji?

– Užtikrinu, kad dariau viską, ką galėjau! Ji išėjo iš „Selekto". Po akimirkos įėjo į penkiasdešimt antrą namą, kur įsikūrusi siuvykla. Aš palaukiau valandą, paskui apklausiau durininką. Antrojo aukšto salonuose jos niekas nematė. Ji paprasčiausiai perėjo pastatą, o kitapus yra kiemo išėjimas į Beri gatvę...

– Tiek to!

– Ką man dabar daryti?

– Pailsėk!

Diufuras pasižiūrėjo komisarui į akis ir iškart nusisuko.

– Užtikrinu, kad...

Didžiausiai jo nuostabai, Megrė patapšnojo jį per petį.

– Tu esi šaunus vaikinas, Diufurai! Nesikrimsk, seni!..

Ir komisaras nuėjo į „Mažestiką“, o pamatęs irzlią grimasą valdytojo veide, atsakė jam šypsena.

– Kur Latvis?

– Ką tik nuėjo į savo apartamentus.

Megrė priėjo prie lifto.

– Į trečią aukštą...

Jis prisikimšo pypkę ir tik dabar prisiminė, kiek daug valandų nerūkė. Jis vėl šyptelėjo, bet šį sykį kartokai.

Kai sustojo prie septyniolikto kambario durų, jam išgaravo visas nepasitikėjimas. Iškart pasibeldė. Iš ten jam šūktelėjo įeiti. Jis įžengė ir rūpestingai uždarė duris.

Nors saloną gerai šildė radiatoriai, bet ir puošybos sumetimais įrengtame židinyje degė pliauskos. Latvis, pasirėmęs į židinį, paspyrė giliau į ugnį kažkokį jau įsigruzdėjusį popierių, ir tas iškart įsiplieskė.

Megrė iš pirmo žvilgsnio pasidarė aišku, kad jis jau ne toks ramus kaip anksčiau, bet užteko savitvardos atvirai nerodyti džiaugsmo.

Savo stambia ranka jis sugriebė už atlošo pauksuotą kėdutę ir prisitraukė prie liepsnojančio židinio per metrą. Atsisėdęs apžargomis, jis ištiesė arčiau ugnies iš nuovargio nusilpusias kojas.

Ar dėl to, kad vėl įsikišo pypkę tarp dantų, jo per daugelį valandų išsekusi, išsimušusi iš jėgų esybė pradėjo sparčiai atsigauti?

Jis jautėsi tvirtas kaip niekada. Pasijuto esąs dukart Megrė, jei galima taip pasakyti. Lyg būtų išskaptuotas iš seno ąžuolo tašo, gal net tiksliau – iš kieto smiltainio.

Jis pasirėmė alkūnėmis į kėdės atlošą. Jei tektų griebtis kraštutinių priemonių, jis jautėsi pajėgus savo didžiulėmis letenomis nutverti priešininką už sprando ir trinktelėti galva į sieną.

– Ar Mortimeris grįžo? – pabrėžtinai aiškiai ištarė jis.

Latvis, žiūrintis, kaip dega popiergalis, lėtai atsisuko į jį.

– Nežinau...

Jo sunerti pirštai buvo taip suspausti, kad net persikreipė, ir tai neprasprūdo Megrė pro akis. Juo labiau neprasprūdo lagaminas, stovėjęs ties miegamojo durimis, nors anksčiau jo nebuvo.

Tai buvo prastos kokybės kelionės krepšys, galėjęs kainuoti daugiausia šimtą frankų, todėl tik gadino interjerą.

– Kas ten sudėta?

Jokio atsakymo. Bet nervingas krūptelėjimas, virptelėję veido bruožai. Pagaliau ir klausimas:

– Jūs mane suimsite?

Rodės, kad vyro balse pro nerimą prasimušė pralengvėjimo gaida.

– Dar ne...

Megrė atsikėlė, priėjo prie lagamino ir koja stumtelėjo arčiau židinio, tada atidarė.

Ten gulėjo visiškai naujas pilkas kostiumas, pamiršta net nuplėšti etiketę su prekybos kodų žymomis.

Komisaras pakėlė telefono ragelį.

– Alio!.. Ar Mortimeris grįžo?.. Ne?.. Ir niekas nebuvo užėjęs į septynioliktą?.. Alio!.. Taip... Paketas iš Didžiųjų bulvarų marškinių parduotuvės?.. Neverta jo čia nešti...

Jis padėjo ragelį ir šiurkščiai paklausė:

– Kur dabar Ana Gorskina?

Pagaliau pajuto, kad juda pirmyn!

– Ieškokite...

– Kitaip tariant, jos čia nėra... Bet ji buvo čia atėjusi... Tai ji atnešė šį lagaminą, taip pat laišką...

Skubiu judesiu Latvis pamaigė suanglėjusį popierių, ir iš jo beliko vien pelenai.

Komisaras suprato, kad dabar ne laikas mėtyti žodžius vėjais, nes eina teisingu keliu, ir menkiausia klaidelė niekais paverstų įgytą pranašumą.

Jis atsikėlė ir, kaip buvo įpratęs, prisiartino prie ugnies taip netikėtai, kad Petersas visas sudrebėjo, ištiesė ranką gintis, bet mostas sustingo ore ir jis nuraudo iš gėdos.

Megrė tik atsuko nugarą į ugnį, kad pasišildytų. Jis stovėjo ramus ir pasimėgaudamas papsėjo pypkę.

Įsivyravo tyla, tokia ilga ir slogi, kad Petersas ėmė kaip reikiant nervintis.

Latvis jautėsi, lyg stovėtų ant liepsnojančių anglių, nors vis dar stengėsi neprarasti nevaržomos laikysenos. Lyg atsakydamas į Megrė pypkę, jis užsirūkė cigarą.

Komisaras skersai ir išilgai žingsniais matavo viešbučio numerį ir vos nesulaužė staliuko su telefonu, kai atsirėmė į jį.

Latvis tuo metu nepamatė, kaip jis spustelėjo mygtuką, bet nenuėmė svirtelės. Nuskardėjo skambutis. Iš priimamojo klausinėjo:

– Alio!.. Jūs skambinote?

– Alio!.. Taip... Ką sakote?..

– Alio! Čia viešbučio administracija...

Megrė buvo visiškai nesutrikdomas:

– Alio!.. Taip... Mortimeris?.. Ačiū!.. Aš tuoj susitiksiu su juo...

– Alio! Alio!

Vos spėjo uždėti ragelį ant šakučių, vėl nuskardėjo skambutis. Valdytojas įkyriai bandė dar kažką išsiaiškinti:

– Kas čia darosi?.. Ničnieko nesuprantu...

– Eikite velniop! – sugriaudėjo Megrė.

Jis įrėmė žvilgsnį į Latvį, kuris iškart išbalo ir buvo pasiruošęs kuo greičiau mauti pro duris.

– Menkniekiai! – paaiškino jam komisaras. – Sugrįžo Mortimeris-Levingstonas. Prašiau, kad mane iškart įspėtų...

Jis pamatė, kaip pašnekovo kaktą išmušė prakaito lašai.

– Ką tik kalbėjomės apie lagaminą ir laišką, atgabentą kartu... Ana Gorskina...

– Ana čia niekuo dėta...

– Atsiprašau... Aš maniau... Tai tas laiškas ne nuo jos?

– Paklausykite...

Latvis drebėjo. Tai buvo akivaizdu. Jį buvo apėmęs nervinis iki šiol dar nematytas priepuolis. Visą jo veidą, pereidamas net per kūną, purtė tikas.

– Paklausykite!..

– Aš klausau! – mestelėjo Megrė, tebesišildydamas nugarą prie ugnies.

Jo ranka nušliuožė revolverio dėklo link. Nusitaikyti jam prireiktų tik kokios akimirkos. Jis šypsojosi, nors dėmesys buvo įtemptas.

– Taigi?.. Aš gi jums sakiau, kad klausau...

Latvis pagriebė butelį viskio ir pro sukąstus dantis sušvokštė:

– Tuo blogiau...

Jis įsipylė pilną stiklinę, išgėrė ją vienu mauku ir pasižiūrėjo į pašnekovą drumstomis Fiodoro Jurjevičiaus akimis, o smakras blizgėjo nuo viskio lašų.

XIII
DU PETERSAI

Megrė dar niekad nematė, kad kas šitaip žaibiškai prisigertų. Tikrai, jis dar niekad nematė, kad kas nors vienu mauku išgertų didelę virtuvinę stiklinę, sklidiną viskio, vėl pripildytų, vėl išgertų, trečią kartą pripildytų, pakratytų butelį ir iščiulptų iki paskutinio lašo šešiasdešimties laipsnių stiprumo alkoholį.

Padariniai buvo iškalbingi. Latvio Peterso veidą iškart užliejo purpuras, o po akimirkos jis mirtinai išbalo. Skruostus margino tik keletas paskirų rausvų dėmių. Lūpos visiškai prarado spalvą. Įsitvėręs į staliuką, svirduliuodamas jis žengė keletą žingsnių ir girtuokliškai atsainiai sumurmėjo:

– Jūs šito norėjote, ar ne?

Jis nusikvatojo trūkčiojamu juoku, kuriame galėjai išgirsti daug ką: baimę, ironiją, kartėlį, gal net nevilį. Bandydamas atsiremti, jis apvertė kėdę, tada nusišluostė prakaituotą kaktą.

– Pripažinkite, kad savo jėgomis nesugebėtumėte išsiaiškinti... Paprasčiausias atsitiktinumas...

Megrė nė nesujudėjo. Bet jam pasidarė taip koktu dėl visko, kad, norėdamas padaryti tai scenai galą, pašnekovui vos nepasiūlė išgerti ar pauostyti kokių nors vaistų.

Dabar jis stebėjo tokią pačią permainą, kokią matė iš ryto, tik gal dešimt ar net šimtą kartų ūmesnę.

Ką tik jis bendravo su geležinių nervų žmogumi, pasižyminčiu itin įžvalgiu protu ir reta valia...

Mokslinčius ir salonų liūtas, besipuikuojantis rafinuotomis manieromis.

Staiga beliko tik nervų kamuolys, marionetė, tampoma už virvučių beprotybės, blyški besivaipanti fizionomija drumstomis akimis.

Jis kvatojosi! Bet kvatodamasis ir šlitiniuodamas po kambarį jis tiesiog tempė ausis, net pasilenkdamas, lyg stengtųsi išgirsti kažkokius garsus po grindimis.

Apačioje buvo Mortimerių apartamentai.

– Viskas buvo puikiai sudėliota! – kimiai sušvokštė jis. – Jūs nesugebėtumėte šito išardyti! Jei ne atsitiktinumas, sakau jums, tiksliau, visa atsitiktinumų seka.

Jis atsidaužė į sieną ir visas skersas pasiliko stovėti į ją atsirėmęs, o jo veidą iškreipė skausminga grimasa, nes šis sąmoningai prisišauktas girtumas prilygo apsinuodijimui, todėl turėjo pasijausti nemenki galvos skausmai.

– Pirmyn... Pabandykite man atsakyti, nes dar turime laiko, koks Petersas aš esu! Jūsų kalba Petersas skamba panašiai kaip pajacas*, ar ne?

Tai atrodė pasibjaurėtinai ir graudžiai, juokingai ir pasibaisėtinai. Jis tiesiog akyse vis labiau girtėjo.

– Keista, kad jie dar neateina!.. Bet ateis!.. Ir tada... Pirmyn!.. Spėkite!.. Koks Petersas?..

Jo laikysena staiga pasikeitė, jis griebėsi už galvos, o veidas persikreipė iš skausmo.

– Jūs niekada nesuprasite... Dviejų Petersų istorija... Tai kažkuo primena Kaino ir Abelio atsitikimą... Tikriausiai esate katalikas, jūs... Mano tėvynėje visi yra protestantai, gyvenama pagal Bibliją... Bet tai beprasmiška užmačia... Aš esu tikras, kad Kainas buvo geraširdis vaikinas, labai patiklus... O štai Abelis...

Koridoriuje nuaidėjo žingsniai. Durys atsivėrė.

Net Megrė buvo taip apstulbintas, jog stipriau sukando pypkę, kad ši neiškristų.

Kadangi pasirodė pats Mortimeris, apsivilkęs kailiniais ir švytintis džiaugsmu, kaip žmogus, rinktinėje draugijoje ką tik suvalgęs prašmatnius pietus.

Nuo jo sklido švelnus likerių ir cigaro aromatas.

Vos įkėlė koją į saloną, jo veido išraiška iškart pasikeitė. Rausvas veidas pablyško. Megrė pastebėjo, kad jo šypsena darosi asimetriška, išraišką sutraukia rūpestis.

* Prancūziškų liaudies vaidinimų klounas Pjero.

Aišku, kad jis ką tik iš lauko. Iš drabužių kloščių dar sklido šaltis.

Spektaklis pradėjo rutuliotis dviejose scenose iškart. Todėl komisaras kitą dalį pražiūrėjo.

Jis įdėmiau stebėjo Latvį, kuris greitai sutvardė sumišimą ir dabar stengėsi atgauti aiškų protą. Tik jam neužteko laiko. Alkoholio dozė buvo pernelyg stipri. Latvis pats tai jautė ir beviltiškai bandė sutelkti valią.

Jis vis mėgino nutaisyti grimasas. Į žmones ir daiktus vyras turėjo žiūrėti kaip pro tirštą rūką. Vos pasitraukęs nuo staliuko, žengdamas pirmą netvirtą žingsnį smarkiai susvirduliavo ir vos neparkrito, bet tikriausiai vien per stebuklą atgavo pusiausvyrą.

– Mano brangusis Mor... – pradėjo jis.

Bet susidūrė su komisaro žvilgsniu ir pakeitė toną:

– Ek, tuo blogiau... Tuo...

Staiga trinktelėjo durys. Buvo girdėti, kaip tolsta skubūs žingsniai. Tai Mortimeris spruko iš mūšio lauko. Latvis, iškart lengviau atsikvėpęs, sudribo į fotelį.

Megrė vienu šuoliu atsidūrė prie durų. Prieš išbėgdamas į koridorių, jis įtempė klausą.

Tačiau viešbučio triukšme jau buvo neįmanoma išskirti amerikiečio žingsnių.

– Aš jums sakau, kad šito norėjote! – sumikčiojo Petersas ir besipinančiu liežuviu tęsė prakalbą Megrė nežinoma kalba.

Komisaras užrakino kambario duris, perbėgo koridorių ir pasileido laiptais žemyn.

Antro aukšto laiptų aikštelėje jis sugebėjo atsidurti kaip tik laiku ir spėjo nutverti sprunkančią moterį. Jis užuodė parako kvapą.

Kaire ranka komisaras įsikibo moteriai į drabužius. Dešine trenkė jai per riešą, ir revolveris iškrito. Nors dar spėjo iššauti, kulka išdaužė tik stiklines lifto duris.

Moteris grūmėsi. Nežinia iš kur jai atsirado tiek jėgos. Todėl ją tramdžiusiam komisarui teliko užsukti riešą, ir ji parpuolė ant kelių šnypšdama:

– Šlykštynė!..

Viešbutyje įsismarkavo šurmulys. Vis garsesnis klegesys sklido visuose koridoriuse, veržėsi pro visas duris.

Pirmasis Megrė akiratyje pasirodęs žmogus buvo kambarinė – vilkinti juodai balta darbine uniforma, iškėlusi rankas į dangų, ji bėgo iš kambario apimta siaubo.

– Nejudėti! – sukomandavo Megrė, skirdamas šį nurodymą ne tarnaitei, o savo kalinei.

Sustingo abidvi. Kambarinė suriko:

– Pasigailėkite!.. Aš nieko nepadariau...

Viešbutyje vis labiau plito sąmyšis. Iš visų pusių kone tuo pačiu metu subėgo žmonės. Vieno būrelio viduryje įnirtingai gestikuliavo valdytojas. Aplinkui maišėsi moterys vakarinėmis suknelėmis, o padriki balsai liejosi į kakofoniją.

Megrė ramiai ėmėsi atlikti pareigas: jis pasilenkė ir uždėjo antrankius sulaikytajai – tai buvo ne kas kitas, o Ana Gorskina. Ji vis dar priešinosi. Besigrumdama persiplėšė suknelę ir liko apnuoginta krūtine – tai Megrė jau ir anksčiau pasitai-

kė matyti, tačiau net žaižaruojančiomis iš pykčio akimis ir įniršio perkeipta burna, ji tebeatrodė žavinga.

– Į Mortimerio kambarį... – pasakė Megrė valdytojui.

Šis tik blaškėsi, lyg būtų pametęs galvą. Megrė įsimaišė į būrį besistumdančių žmonių, apimtų panikos, o moterys šaukė vis garsiau, verkė ir trypė.

Amerikiečio apartamentai buvo vos už keleto žingsnių. Komisarui net neprireikė rakto, nes jį pasitiko atlapotos durys. Ant grindų gulėjo kruvinas kūnas, kuris dar judėjo.

Jis lėkte nulėkė aukštu aukščiau ir pasibeldė į duris, kurias pats ką tik buvo užrakinęs, bet iš kambario niekas neatsiliepė, tad jis pasuko raktą skylutėje.

Latvio Peterso apartamentai buvo tušti!

Lagaminas tebestovėjo ant grindų prie židinio, ant jo buvo užmestas tas pats pilkas masinės gamybos kostiumas.

Pro atvirą langą įsiveržė šalto oro gūsis. Apačioje plytėjo platus, iš visų pusių namais apstatytas aklinas kiemas. Bet žemai galėjai išskirti trejetą durų stačiakampių.

Kai Megrė sunkiu žingsniu lėtai nusileido žemyn, žmonės buvo jau šiek tiek aprimę. Tarp keliautojų pavyko surasti gydytoją. Bet moterys jau nustojo domėtis, kas nutiko Mortimeriui, prie kurio atsiklaupė gydytojas, o vyrams jis apskritai nerūpėjo.

Dabar visų žvilgsniai buvo prikaustyti prie žydės su antrankiais, susmukusios koridoriuje; iš jos pykčio perkeiptos burnos smalsuolių adresu pylėsi keiksmažodžiai ir grasinimai.

Nusileido liftas išdaužtais stiklais ir iš jo išėjo viešbučio vertėjas, o su juo pasirodė ir savivaldybės policininkas.

– Išveskite ją, – nurodė Megrė.

Žiopliai liko nepatenkinti, o už nugaros pasigirdo prislopintas nepasitenkinimo murmesys. Mat jis savo gremėzdišku kūnu užstojo kone visą vaizdą koridoriuje.

Sunkiai ir negrabiai jis prisiartino prie gulinčio Mortimerio.

– Na, kaip?..

Gydytojas buvo vokietis ir prastai suprato prancūziškai, tad diagnozė nuskambėjo kaip ilga prakalba, nes medikas visiškai susipainiojo tarp vokiškų ir užsienio kalbos žodžių.

Iš apatinės milijardieriaus veido dalies tiesiogine prasme buvo nieko nelikę. Žiojėjo tik krauju plūstanti juosva ertmė.

Burna, jei tas liekanas galima taip pavadinti, dar prasižiojo ir iš jos išsiveržė padrikas vapėjimas, lydimas čiurkštelėjusio kraujo.

Niekas nesuprato jo žodžių, nei Megrė, nei gydytojas, – kaip vėliau paaiškėjo, Bonos universiteto profesorius, – nei keletas žmonių, stovinčių arčiausiai.

Kailiniai buvo apibirę cigaro pelenais. Vienas delnas buvo atgniaužtas, o pirštai plačiai išskėsti.

– Miręs?.. – pasitikslino komisaras.

Gydytojas papurtė galvą, ir abu pritilo.

Triukšmas nutolo į koridorių gilumą. Policininkas paeiliui stumdė iš nusikaltimo vietos paskutinius besispyriojančius smalsuolius.

Mortimerio burna užsičiaupė, bet jis dar kartą prasižiojo. Gydytojas keletui akimirksnių sustingo šalia jo.

Paskui jau keldamasis, lyg norėtų atsikratyti didžiulės naštos, pratarė:

– Miręs, *ja*... Sunki mirtis...

Kažkas užmynė numirėliui ant kailinių skverno, ir liko šviežutėlė purvina pėda.

Tarpduryje pasirodęs pareigūnas su sidabriniais savivaldybės policijos antsiuvais sustingo ir keletą akimirkų gedulingai patylėjo.

– Ką aš galėčiau?..

– Liepkite visiems be išimties išeiti... – nurodė Megrė.

– Ten ta moteris draskosi ir verkia...

– Leiskite jai paverkti...

Komisaras atsistojo prie židinio, kurio ugnis jau buvo užgesusi.

XIV
„UGALOS“ KORPORACIJA

Kiekviena rasė skleidžia specifinį kvapą, kuris kitoms rasės yra nepakenčiamas. Komisaras Megrė atidarė langą ir be atvangos rūkė, bet slogūs kvapai vis vien dirgino šnerves.

Ar tuo tvaiku jau kiaurai persisunkė viešbutis „Pas Sicilijos karalių“? Ar netgi gatvė? Pirmą dvelksmą jis pajuto vos viešbučio valdytojui juoda kepuraite atvėrus langelį. Kopiant iš aukšto į aukštą kvapas vis stiprėjo.

Anos Gorskinos kambaryje nuo jo buvo net slogu. Tiesą pasakius, visur mėtėsi ėdalas. Šlykščiai raudonos dešrelės su česnakais jau švinko. Sudėtos į dubenį, aitriame padaže plūduriavo keptos žuvys.

Rusiškų papirosų nuorūkos. Arbatos likučiai gal pustuzinyje puodelių.

Paklodės ir baltiniai atrodė dar drėgni nuo prakaito, net prarūgę niekada nevėdinamame miegamajame.

Megrė perrėžė čiužinį ir iškrapštė pilką drobinį maišelį.

Iš ten iškrito kelios nuotraukos ir kažkoks diplomas.

Vienoje nuotraukoje buvo matyti kylanti į kalną gatvė, grįsta tašytais akmenimis, iš abiejų pusių apstatyta vienodais namais su frontonais, kokių galima pamatyti Olandijoje, tik šie buvo nudažyti ryškiai balta spalva, o jos fone išsiskyrė juodos langų, durų ir karnizų linijos.

Pagrindiniame plane buvo matyti ties namo prieangiu pritvirtinta lentelė, kurios šriftas priminė gal gotišką, o gal rusišką raštą: *„Riutsepo g. 6, Maksas Johansonas, siuvėjas"*.

Statinys buvo platus. Per karnizą išsikišo sija su skridiniu – įrenginio, skirto grūdų maišams į svirną kelti, liekana. Į pirmą aukštą vedė priebutis su šešetu laiptelių ir geležiniais turėklais.

Ant tų laiptelių aplink smulkutį, pilką, kuklios išvaizdos gal keturiasdešimties metų žmogelį, nutaisiusį rimtą ir bejausmę išraišką, – tai ir turėjo būti tas siuvėjas, – būrėsi visa jo šeima.

Žmona atlasine suknele, atrodo, tuoj trūksiančia per siūles, sėdėjo raižytame krėsle. Ji geraširdiškai šypsojosi fotografui, tačiau pernelyg sučiaupusi lūpas, nes norėjo atrodyti „gerai išauklėta".

Priekyje, susiėmę už rankų, stovėjo dvejetas vaikų. Tai buvo šešerių ar aštuonerių metų amžiaus berniukai, aptaisyti kelnėmis iki pusės blauzdų, juodomis kojinėmis, baltomis jūreiviškomis siuvinėtomis apykaklėmis ir rankogaliais su atraitais.

Tokio pat amžiaus! Tokio pat ūgio! Pritrenkiamai panašūs vienas į kitą ir į siuvėją.

Vis dėlto buvo neįmanoma nepastebėti skirtumo, kuris rodė jų charakterius.

Vienas žiūrėjo į fotoaparatą su tokia ryžtinga, net agresyvia veido išraiška, lyg kažkam norėtų mesti iššūkį.

Kitas tuo metu slapčiomis žvalgėsi į brolį. Negalėjo nuo jo atitraukti patiklumo ir susižavėjimo kupinų akių.

Nuotraukos apačioje buvo įspaustas fotografo vardas – *K. Akelis, Pskovas.*

Kita nuotrauka buvo kur kas didesnė ir atrodė reikšmingesnė. Fotografuota gausaus žmonių banketo metu. Pagrindiniame plane buvo matyti trys pailgi stalai, apkrauti lėkštėmis ir buteliais, o salės gilumoje ant netinkuotos sienos kabojo senovinių ginklų rinkinys, susidedantis iš šešeto vėliavų, skydo su sunkiai įžiūrimu herbu, dvejeto sukryžiuotų kalavijų ir medžioklės rago.

Banketo svečiai buvo jaunuoliai nuo septyniolikos iki dvidešimties metų, ir galėjai pasakyti, kad susirinkę studentai, nes visi dėvėjo kepures siauru, sidabru apkraštuotu snapeliu, o jų viršus turėjo būti pasiūtas iš numirėliškai žalsvo atspalvio aksomo – juk tokią spalvą labai pamėgę vokiečiai ir jų šiaurės kaimynai.

Visų šukuosenos buvo trumpos. Dėl to daugelis veidų atrodė labai išraiškingi.

Dalis jaunuolių nerūpestingai šypsojosi į objektyvą. Kiti kėlė aukštyn iš medžio išskaptuo-

tus alaus bokalus, visiškai nematytus prancūzams. Kai kurie puotos dalyviai buvo užsimerkę, apžilpinti magnio blykstės.

Per patį stalo vidurį, kad geriau matytųsi, puikavosi lentelė su užrašu:

„Ugalos" korporacija
Tartu

Aišku, kad tai buvo studentų draugija, kokias akademinis jaunimas steigia tikriausiai viso pasaulio universitetuose.

Nuotraukoje iškart krito į akis šalia ginklų rinkinio stovintis jaunuolis.

Pirmiausia jis buvo be kepurės, o plikai skusta galva suteikė veidui griežtą išraišką.

Kai daugelis jo draugų vilkėjo kasdieniais drabužiais, jis puikavosi juodu fraku, su kuriuo dėl pernelyg siaurų pečių atrodė šiek tiek nevykusiai. Baltą liemenę juosė platus kaspinas, primenantis Garbės legiono juostą.

Tai buvo studentų draugijos pirmininko skiriamieji ženklai.

Keistas dalykas, bet daugumai susirinkimo dalyvių atsisukus į fotografą, keletas kukliausiųjų tebežiūrėjo į savo jaunąjį vadą.

Šalimais sėdintis antrininkas net ištempęs kaklą ryte rijo jį akimis, tarsi tas galėtų pasimesti.

Studentas su juosta ir tas, riję jį akimis, be jokių abejonių, buvo tie patys siuvėjo Johansono sūnūs, ankstesnėje nuotraukoje stovėję prie namo Pskove.

Diplomas buvo iškirptas iš pergamento ir užrašytas lotyniškai, kad atrodytų kaip senovinis dokumentas. Cituojant senovines formuluotes, filosofijos studentas Hansas Johansonas įšventintas į „Ugalos“ korporacijos pameistrius.

Atitinkamai buvo suraitytas ir parašas: „Didysis korporacijos magistras Petersas Johansonas.“

Į tą patį drobinį maišelį buvo įdėtas ir kitas virvele perrištas paketas, kuriame taip pat gulėjo nuotraukos ir pluoštas rusiškai rašytų laiškų.

Beveik ant visų nuotraukų buvo užrašyta komersanto iš Vilniaus pavardė. Vienoje nuotraukoje buvo vaizduojama stora ir niūri penkiasdešimties metų žydė, apsikarsčiusi brangenybėmis lyg bažnytinė relikvija.

Net iš pirmo žvilgsnio buvo matyti jos panašumai į Anos Gorskinos šeimą. Štai dar kitoje nuotraukoje buvo ir ji pati, šešiolikos metų mergina šermuonėlių kepuraite.

Laiškus siuntėjas socialinės padėties sumetimais užrašydavo trimis kalbomis:

Efraimas Gorskinas
Didmeninė prekyba kailiais
Specializuotas brangiųjų Sibiro kailiukų pardavimas
Vilnius–Varšuva

Nesuprasdamas tos kalbos, Megrė laiškų išversti negalėjo. Jis tik įsidėmėjo vieną sakinį, besikartojantį daugelyje laiškų ir vis rūpestingai pabraukiamą.

Komisaras susikišo visus popierius į kišenę ir sąžinei nuraminti paskutinįkart apžiūrėjo kambarį.

Jo nepavadintum anoniminiu viešbučio numeriu, nes per daugelį metų čia gyvenęs žmogus visur spėjo palikti pėdsakų.

Pagal menkiausią daikčiuką, netgi dėmes ant tapetų ir kur pakliuvo išmėtytus baltinius galėjai skaityti visą Anos Gorskinos istoriją.

Visur apsčiai aptikdavai storų ir riebių plaukų, kokie auga vien azijiečiams.

Krūvos papirosų nuorūkų. Dėžutės su baigiančiais sudžiūti pyragaičiais ir trupiniai ant grindų. Ąsotėlis su imbieru. Didžiulėje lenkų gamybos skardinėje – konservuotos žąsies likučiai. Taip pat ikrai.

Buteliai nuo degtinės ir viskio, indelis, skleidęs keistą kvapą, – kaip iškart paaiškėjo, pridėtas presuotų aguonų lapų opiumui ruošti.

Po pusvalandžio Megrė jau sėdėjo prefektūroje kartu su vertėjais ir išsirašinėjo iš laiškų reikšmingesnes frazes.

„Tavo motinos kojos brinksta vis labiau...“

„Motina norėtų žinoti, ar tau netinsta kulkšnys, kai daug vaikštai, nes jai atrodo, kad sergi ta pačia liga kaip ji...“

„Mes jau beveik nusiraminome, nors Vilniaus klausimas dar neišspręstas... Patekome tarp lenkų ir lietuvių... Ir vieni, ir kiti nekenčia izraelitų...“*

* Kalbama apie 1920 m. Vilniaus okupaciją.

„Ar negalėtum ko nors sužinoti apie poną Levasorą, gyvenantį Otvilio gatvėje nr. 65, nes jis pas mane užsakė daug brangių kailiukų, tačiau nepateikė banko laidavimo?..“

„Kai užbaigsi studijas, turėsi ištekėti, ir abu su vyru imsitės prekybos. Tavo motina daugiau jau niekur netinka...“

„Tavo motina jau nebesikelia iš fotelio... Jos charakteris pasidarė nepakeliamas... Privalai grįžti...“

„Goldšteino sūnus, prieš porą savaičių atvykęs iš Paryžiaus, sakė, kad tu neįstojai į universitetą. Aš jam atsakiau, kad tai netiesa ir kad...“

„Tavo motinai teko daryti punkcijas, nes...“

„Paryžiuje tave matė draugijoje, kuri tau visiškai nepridera. Noriu žinoti, kas ten dedasi...“

„Apie tave tebegaunu vien blogų žinių. Jei tik prekybos reikalai leis, pats atvažiuosiu pasižiūrėti...“

„Jei ne tavo motina, kuri nenori pasilikti viena, nes gydytojai jau paskelbė jai nuosprendį, iškart važiuočiau tavęs ieškoti. Prisakau, kad tučtuojau sugrįžtum...“

„Išsiunčiau tau penkis šimtus zlotų, kad nusipirktum traukinio bilietą ...“

„Jei dar šį mėnesį negrįši, aš tave prakeiksiu...“

Toliau vėl rašoma apie motinos kojų ligą. Paskui grįžusio į Vilnių žydo studento pasakojimas apie jaunai merginai neprideramą gyvenimą Paryžiuje.

„Jei tučtuojau negrįši, viskas tarp mūsų baigta...“

Pagaliau paskutinis laiškas.

„Kaip tu ten gali išgyventi, kai aš jau ištisus metus nesiunčiau pinigų? Tavo motina labai nelaiminga. Ji kaltina mane dėl visko, kas su tavimi atsitiko...“

Komisaras Megrė visa tai skaitydamas nėkart nešyptelėjo. Jis sudėjo laiškus į stalčių ir užrakino, parašė keletą telegramų ir išvyko į tardymo izoliatorių.

Ana Gorskina naktį praleido bendroje kameroje.

Bet komisaras nurodė perkelti ją į vienutę, o prieš įeidamas žvilgtelėjo pro langelį. Ana Gorskina sėdėjo ant taburetės ir jam įėjus nė nekrūptelėjo, tik lėtai pasisuko durų link ir dėbtelėjo į pašnekovą niekinamu žvilgsniu.

Jis įėjo ir kurį laiką stebėjo ją netardamas nė žodžio. Jis žinojo – neverta gudrauti, užduoti nukreipiančių klausimų, kad iš tardomojo pavyktų ištraukti netyčinį prisipažinimą.

Ji buvo pernelyg šaltakraujiška, kad pakliūtų į tokius spąstus, o tardytojas neprarastų pagarbos.

Jis tik praburbleno:

– Tai prisipažįsti?

– Ne!

– Tai neigi, kad nužudei Mortimerį?

– Neigiu!

– Tai neigi, kad nupirkai pilką kostiumą savo bendrininkui?

– Neigiu!

– Tai neigi, kad kartu su kostiumu į „Mažestiko“ numerį nusiuntei laišką, kuriame pranešei, kad eini užmušti Mortimerio, paskyrusi jam pasimatymą lauke?

– Neigiu!

– Ką veikei „Mažestike“?

– Ieškojau ponios Goldštein kambario.

– Viešbutyje nėra keliautojos tokia pavarde.

– Aš nežinojau...

– Tai kodėl aš tave ten sutikau išbėgančią su revolveriu rankoje?

– Antro aukšto koridoriuje pamačiau vyrą, kuris šovė į kitą žmogų, paskui numetė ginklą ant žemės. Aš ir pagriebiau, nes bijojau, kad šaus ir į mane. Bėgau įspėti viešbučio patarnautojų...

– Ir niekada nesi mačiusi Mortimerio?

– Ne...

– Vis dėlto jis buvo atėjęs „Pas Sicilijos karalių“.

– Betgi viešbutyje yra šešiasdešimt gyventojų.

– Nepažįsti nei Latvio Peterso, nei Openhaimo?

– Ne...

– Tokie aiškinimai tiesiog netelpa galvoje!

– *Kas man darbo!*

– Vis tiek suras žmogų, kuris pardavė tau tą pilką kostiumą.

– Tegu ieško!

– Aš pranešiau tavo tėvui į Vilnių...

Ji pirmąkart krūptelėjo. Bet iškart nusišaipė:

– Jei norite, kad jis pakrutėtų iš vietos, praneškite, kiek kainuos bilietas, kitaip...

Megrė nesinervino: jam ne vien buvo smalsu ją stebėti – jis netgi jautė šiokią tokią simpatiją. Jai netrūko tvirto charakterio!

Iš pirmo žvilgsnio atrodė, kad jos parodymai niekuo nepagrįsti. O tiesą akivaizdžiai bylojo faktai.

Bet kaip tik tokiais atvejais policija dažniausiai negali kaltinamojo išsisukinėjimų paneigti daiktiniais įrodymais.

O šiuo atveju jų apskritai nebuvo! Revolverio neatpažino nė vienas Paryžiaus ginklų pardavėjas. Taigi, jokių įrodymų, kad jis iš tiesų priklauso Anai Gorskinai.

Kad nusikaltimo metu ji buvo „Mažestiko" viešbutyje? Juk į didžiuosius viešbučius visą laiką užeina tiek žmonių ir ten vaikštoma kone kaip miesto gatvėmis. Ji teigia ten ieškojusi kažkokio žmogaus? Šito paprasčiausiai neįmanoma patikrinti.

Niekas nematė, kaip ji šovė. Jos laišką sudegino Latvis Petersas, liko vien pelenai.

Prielaidos? Jas galėjai dėlioti kokia tik nori tvarka. O teismas priima nuosprendį remdamasis ne prielaidomis ir nepasitiki net nenuginčijamais įrodymais, nes jį baugina teisinės klaidos šmėkla, kurią dėl pagąsdinimo nuolat išleidžia gynyba.

Megrė metė paskutinę kortą.

– Pranešė, kad Latvį matė Fekane...

Šį kartą Ana Gorskina priblokšta. Ji visa sudrebėjo. Tačiau nusprendė, kad jis meluoja, ir vėl atgavusi ramybę šaltai atrėmė:

– Tai kas?

– Anoniminiame laiške, kuris dabar tikrinamas, rašoma, kad jis slapstosi kažkokioje viloje, pas tokią ponią Svan...

Ji pasižiūrėjo į jį savo tamsiomis akimis, kurių žvilgsnis pasidarė rimtas, netgi tragiškas.

Megrė nevalingai dirstelėjo į Anos Gorskinos kulkšnis ir įsitikino, kad jos motina baiminosi neveltui, – dukterį taip pat kamuoja vandenė.

Jos reti plaukai, pro kuriuos prasišvietė galvos oda, buvo susitaršę. Juoda suknelė išpurvinta.

Be to, vešliai iškeroję gyvaplaukiai tamsino jos viršutinę lūpą.

Vis dėlto ir tokia ji atrodė žavi, tačiau tai buvo vulgarus, gyvuliškas grožis. Išsproginusi įsmeigtas į komisarą akis, paniekinamai perkreipusi lūpas, susigūžusi tykančio pavojaus akivaizdoje, ji burnojo:

– Jei jau viską žinote, kurių galų mane kamantinėjate?.. – Jos akys žybtelėjo, ir ji pridūrė pasityčiojamai kvatodamasi: – Jos tai nebijote sukompromituoti, ką?.. Ar ne taip?.. Haha! O aš tai niekis... Vargana imigrantė... Mergšė, gyvenanti iš paties velnio malonės sumautame gete... O ji!.. Tiek to!..

Ji kalbėjo apimta įkarščio. Megrė, pajutęs, kad pernelyg akivaizdus susidomėjimas gali ją atbaidyti, apsimetė esąs abejingas ir nukreipė žvilgsnį kitur.

– Tiek to! Nieko... Nešdinkitės! – išrėkė ji pagaliau. – Girdite? Palikite mane ramybėje. Nieko aš jums nepasakysiu... Nieko!

Staiga ji metėsi ant žemės, šito jau niekaip negalėjai numatyti, net iš patirties žinodamas, kaip elgiasi tokios temperamentingos moterys.

Isterijos priepuolis! Veidas bematant persimainė. Ji šaukdama grąžė rankas, o kūnas sutrūkčiojo nuo konvulsijų.

Dar prieš akimirką buvusi gražuolė, dabar pavirto atstumiančia, ji rovėsi kuokštais plaukus nekreipdama dėmesio į skausmą.

Megrė nė nesujudėjo. Tai buvo gal šimtasis nervinis priepuolis, kurį jam pasitaikė matyti. Jis paėmė nuo žemės ąsotį. Indas buvo tuščias.

Komisaras pakvietė prižiūrėtoją.

– Atnešk vandens, greičiau...

Paskui jis pylė jai šaltą vandenį ant veido, o žydė duso ir pravira burna godžiai gaudė orą; ji ilgai žiūrėjo jo neatpažindama, kol galiausiai ją apėmė visiškas sąstingis.

Drebulys dar vis perbėgdavo jos kūnu.

Megrė nuleido ištiesiamąją lovą, pagal kalėjimo reikalavimus prilenktą prie sienos, patiesė plonytį, kietą kaip sudžiūvęs sausainis čiužinį ir įdėjo nemažai pastangų, kad paguldytų Aną Gorskiną.

Jis tupinėjo aplink ją giežiamas apmaudo, net stebėjosi, kad pasidarė toks jautrus; jis pridengė nelaimingosios kelius suknele, užčiuopė pulsą ir stovėdamas galvūgalyje dar ilgai į ją žiūrėjo.

Iš viršaus jis matė tik iškankintą trisdešimt penkerių metų moters veidą, plonytėmis raukšlelėmis išvagota kakta, nors įdėmiau neįsižiūrėjęs jų nepastebėtum.

O rankos, priešingai, buvo putlios, netgi prastos rūšies kosmetika nulakuotais nagais atrodė labai dailiai.

Komisaras lėtai prisikimšo pypkę, smiliumi vis spaudinėdamas tabaką, kaip žmogus, gerai nežinantis, ką daryti. Dar keletą minučių pavaikštinėjo po kamerą, kurios durų taip ir neuždarė.

Staiga jis atsigręžė, kad įsitikintų, ar tai nebus pojūčių apgaulė.

Ana Gorskina gulėjo užsitraukusi apklotą ant veido. Ji atrodė kaip beformis mėsos gabalas, pridengtas šlykščiais skarmalais.

Tas gabalas be perstojo krūpčiojo. Įtempęs klausą, Megrė išgirdo slopinamą kūkčiojimą.

Megrė tyliai išslinko iš kameros, atsargiai uždarė duris, praėjo pro prižiūrėtoją, bet nutolęs keliolika žingsnių apsigręžė.

– Atneškite jai pavalgyti iš „Dofinės“ restorano, – ištarė greitakalbe ir dar kažką subambėjo panosėje.

XV
DVI TELEGRAMOS

Megrė jas abidvi garsiai perskaitė teismo tardytojui Komeljo, kuris susierzinęs jo klausėsi.

Pirmoji buvo ponios Mortimer-Levingston atsakymas į depešą, kuria Megrė pranešė jai apie vyro mirtį.

Berlynas. „Moderno" viešbutis. Serganti, aukšta temperatūra, keliauti neįmanoma. Stounzas padarys viską, kas būtina.

Megrė karčiai šyptelėjo.

– Supratote? O štai čia telegrama iš Vilhelmo gatvės. Ji rašyta polkodu. Tuoj iššifruosiu.

Ponia Mortimer atvyko lėktuvu, apsistojo „Moderno" viešbutyje Berlyne, o telegramą iš Paryžiaus ji gavo grįžusi iš teatro. Ponia atgulė ir liepė pakviesti amerikietį gydytoją Pelgredą. Gydytojas dangstosi profesine paslaptimi. Ar reikia

nepriklausomo eksperto pagalbos? Viešbučio patarnautojai nepastebėjo jokių ligos požymių.

– Puikiai matote, pone Komeljo, jog ši ponia nepageidauja, kad ją apklaustų prancūzų policija. Pastebėkite, aš netvirtinu, esą ji buvusi vyro bendrininke. Esu tikras, kad jis slėpė nuo jos devyniasdešimt devynis procentus savo machinacijų. Mortimeris ne iš tų vyrų, kurie pasitiki moterimis, net jei tai būtų jo žmona. Vis dėlto raštelis, vieną vakarą perduotas „Pikvik bare" jame dirbusiam šokėjui, kurio kūnas dabar laikomas užšaldytas Teisinės medicinos institute, yra neabejotinas jos nuopelnas... Galbūt tada, verčiamas ūmios būtinybės, Mortimeris vienintelį kartą pasinaudojo jos paslaugomis...

– O Stounzas? – paklausė tardytojas.

– Jis yra svarbiausias jo sekretorius. Prižiūrėdavo visas aferas, kurių imdavosi šeimininkas. Jis jau savaitę iki nusikaltimo įvykdymo gyveno Londone. Apsistojęs „Viktorijos" viešbutyje. Pasistengiau, kad nebūtų įspėtas. Bet paskambinau į Skotlend Jardą, kad pasirūpintų juo. Pastebėkime, kad anglų policijai apsilankius „Viktorijos" viešbutyje, apie Mortimerio mirtį Anglijoje dar niekas nežinojo, nebent kai kurių laikraščių redakcijose. O paukštelis vis dėlto išskrido. Kai atvyko policijos inspektoriai, Stounzas spėjo pasprukti jiems vos ne iš panosės...

Niūrus teisėjo žvilgsnis klaidžiojo po šūsnis laiškų ir telegramų, suverstų ant rašomojo stalo.

Milijardieriaus mirtis savaime yra įvykis, patraukiantis tūkstančių žmonių dėmesį. O smurti-

nė Mortimerio mirtis dar labiau įaudrino visus, kas tik turėjo su juo reikalų.

– Jums atrodo, kad reikėtų paskleisti gandą apie žmogžudystę iš pavydo? – neužtikrintai paklausė Komeljo.

– Manau, kad taip būtų apdairiau. Jeigu ne, biržoje kils panika, ir jūs sužlugdysite ne vieną solidžią įmonę, pradedant tomis prancūzų bendrovėmis, kurios Mortimerio pastangomis neseniai atnaujino veiklą.

– Žinoma, bet...

– Palaukite! Jungtinių Valstijų ambasada iš jūsų pareikalaus įrodymų... O jūs jų neturite!.. Aš juo labiau...

Teisėjas nusišluostė akinius.

– Ir kas iš to?..

– Nieko!.. Laukiu naujienų iš Diufuro, kuris dar vakar išvyko į Fekaną... Nedrumskite prašmatnių Mortimerio pakasynų... Kokios tai gali turėti reikšmės? Jau parengtos gedulingos prakalbos, ruošiasi atvykti oficialios delegacijos.

Keletą akimirkų teismo tardytojas žiūrėjo į Megrė susidomėjęs.

– Jūsų išvaizda labai keista... – staiga pareiškė jis.

Komisaras nusišypsojo ir patikėjo paslaptį.

– Morfinas! – ištarė jis.

– Ką?..

– Tik nesibaiminkite! Tai dar nevirto yda! Paprasčiausiai į krūtinę įšvirkšti vaistai... Medikai nori išimti man du šonkaulius, sako, kad tai yra tiesiog būtina... Bet tai košmariškas reikalas!..

Reikia, kad mane paguldytų į kliniką ir ten išbūčiau nežinia kiek savaičių... Aš jų paprašiau keletui parų atidėti. Viskas, kuo rizikuoju, berods, tik trečias šonkaulis... Dviem daugiau negu kadaise prarado Adomas. Tik tiek! Na, jums taip pat tai atrodo tragedija... Iškart matyti, kad nesikalbėjote su profesoriumi Košė – žmogumi, išrausiu visų karalių ir šio pasaulio galingųjų vidurius... Jis jums, kaip visai neseniai man, paaiškins, kad tūkstančiai žmonių gyvena be įvairiausių organų ir kuo puikiausiai jaučiasi... Tarkime, Čekoslovakijos parlamento ministras pirmininkas... Košė išėmė jam inkstą... Savo akimis mačiau spirito stiklainyje... Jis man viską parodė: plaučius, skrandžius... O jų savininkai užsiima savais reikalais įvairiausiuose pasaulio kampeliuose...

Jis dirstelėjo į laikrodį ir pats sau sumurmėjo:

– Sumautas Diufuras...

Jo veidas akimirksniu pasidarė rimtas. Teismo tardytojo kabinetas jau buvo mėlynas nuo jo pypkės dūmų. Megrė, prisėdęs ant rašomojo stalo krašto, jautėsi kaip namie.

– Manau, kad bus geriau, jei pats nusiboginsiu į Fekaną! – atsiduso jis pagaliau. – Po valandos ten išvažiuoja vienintelis traukinys...

– Šlykštus reikalas! – priėjo prie išvados Komeljo, padėdamas į šalį aplanką.

Komisaras sėdėjo įsistebeilijęs į dūmų aureolę, pakibusią virš jo galvos. Niekas nedrumstė užsitęsusios tylos, išskyrus pypkės spragsėjimą.

– Pasižiūrėkite į šitą nuotrauką! – staiga ištarė jis.

Tai buvo nuotrauka iš Pskovo, vaizduojanti siuvėjo namą su baltu kraigu, skridiniu pastogėje, priebučiu su šešetu laiptelių ir visą šeimyną: sėdinčią motiną, tėvą, sustingusį iškilnia poza, du berniukus siuvinėtomis jūreiviškomis apykaklėmis.

– Tai Rusijoje! Teko pasižiūrėti atlase. Prie Baltijos jūros! Ten yra keletas mažų šalių: Estija, Latvija, Lietuva... Jas iš abiejų pusių spaudžia Lenkija ir Rusija. Valstybių sienos nesutampa su teritorijomis, kuriose gyvena skirtingos tautos. Kartais jau gretimame kaime kalbama kita kalba. Visur šurmuliuoja žydų turgūs, o jie, nors ir išsimėtę po visas šalis, vis dėlto sudaro atskirą tautą. Pridėkite komunistus! Kariniai susidūrimai pasienyje! Ginkluotosios radikalių nacionalistų pajėgos... Ten žmonės maitinasi pušų kankorėžiais*. Ten vargšai skursta labiau negu kur nors kitur. Ten miršta iš bado ir šalčio.

Ten vieni intelektualai gina vokiečių kultūrą, kiti – slavų, dar kiti puoselėja kaimiškąjį paveldą ir senąsias kalbas...

Ten gyvena valstiečiai, kurių veidai kaip samių ar kalmukų, taip pat yra milžiniško ūgio šviesiaplaukių siaubūnų, prie to pridėkime dar žydų metisus, kurie valgo česnakus ir skerdžia gyvulius kitaip negu visi žmonės...

Megrė paėmė iš teisėjo rankų nuotrauką, kurią šis apžiūrinėjo menkai susidomėjęs.

– Žaismingi tie berniūkščiai! – vien atsainiai tarstelėjo jis.

* Tikriausiai kedro riešutai.

Komisaras ją ištiesė atgal teismo tardytojui ir paklausė:

– Ar galėtumėte pasakyti, kurio iš juodviejų ieškau?

Iki traukinio išvykimo dar buvo likę trys ketvirčiai valandos. Ponas Komeljo iš pradžių apžiūrėjo berniūkštį, įžūliai išsproginusį akis į objektyvą, paskui jo brolį, pasisukusį į jį, lyg klaustų patarimo.

– Juk šitos nuotraukos velniškai iškalbingos! – vėl pradėjo Megrė. – Telieka užduoti sau klausimą, kaip tėvai ir dėstytojai iš pirmo žvilgsnio negalėjo nuspėti jų likimo.

Gerai įsižiūrėkite į tėvą... Jį maišto metu, per gatvės susišaudymą tarp nacionalistų ir komunistų, pašovė paklydusi kulka... Jis neprijautė nei vieniems, nei kitiems... Jis tiesiog išėjo iš namų, kad šeimai paieškotų duonos... Šias žinias man pavyko surinkti visiškai atsitiktinai, nes viską papasakojęs „Sicilijos karaliaus“ viešbučio laikytojas taip pat gimė Pskove...

Motina dar gyva ir gyvena tame pačiame name. Sekmadieniais ji apsirengia tautiniais drabužiais su aukštu kyku, kurio kraštai iš abiejų pusių dengia veidą...

Berniūkščiai...

Jis staiga pritilo, bet netrukus tęsė jau kitu tonu:

– Mortimeris gimė fermerio šeimoje, Ohajo valstijoje, o verslo karjerą pradėjo San Franciske pardavinėdamas batų raištelius. Ana Gorskina gimė Odesoje, o jaunystę praleido Vilniuje. Ponia

Mortimer yra škotė, kurią tėvai atsivežė į Floridą ankstyvoje vaikystėje.

Ir visi jie atsidūrė Paryžiaus Dievo Motinos katedros paunksmėje, o štai mano tėvas ne taip toli tarnavo jėgeriu vienoje seniausių medžioklės urėdijų Luaroje.

Megrė vėl dirstelėjo į laikrodį ir pagaliau parodė nuotraukoje berniuką, žiūrintį į brolį sužavėtomis akimis.

– Štai šitą vaikigalį dabar turėsiu suimti!

Jis iškratė pypkę į pakurą ir iš įpročio vos neprimetė ten anglių.

Po akimirkos teisėjas Komeljo, valydamasis akinius auksiniais rėmeliais, kalbėjo teismo sekretoriui:

– Ar jums neatrodo, kad Megrė pasikeitė? Jis man pasirodė... kaip čia paaiškinti... šiek tiek nervingas... šiek tiek... – Jis niekaip negalėjo surasti reikalingo žodžio, tad pagaliau nukirto: – Ir kokio velnio visi tie užsieniečiai suvažiuoja pas mus?

Paskui jis ūmiu mostu prisitraukė Mortimerio bylą ir pradėjo diktuoti:

– Rašykite: „Metai – tūkstantis devyni šimtai...“

Jei inspektorius Diufuras stovėjo pasislėpęs toje pačioje sienos įduboje, kurioje Megrė aną lietingą rytą laukė išeinant žmogaus su lietpalčiu, tai tik dėl to, kad toje įkalnėn kylančioje gatvelėje nebuvo jokios kitos užuovėjos, o pasibaigus uolų papėdėje išsidėsčiusioms viloms, ji susiaurėdavo iki takelio, išnykstančio nušienautoje pievoje.

Diufuras mūvėjo juodus getrus, vilkėjo siauru lietpalčiu su velke ir dar užsimovė jūreivišką kepurę – taip puošdavosi visi žmonės Fekane; vadinasi, jis šią aprangą susipirko, kai čia atvažiavo.

– Na, kaip?.. – paklausė Megrė, artindamasis prie jo iš tamsos.

– Viskas gerai, viršininke.

Išgirdęs tokį atsakymą, komisaras šiek tiek sunerimo.

– Kas – viskas gerai?

– Tas žmogus nei įėjo, nei išėjo... Jei jis į Fekaną atvyko anksčiau už mane ir apsistojo viloje, vadinasi, ten dar tebėra...

– Papasakok smulkiai, kas čia vyko.

– Vakar iš ryto – nieko! Tarnaitė buvo išėjusi į turgų. Vakare poste mane pakeitė pareigūnas Bornjė. Naktį iš ten niekas neišėjo. O apie dešimtą valandą ten uždegė šviesą...

– Paskui?

– Šįryt perėmiau sargybą, o Bornjė nuėjo miegoti... Jis tuoj ateis manęs pakeisti... Apie devintą valandą, panašiu laiku kaip vakar, tarnaitė nuėjo į turgų... O prieš pusvalandį išėjo jaunoji ponia... Ji netruks sugrįžti... Tikriausiai nusprendė ką nors aplankyti...

Megrė nieko neatsakė. Jis jautė, kad sekama buvo ne be priekaištų. Tik kiek žmonių prireiktų, kad vila iš tikrųjų būtų akylai stebima?

Trijų stebėtojų tikrai nebūtų per daug. Reikėtų vieną policininką priskirti prie tarnaitės, o kitą – prie „jaunosios ponios“, kaip ją vadino Diufuras!

– Tai ji išėjo prieš pusvalandį?

– Taip... Palaukite!.. Štai ir Bornjė... Dabar mano eilė eiti pavalgyti... Nuo pat ryto teprarijau vienintelį mėsainį ir visiškai sušalau kojas...

– Eik...

Jaunutis policijos pareigūnas Bornjė visai neseniai pradėjo dirbti kriminalinės paieškos brigadoje.

– Buvau sutikęs ponią Svan... – pasakė jis.

– Kur? Kada?

– Krantinėje... Gal prieš porą minučių... Ji ėjo žemutinio molo link...

– Viena?

– Viena... Norėjau ją pasekti... Paskui pamaniau, kad Diufuras jau laukia... Tas molas niekur neveda, todėl ji negalėjo toli nueiti...

– Kaip ji buvo apsirengusi?

– Tamsiu apsiaustu... Aš gerai neįsižiūrėjau...

– Tai aš galiu mauti? – paklausė Diufuras.

– Aš jau tau sakiau...

– Jei atsitiks kas nors tokio, mane įspėsite, ar ne? Užteks triskart paspausti skambutį prie viešbučio durų.

Tikras idiotizmas! Megrė jau nesiklausė. Jis įsakė Bornjė:

– Pasilik čia...

O pats tučtuojau nuskubėjo Svanų vilos link ir vos nenutraukė nuo vartų skambučio. Jis pastebėjo šviesą pirmame aukšte, kaip jau žinojo, valgomajame.

Iš vidaus išgąsdintas balsas išstenėjo:

– Kas ten?

Iškart pasigirdo vaikų verksmas.

– Policija!.. Atidarykite...

Dvejonės. Žingsnių stuksenimas.

– Greičiau atidarykite!..

Koridoriuje buvo tamsu. Tarpduryje Megrė tegalėjo išskirti boluojantį tarnaitės prijuostės lopą.

Tarnaitė nejudėjo. Prisispaudusi nugara prie sienos, ji atrodė sustingusi iš siaubo.

– Su kuo šįryt buvai susitikusi?

– Galiu prisiekti, pone policijos pareigūne...

Ji apsipylė ašaromis.

– Su ponu Svanu?

– Ne!.. Aš... Tai buvo... ponios dieveris... Jis paprašė, kad nuneščiau poniai laišką...

– Kur jis buvo?

– Priešais mėsinę... Jis manęs laukė...

– Jis tau ir anksčiau patikėdavo tokias užduotis?

– Ne... Niekada... Aš su juo niekur nesimatydavau, išskyrus vilą.

– Ar žinai, kur jis paskyrė poniai Svan pasimatymą?..

– Aš nieko nežinau!.. Ponia visą dieną buvo susijaudinusi... Ji taip pat manęs klausinėjo, ji taip pat... Aš jai pasakiau tiesą, kad jis atrodo kaip žmogus, besiruošiantis daryti kažką blogo... Jis tik prisiartino prie manęs, o man jau darėsi baisu.

Megrė staiga apsigręžė ir išėjo, net neuždrenkęs durų.

XVI
ŽMOGUS ANT UOLOS

Policininkas Bornjė, neseniai pradėjęs tarnybą kriminalinėje paieškoje, labai susirūpino pamatęs, kaip viršininkas, net pamiršęs uždaryti vilos duris, paknopstomis kažkur lekia pro jį, o užkliudęs neištarė nė žodžio.

Net du kartus jam šūktelėjo:

– Komisare!.. Komisare!..

Megrė neatsigręžė. Tik po keleto minučių, kai atbėgo į Etreta gatvę, kurioje vaikštinėjo vos keletas praeivių, jis sulėtino žingsnį, pasuko į dešinę, perklampojo per krantinės purvą ir vėl bėgte pasileido molo link.

Nubėgęs gal šimtą metrų, jis pastebėjo moters siluetą. Komisaras pasuko jai skersai kelio. Iškraunamo tralerio vantuose degė karbido lempa.

Jis stabtelėjo, kol moteris įeis į šviesos ratą, ir pamatė, koks persimainęs susijaudinusios ponios Svan veidas. Jos žvilgsnis kažkur klydinėjo, o eisena

buvo greita, negrabi, lyg bristų per provėžas ir tik per stebuklą jose nekluptų.

Komisaras jau ruošėsi ją užkalbinti, net priėjo keletą žingsnių arčiau. Bet priešakyje jis pamatė tuščią molą – tik ilgą juodą liniją prieblandoje, iš abiejų pusių daužomą putotų bangų.

Kažkodėl ji skubėjo būtent ta linkme. Praėjus tralerį, toliau nebuvo matyti nė gyvos dvasios. Juodą nakties uždangą skvarbė tik raudonos ir žalios laivakelio ugnys. Švyturys, iškilęs virš uolų, kas keliolika sekundžių apšviesdavo didžiulį jūros plotą ir savo spinduliais nutvieksdavo uolyno atšlaitę, tai pasirodančią, tai išnykstančią kaip vaiduoklis.

Megrė atsitrenkė į švartavimosi knechtus ir netoli surado laiptelius, vedančius polių link, kur jį tiesiog apkurtino bangų mūša.

Jo akys skvarbė tamsą. Iš tolumos atsklido tik laivo sirena, reikalaujanti atidaryti šliuzą.

Priešais neišskiriama iš tamsos gaudė jūra. Miestas, jo krautuvėlės ir purvini grindiniai pasiliko už nugaros.

Komisaras žingsniavo greitai, bet vis stabtelėdamas ir apsižiūrėdamas aplinkui su vis augančiu nerimu.

Nors jis nepažinojo vietovės, bet apsuko lankstą, norėdamas sutrumpinti kelią. Laipteliai poliuose nuvedė jį semaforo papėdės link, ten gulėjo trys didžiuliai juodi rutuliai, kuriuos jis nevalingai suskaičiavo.

Šiek tiek toliau jis pasilenkė pasižvalgyti per parapetą virš baltų putų valkų, besidraikančių tarp uolų kyšulių.

Skrybėlę jam nuplėšė vėjas. Dar bandė ją pagauti, bet ji vis vien nuskriejo į jūrą.

Šaižiai klykė žuvėdros, kartais baltas sparnas išryškėdavo tamsumoje.

Gal niekas neatėjo į pasimatymą su ponia Svan? Gal jį paskyręs žmogus jau spėjo nueiti savo keliais? Gal jis jau miręs?

Megrė nenustygo vietoje, įsitikinęs, kad viskas tėra keleto minučių reikalas.

Jis nuskubėjo iki žaliojo žibinto, apėjo iš visų pusių jį remiantį geležinių strypų aptvarą.

Nė gyvos dvasios! Tik bangos, viena po kitos šturmuojančios dambą, iš pradžių stojančios piestu, paskui klumpančios ir sprunkančios atgal į nusidriekusią baltuojančią pragarmę, kad iškart vėl sugrįžtų su nauja jėga.

Vien nutrūkstamas vienas į kitą daužomų riedulių bildesys. Blankus jau ištuštėjusio kazino kontūras tolumoje.

Megrė čia ieškojo žmogaus!

Jis apsisuko atgal ir leidosi tamsoje vaikštinėti po paplūdimį tarp akmenų, primenančių išvešėjusias baisingos išvaizdos milžiniškas bulves.

Komisaras atsidūrė palei pat bangas. Purslai tiško jam į veidą.

Tik tada jis pastebėjo, kad jau prasideda atoslūgis ir molą juosia iš vandens išlindusi grandinė juodų uolų, tarp kurių burbuliuoja vanduo.

Matyt, įvyko stebuklas, kad Megrė pavyko ten pastebėti žmogų. Iš pradžių jis jam pasirodė kaip neapibūdinamas daiktas, lyg sunkiai atskiriamas šešėlis tarp kitų šešėlių.

Įsižiūrėjo įdėmiau. Tai buvo paskutinė uola, prieš kurią bangos išdidžiausiai šiaušdavo keteras ir ištikšdavo smulkiausiais pursleliais.

Ten judėjo kažkas gyva...

Megrė, kad ten nusikapstytų, turėjo vargais negalais prasisprausti tarp polių, laikančių laiptelius, kuriais jis karstėsi prieš keletą minučių.

Akmuo buvo aplipęs dumbliais. Batai slyščiojo. Čia buvo girdėti daugiabalsis ošimas, lyg paplūdimiu galvotrūkčiais lakstytų šimtinės krabų, lyg sproginėtų oro burbulai ar kas nors traiškytų kokias jūrų uogas, lyg virpčiotų plika akimi nepastebimi iki pusės tašo aukščio prilipę moliuskai.

Megrė koja slystelėjo, ir jis iki kelių murktelėjo į vandenį.

Žmogaus jau nebesimatė, bet komisaras ėjo teisinga kryptimi.

Anas galėjo užkopti į tokią vietą tik tokiu metu, kai jūra plytėjo kur kas žemiau, nes komisarą staiga sustabdė gal dviejų metrų pločio vandens ruožas. Dešine koja jis pamatavo gylį, bet vos stačia galva neįlėkė į vandenį.

Pagaliau jis užsikabino rankomis už išorinių polių atramų ir šitaip įveikė kliūtį.

Geriausia, jei tokiomis akimirkomis tavęs niekas nemato.

Nes tenka atlikti akrobatinius judesius, kuriems esi visai nepasiruošęs. Ir kaip bet kuriam prastam akrobatui, viskas akimirksniu gali nueiti perniek. Kitaip tariant, stumiesi į priekį tik per sunkų triūsą. Nukrenti ir vėl telki jėgas. Taip ir maskatuoji – joks čia grožis, jokia garbė.

Megrė įsidrėskė skruostą, bet paskui taip ir negalėjo prisiminti, ar susižeidė pilvu nudribęs ant uolų, ar užkabinęs įkaltą į polius vinį.

Jis vėl pamatė žmogų, bet jau netikėjo savo akimis, nes jis visiškai nejudėjo ir atrodė kaip paprasčiausia uolos atplaiša, kurią iš tolo gali supainioti su žmogaus figūra.

Dar šiek tiek paėjėjus vanduo pradėjo teškentis aukščiau kelių. Nekoks iš jo būtų jūreivis.

Jau nesąmoningai, jis metėsi į priekį.

Šitaip jis pagaliau nusigavo iki uolų, tarp kurių stovėjo žmogus. Per metrą aukščiau jo. Už keliolikos žingsnių.

Dabar jam net nešovė mintis išsitraukti niekam nenaudingą revolverį, jis tik pirštų galais sėlino artyn ir statė kojas, kur pavykdavo padėti pėdą, o riedančių iš po kojų žemyn akmenų bilsmas liejosi su atoslūgio ošimu.

Paskui jis, nė nesiruošęs, puolė tą sustingusią figūrą – iš užnugario apsivyniojo rankomis vyro kaklą ir parbloškė jį ant žemės.

Abu priešininkai vos nenuslydo žemyn, sugriebti didžiulės bangos, plūstelėjusios tarp šių uolų. Kad taip neatsitiko, išgelbėjo paprasčiausias atsitiktinumas.

Dešimt kartų bandytum padaryti tą patį, ir kaskart prastai baigtųsi.

Vyras, nors ir nematė užpuoliko, stengėsi išsisukti kaip ungurys. Jo galva buvo prispausta, tik kūnas raitėsi į visas puses, ir tokioje padėtyje jam teko įdėti antžmogiškų pastangų.

Megrė net nebandė jo staigiai prismaugti. Jis tik stengėsi jį po truputį neutralizuoti, todėl bato smaigaliu jam teko įsikabinti už paskutinio polio. Dabar ta viena koja turėjo išlaikyti juos abu.

Megrė priešininkas gynėsi labai trumpai. Tai buvo tik spontaniškas, veikiau gyvuliškas atsakas.

Vos tik jis gavo laiko pagalvoti ir bent jau pamatė Megrė, kone besiliečiantį galva prie jo veido, iškart nurimo.

Pamirksėjęs jis parodė ženklą, kad pasiduoda, ir kai Megrė nustojo jam spausti gerklę, plačiu mostu parodė kunkuliuojančią jūrą ir dar ne visai atgavęs balsą sumurmėjo:

– Reikia būti atsargesniam...

– Gal norėtumėte pasikalbėti, Hansai Johansonai? – paklausė Megrė, kabindamasis nagais į slidžius dumblius.

Vėliau jis prisipažino, kad priešininkas tuo metu galėjo jį paprasčiausiai nuspirti į jūrą.

Tam tereikėjo nepraleisti akimirkos, tačiau Johansonas, pritūpęs prie pirmojo polio, tokia proga nepasinaudojo.

Vėliau Megrė taip pat labai sąžiningai prisipažino, kad besiropšdamas per kriaušį, turėjo įsitverti suimtajam už kojų.

Paskui abu netardami nė žodžio pasuko keliu atgal. Kaip tik prasidėjo potvynis. Už keleto žingsnių nuo pakrantės juos atkirto ta pati vandens valka, neseniai stojusi skersai kelio komisarui, tik dabar ji atrodė kur kas gilesnė.

Latvis žengė į vandenį pirmas, bet už trijų metrų paslydo, taškydamasis ir spjaudydamasis paniro iki juosmens.

Megrė taip pat šoko į vandenį. Besimurdydamas vandenyje komisaras net užsimerkė, nes jam pasirodė, kad neužteks jėgų išsilaikyti paviršiuje su tokiu savo svoriu.

Pagaliau abu vyrai, nusikamavę ir šlaputėliai, išsikapstė į paplūdimį ir įsitaisė tarp riedulių.

– Ji viską pasakė? – paklausė Latvis tokiu bejausmiu balsu, kad, atrodė, prakalbo miręs žmogus.

Megrė galėjo ir sumeluoti.

Bet jam pasirodė geriau, jei bus atviresnis.

– Ji nieko nepasakė... Bet aš ir taip žinau...

Ilgiau jie čia pasilikti negalėjo. Nuo žvarbaus vėjo permirkę drabužiai pasidarė tarytum ledo kompresai. Latvis pirmas pradėjo kalenti dantimis. Blankioje mėnesienoje Megrė sugebėjo pastebėti, kad jo lūpos jau pamėlynavo nuo šalčio.

Jis buvo be ūsų. Į Megrė žvelgė nepaliaujamai nerimo kamuojamas Fiodoro Jurjevičiaus veidas, tas pats berniuko iš Pskovo, akimis rijusio brolį, veidas. Tik jo drumzlinose akyse buvo sustingusi žiauri išraiška.

Už jų, šiek tiek dešiniau, plytėjo uolynai, tarp kurių žėravo keletas taškelių, – tai buvo vilos, o vienoje gyveno ponia Svan.

Kai švyturio spinduliai lyg dailininko teptukas praslysdavo uolynu, jame tarytum drobėje išryškėdavo stogas, po kuriuo glaudėsi ir ji, ir jos dvejetas vaikų, ir ta dėl visko įsibaiminusi tarnaitė.

– Eime... – tarė Megrė.

– Į komisariatą?

Latvio balsas skambėjo nuolankiai, bemaž abejingai.

– Ne.

Megrė žinojo tik vieną uosto viešbutį – „Pas Leoną“, ir taip pat prisiminė, kad ten yra atskiras įėjimas, pro kurį tik vasarą vaikščiodavo tie keletas atostogautojų, atvažiuojančių į Fekaną. Durys atsiverdavo į kambarį, atostogų sezonu paverstą į abejotino komforto valgomąją salę.

O žiemą žvejai, užeinantys čia išgerti stikliuko ir užkąsti austrėmis ar silke, sutilpdavo bendroje kavinės salėje.

Net nepasibeldęs, Megrė stumtelėjo tas duris. Kartu su palydovu jis atsidūrė tamsiame valgomajame, paskui atklydo į virtuvę ir ten taip išgąsdino prie puodų besikuičiančią tarnaitę, kad ši net suriko.

– Pašauk šeimininką...

Ji, negalėdama net pakrutėti, ėmė šaukti:

– Pone Leonai! Pone Leonai!..

– Kambarį... – pasakė Megrė, kai pasirodė ponas Leonas.

– Pone Megrė!.. Esate kiaurai peršlapęs... Nejaugi jūs?..

– Kambarį, greitai!..

– Bet kambariai dabar nekūrenami!.. O vienos šildynės vis vien neužteks...

– Bet tikriausiai turėsite porą chalatų?

– Suprantama... Jie mano... tad...

Iki komisaro ūgio jam trūko net trijų galvų!

– Atneškite juos čia!

Jie užkopė stačiais laiptais su itin mįslingais posūkiais. Kambarys pasirodė švarus. Ponas Leonas pats uždarė langines ir pasiūlė:

– Taurę grogo, ar ne?.. Ir užkrimsti!..

– Ir tą... Bet pirmiausia chalatus... – Megrė jautė, kad tuoj susirgs nuo peršalimo. Sužeista krūtinės pusė buvo lyg užšaldyta.

Tarp jų keletą minučių tvyrojo nesivaržymo nuotaika, būdinga to paties kambario gyventojams. Jie vienas kito akivaizdoje nusirengė. O rūpestinga pono Leono ranka pro durų plyšį ištiesė chalatus.

– Duokite man didesnį! – tarė komisaras.

Latvis juos palygino.

Ištieęs kambario bendrui drabužį pastebėjo permirkusį tvarstį, ir jo veidas nervingai virptelėjo.

– Tai rimta?

– Artimiausiomis dienomis išoperuos porą ar trejetą šonkaulių...

Po šių žodžių įsivyravo tyla. Tik ponas Leonas už durų pagaliau ją nutraukė šūktelėjęs:

– Ar viskas gerai?

– Įeikite!

Megrė chalatas vos siekė kelius, iš po jo kyšojo storos apžėlusios blauzdos.

O Latvis, menkutis ir išblyškęs, šviesiaplaukis moteriškomis kulkšnimis, su ta apranga atrodė elegantiškai, kaip cirko klounas.

– Tuoj atneš grogą! Aš padžiausiu jūsų drabužius, gerai?

Ponas Leonas, surankiojęs abi krūvas šlapių ir varvančių skudurų, šūktelėjo nuo viršutinės laiptų aikštelės:

– Ei, Anriete, kaip ten grogas?..

Paskui jis vėl sugrįžo ir paprašė:

– Tik pernelyg garsiai nekalbėkite... Gretimame kambaryje apsistojęs prekybos agentas iš Havro... Jam penktą valandą ryto traukinys...

XVII
BUTELIS ROMO

Tikriausiai perdėtume teigdami, kad tarp policininkų ir tų, iš kurių jie siekia išgauti prisipažinimą, dažnai susiklosto bičiuliški santykiai.

Vis dėlto beveik visada tarp policininko ir nusikaltėlio, jei šis ne koks nors bukas galvijas, atsiranda savotiškas artumas. Taip atsitinka, suprantama, dėl to, kad ištisas savaites, kai kada ir mėnesius, policininkas ir piktadarys tegalvoja vienas apie kitą.

Tyrėjas pasineria į tolimiausią nusikaltėlio praeitį, kad nuspėtų jo mintis, numatytų kiekvieną menkiausią jo judesį.

Ir vienas, ir kitas šiame žaidime rizikuoja savo kailiu. Kai jie pagaliau susitinka, tokiomis dramatiškomis aplinkybėmis abejingam mandagumui, viešpataujančiam kasdieniuose žmonių santykiuose, paprasčiausiai nelieka vietos.

Pasitaikė sutikti policijos inspektorių, kurie, įdėję daug vargo sulaikydami piktadarį, pajunta

jam simpatiją ir lanko jį kalėjime, net dvasiškai palaiko lydėdami ant ešafoto.

Tai nors iš dalies paaiškina šios istorijos veikėjų tarpusavio dėmesį, kai jie įsikūrė tame pačiame kambaryje. Viešbutininkas atnešė šildyklę, prikrautą žarijų, o virdulyje kunkuliavo vanduo. Šalia, tarp poros stiklinių ir cukrinės, stiebėsi aukštas butelis romo.

Abudu buvo sužvarbę. Įsitūloję į pasiskolintus chalatus, jie tik lenkėsi arčiau to menkučio šildymo prietaiso, kuris niekaip neįstengė jų sušildyti.

Jų laikysenoje atsirado kareivinių laisvumo ir atsainumo, būdingo žmonėms, kuriems bent jau šiuo metu nerūpi socialinės padėties skirtumai.

Galbūt paprasčiausiai dėl to, kad juodu buvo mirtinai sušalę? O labiausiai tikėtina, kad abu tada jautėsi pernelyg nuo visko pavargę.

Su tuo jau baigta! Apie tai net nereikėjo kalbėti – viskas aišku ir be kalbų!

Taigi, jie jau galėjo atsipūsti patogiau atsilošę kėdėse, ištiesti rankas arčiau karšto virdulio ir romiais žvilgsniais žiūrėti į melsvo emalio krosnelę, sutvirtinusią jų taikos sutartį.

Latvis ilgai nedelsdamas paėmė butelį romo ir įgudusiais judesiais paruošė grogą.

Megrė išgėrė keletą gurkšnelių ir paklausė:

– Tai jūs norėjote ją nužudyti?

Atsakymas pasigirdo tučtuojau, lygiai toks pat paprastas.

– Man neužteko ryžto.

Tik veidas net persikreipė nuo nervinių traukulių, kankinančių be atvangos.

Jo akys ėmė tankiai mirksėti, lūpų kampučiai trūkčiojo tai vieną, tai į kitą pusę, o šnervės virpėjo.

Lyg valingas ir protingas Peterso veidas būtų suvis išsitrynęs.

Tą veidą nugvelbė rusas, valkata, nuolat kamuojamas nervinių krizių, bet Megrė stengėsi to nematyti.

Todėl jis ir nepastebėjo, kaip pašnekovo ranka pagriebė romo butelį. Jis prisipildė stiklinę, išgėrė ją vienu mauku ir jo akys sublizgo.

– Ar Petersas buvo jos vyras?.. Juk jis ir Olafas Svanas – tai vienas ir tas pats žmogus, ar ne?

Latvis, nebenustygdamas vietoje, atsikėlė ir ėmė dairytis cigarečių, o neradęs susikrimto. Praeidamas pro stalą, kur stovėjo šildyklė, jis dar įsipylė romo.

– Ne nuo to reikia pradėti! – tarė jis. Paskui, žiūrėdamas į pašnekovą, pridūrė: – Betgi jūs iš esmės viską žinote, arba beveik viską?

– Du broliai iš Pskovo... Rodos, dvyniai? Jūs esate Hansas, taip žavėjęsis broliu ir visiškai jam atsidavęs...

– Kai mudu buvome visai mažiukai, jam būdavo smagu elgtis su manimi kaip su tarnu... Ir ne vien, kai likdavome vieni, bet matant draugams... Jis net nesakydavo tarnas, o vadindavo vergu... Žinojo, kad man tai malonu... Kodėl man tai buvo malonu, iki šiol negaliu pasakyti... Į viską žiūrėjau jo akimis... Leisčiausi užmušamas dėl jo... Kai, jau vėliau...

– Kai vėliau?..

Traukuliai veide. Mirksėjimas akimis. Gurkšnis romo. Gūžtelėjimas pečiais, lyg tartų: „Pagaliau, koks skirtumas...“

Jau dusliu balsu prabilo:

– Vėliau, kai pamilau moterį, maniau, kad nesugebėsiu būti jam taip atsidavęs... Kur tau!.. Aš mylėjau Petersą kaip nežinia ką!.. Mušdavausi su draugais, kurie nenorėdavo pripažinti jo pranašumo, o būdamas pats silpniausias, paprastai gaudavau į kailį, tik smūgius priimdavau su džiaugsmu.

– Tokia vieno įtaka kitam dažnai pasitaiko tarp dvynių, – pastebėjo Megrė, ruošdamas antrą grogą. – Leisite man akimirkai pasitraukti?

Jis nuėjo iki durų ir šūktelėjo Leonui, kad atneštų jo pypkę, likusią drabužiuose, bei tabako. Latvis įsiterpė:

– Gal ir man cigarečių paprašytumėte?

– Ir cigarečių, šeimininke... „Melsvų“!

Tada jis grįžo į savo vietą. Abu tylėdami laukė, kol tarnaitė atneš, ko jie prašė, ir pasitrauks.

– Jūs kartu studijavote Tartu universitete... – vėl prabilo Megrė.

Pašnekovas vis negalėjo nustygti vietoje. Kandžiojo cigaretę, spjaudė tabako nuotrupas, zujo po kambarį, pagriebė nuo židinio vazą ir perstatė kitur, o kalbėjo vis karštligiškiau:

– Štai ten viskas ir prasidėjo, taip! Brolis buvo geriausias studentas. Jį gyrė visi dėstytojai. O mokslo draugai pripažino jo pranašumą. Jis netgi buvo išrinktas jauniausiu per visą istoriją „Ugalos“ prezidentu.

Mes visi maldavomės po smukles ir maukdavome alų. Aš ypač! Nežinau, kodėl taip anksti pradėjau gerti. Negalėčiau paaiškinti. Apskritai aš visą laiką gėriau.

Manau, dėl to, kad po kelių stikliukų matydavau pasaulį tokį, kokį norėdavau įsivaizduoti, ir vaidindavau jame labai svarbų vaidmenį...

Petersas elgėsi su manimi tiesiog žiauriai. Nevadino kitaip, tik „šlykščiu rusu". Jūs vis tiek to nesuprasite. Mūsų senelė iš motinos pusės buvo rusė. O pas mus rusai, ypač po pasaulinio karo, laikyti tinginiais, girtuokliais ir svajotojais.

Tais laikais vis plykstelėdavo maištai, sukurstyti komunistų. O brolis vadovavo „Ugalos" korporacijai. Jis su šalininkais prisipirko kareivinėse ginklų ir įsivėlė į gatvių mūšius.

O aš išsigandau... Ką aš galėjau padaryti... Jei aš paprasčiausiai bijojau... Todėl nedrįsau eiti su jais... Pasilikau smuklėje, kurioje net langinės buvo nuleistos, ir, kol tęsėsi neramumai, aš ten gėriau...

Maniau, kad man lemta tapti tokiu didžiu dramaturgu kaip Čechovas, kurio kūrinius mokėjau atmintinai. Petersas tik nusikvatodavo: „Tu?.. Tu visą laiką liksi toks pat nevykėlis!" Štai ką jis man pranašavo.

Ištisus metus tęsėsi neramumai, vis kildavo maištų, ir gyvenimas visiškai išsimušė iš vėžių. Palaikyti tvarkai kariuomenės jau neužteko, tad piliečiai užsirašinėjo į savanorių būrius, kad apgintų miestą.

Brolis, vadovaujantis „Ugalai", tapo tokia svarbia asmenybe, kad su juo skaitėsi rimčiausi politikai. Jis

dar neskuto barzdos, o jau kalbėta, kad kada nors taps nepriklausomos Estijos prezidentu.

Pagaliau tvarka buvo atkurta, bet staiga nugriaudėjo skandalas, kurį vargiai pavyko užslopinti. Tikrinant sąskaitas paaiškėjo, kad Petersas naudodavosi „Ugalos“ korporacija siekdamas pasipelnyti.

Būdamas daugelio komitetų narys, jis klastodavo visus parašus.

Taigi, jam teko palikti tėvynę. Iš pradžių jis išvyko į Berlyną ir iš ten man parašė, kad aš pas jį atvažiuočiau.

Taip mes pradėjome sukčiauti kartu.

Megrė stebėjo karštligiškai pagyvėjusį Latvio veidą.

– Kas klastodavo dokumentus?

– Petersas mane išmokė suklastoti bet kurį parašą, užrašė į chemijos kursus... Jis apgyvendino mane mažame kambarėlyje ir duodavo vos du šimtus markių per mėnesį... O pats jau po kelių savaičių nusipirko automobilį, kuriuo važinėdavosi su savo meilužėmis...

Dažniausiai „plaudavome“ banko čekius... Paimdavau dešimties markių čekį ir prirašydavau nulių, kad išeitų dešimt tūkstančių, o Petersas paleisdavo juos į apyvartą Šveicarijoje, Olandijoje, kartą net Ispanijoje...

Aš daug gėriau. Jis mane niekino, labai blogai su manimi elgėsi. Vieną dieną jo vos nesuėmė dėl mano kaltės, nes gana prastai pavyko padirbti čekį.

Jis primušė mane lazda...

Ir aš nieko nesakiau! Tebedievinau jį... Net nežinau, kodėl... Apskritai juo visi susižavėdavo... Vienu metu jis galėjo, jei tik būtų panorėjęs, vesti Reicho ministro dukterį...

Dėl to nevykusiai padirbto čekio turėjome išvykti į Prancūziją, ir aš iš pradžių gyvenau Medicinos Mokyklos gatvėje...

Petersas jau dirbo ne vienas. Jis susidėjo su įvairiausiomis tarptautinėmis gaujomis... Daug važinėdavo į užsienį, ir jam vis rečiau prireikdavo mano paslaugų... Tik keletą kartų, kad padirbčiau kai kuriuos dokumentus, nes toje srityje buvau labai įgudęs...

Jis man duodavo labai mažai pinigų...

Nuolat kartodavo: „Tu esi tinkamas vien girtuokliauti, šlykštus ruse!"

Vieną dieną jis pareiškė vykstąs į Ameriką imtis kažkokios milžiniškos aferos, kad taptų milijardieriumi. Jis liepė man įsikurti provincijoje, nes Paryžiuje imigracijos tarnybos policija mane jau daugelį kartų kvietusi į apklausas. „Viskas, ko iš tavęs reikalauju, kad ramiai tupėtum!.. Tai nėra per daug, ar ne?"

Tada jis man užsakė pagaminti daugybę netikrų pasų, ir aš jam viską perdaviau.

Persikėliau gyventi į Havrą...

– Ten jūs sutikote tą, kuri vėliau tapo ponia Svan...

– Ji vardu Berta...

Tyla. Buvo matyti, kaip pučiasi Latvio Adomo obuolys. Pagaliau jis pratrūko:

– Tada dar jaučiau troškimą pagaliau *kuo nors* tapti!.. Ji dirbo kasininke viešbutyje, kuriame gyvenau... Ji visą laiką matydavo, kaip aš kasdien grįžtu girtas... Ir mane bardavo...

Ji buvo visai jaunutė, bet rimta. Žiūrėdamas į ją, imdavau galvoti apie šeimos židinį, vaikus...

Kartą vakare ji man kaip visuomet skaitė moralus, o aš nebuvau smarkiai prisigėręs, tad apsiverkiau jos glėbyje ir prisiekiau, pats tuo tikėdamas, kad tapsiu kitu žmogumi...

Maniau, kad ištesėsiu žodį. Kaip man nuo visko buvo šlykštu! Man jau skersai gerklės stovėjo tas valkatavimas!..

Tai truko beveik mėnesį... Tik pagalvokite, kaip tai kvaila!.. Sekmadieniais mudu lankydavomės koncertuose... Buvo ruduo... Grįždavome pro uostą, žiūrėdavome į laivus...

Mes nekalbėdavome apie meilę... Ji sakydavo, kad man yra tik draugė... Bet aš žinojau, kad vieną gražią dieną...

Ak! Taip... Vieną gražią dieną sugrįžo brolis... Jam iškart manęs prireikė... Jis atsivežė visą lagaminėlį čekių, kuriuos turėjau suklastoti... Paklaustum, kur jis tiek jų prirankiojo!.. Tai buvo visų stambiausių pasaulio bankų čekiai...

Pagal esamas aplinkybes, jis tapo jūrų karininku ir pasivadino Olafu Svanu...

Brolis apsistojo tame pačiame viešbutyje, kuriame gyvenau... Ištisas savaites aš klastojau tuos čekius – juk tai toks kruopštus darbas, – o jis lakstė po visus pakrantės uostus ir supirkinėjo laivus...

Jo naujoji afera stūmėsi į priekį. Jis man paaiškino, kad susitarė su labai žymiu amerikiečių investuotoju, kurio vaidmuo, suprantama, toje avantiūroje turėjo būti įslaptintas.

Buvo siekiama vienose rankose sutelkti įtaką visoms didžiosioms tarptautinėms gaujoms.

Su alkoholio kontrabandininkais jau buvo pavykę... Teliko apsirūpinti nedidelio tonažo laivais alkoholiui gabenti...

Bet ar verta pasakoti toliau? Petersas uždraudė man gerti, kad priverstų dirbti... Gyvenau uždarytas savo kambarėlyje, apsikrovęs laikrodininko lupomis, apsistatęs rūgščių buteliukais, apsidėliojęs įvairiausių rūšių plunksnomis ir rašalais, turėjau netgi kilnojamas spausdinimo stakles...

Vieną dieną su reikalu užėjau pas brolį.

Užtikau Bertą jo glėbyje.

Jis nervingai pagriebė butelį, kur buvo likę keletas šlakelių romo, ir vienu mauku viską ištuštino.

– Tuomet aš išvažiavau! – užbaigė kimiu balsu. – Daugiau nebeturėjau ką daryti. Aš išvažiavau... Paprasčiausiai nusipirkau bilietą į traukinį. Paskui per dienas slampinėjau po Paryžiaus bistro... Galiausiai vienąkart atsidūriau Sicilijos Karaliaus gatvėje, girtut girtutėlis ir jau sunkus ligonis!

XVIII
ŠEIMINIS HANSO GYVENIMAS

– Matyt, moterims sugebu kelti vien gailestį. Kai prabudau, išvydau tokią žydę, kuri mane slaugė... Ji taip pat įsikalė į galvą, kad mane atpratins gerti! Elgėsi su manimi lyg su vaiku, kaip ir ana!..

Jis nusikvatojo. Bet akys buvo sudrėkusios. Tiesiog privargdavai stebėdamas jo nuotaikų permainas, kintančias veido išraiškas.

– Tik šita mane ištvėrė. O Petersas... Suprantama, ne šiaip sau esame dvyniai, kažkas tarp mūsų turėjo būti bendro...

Aš jau jums sakiau, kad jis galėjo vesti vokietę iš aukštuomenės... Kur tau! Ne... Šiek tiek vėliau jis vedė Bertą, kai ji persikėlė gyventi kitur ir pradėjo dirbti Fekane... Jis jai nesakė tiesos... Aš viską suprantu! Matote, poreikis turėti švarų, ramų kampelį... Ji jam prigimdė vaikų!..

Latviui to jau buvo per daug! Jam užėmė žadą. Akyse sublizgo ašaros, bet jos akimirksniu išdžiūvo, lyg vokai būtų įkaitę iki raudonumo.

– Jai iki šiol atrodo, kad ištekėjo už tikro tolimojo plaukiojimo kapitono... Jis retkarčiais atvažiuodavo praleisti su ja ir vaikais keletą dienų, kartais mėnesį...

O aš niekaip negalėjau atsikratyti tos kitos, Anos... Velnias žino, kodėl ji mane taip mylėjo... Bet kad mylėjo, tai tikrai... O aš su ja elgiausi, kaip brolis visą gyvenimą su manimi... Aš ją įžeidinėdavau... Be perstojo žemindavau... Kai prisigerdavau, ji verkdavo... O aš gėriau, *tyčia*!.. Netgi pradėjau rūkyti opiumą ir vartoti visą kitą bjaurastį... *Tyčia*!..

Paskui aš susirgdavau, ir ji mane ištisomis savaitėmis slaugydavo... Pagaliau baigdavosi tuo, kad daužydavau...

Jis su pasibjaurėjimu bakstelėjo pirštu į save. Maldavo:

– Ar negalėtumėte paprašyti, kad atneštų išgerti?

Megrė ilgai nedvejojęs šūktelėjo į laiptinę:

– Romo!

Latvis net nepadėkojo.

– Kartkartėmis aš pabėgdavau, važiuodavau į Fekaną, bastydavausi aplink vilą, kurioje gyveno Berta... Paskui pamačiau ją stumiančią vežimėlį su pirmagimiu...

Petersas buvo priverstas pripažinti, kad esu jo brolis, nes buvome tokie panašūs...

Dėl to man vis kildavo nedorų minčių... Kai dar buvome vaikai, aš įsimiklinau pamėgdžioti Peterso elgseną, nes labai juo žavėjausi... Trumpai tariant, vieną dieną apsirengiau kaip jis ir ten nuėjau... Tarnaitė viską priėmė už gryną pinigą...

Bet vos spėjau peržengti slenkstį, pasirodė vaikas ir sušuko: „Tėti!“ Koks gi aš mulkis! Aš iškart sprukau. Bet visa tai smarkiai įstrigo man į galvą...

Petersas retkarčiais dar susitikdavo su manimi... Kai prireikdavo, kad padirbčiau dokumentus... Ir aš padirbinėdavau! Kodėl? Juk aš jo nekenčiau! Bet negalėjau atsispirti jo valiai...

Jis žarstė milijonus, lankėsi turtuolių rūmuose ir salonuose... Du kartus jį suėmė, bet jis išsisuko... Man niekada nerūpėjo jo organizacijos reikalai, betgi jūs ne prasčiau už mane suprantate, kokie ten dalykai. Kai jis veikė vienas ar su saujele bendrininkų, niekuomet neužsiimdavo plataus užmojo aferomis...

Bet Mortimeris, su kuriuo neseniai ir aš susipažinau, gana greitai jį įvertino... Mano brolis buvo sumanus ir tikras akiplėša, todėl, galima sakyti, genijus. O anas reiškėsi plačiausios veiklos sferose ir visuomenėje buvo pelnęs garbingo žmogaus reputaciją... Petersas stengėsi į savo organizaciją įtraukti visus stambaus masto sukčius, suplanuodavo aferas... O Mortimeris buvo visos tos aferistų šutvės bankininkas...

Man buvo visiškai tas pats... Kaip kadaise sakydavo brolis, kai dar studijavau Tartu universitete, aš esu nevykėlis... Kaip ir visi nevykėliai, aš gėriau, kad lengviau praeitų nusivylimo periodas ir pajusčiau polėkį...

Vienintelis gelbėjimo ratas, galėjęs tarp tų sūkurių išlaikyti mane virš vandens, buvo Berta. Jei dabar būčiau paklaustas, kodėl, atsakyčiau, kad tada vienintelį kartą gyvenime pajutau ramios ir laimingos užuovėjos galimybę...

Nelaimei, praėjusį mėnesį vėl apsilankiau pas ją... Berta ėmė žerti patarimus... Ir pridūrė: „Kodėl gi jums nepasekus brolio pavyzdžiu?..“ Tada man netikėtai šovė mintis... Nesuprantu, kodėl man tai neatėjo į galvą anksčiau... Juk aš galiu tapti pačiu Petersu, kada tik panorėsiu!

Po keleto dienų jis man parašė, kad atvažiuos į Prancūziją ir jam prireiks mano paslaugų. Nuvažiavau jo pasitikti į Briuselį. Įlipau į traukinį iš gretimo perono ir, pasislėpęs lagaminų skyriuje, tykojau, kol pamačiau, kaip jis atsikėlė ir nuėjo į tualetą. Aš išdygau prieš jį.

Nužudžiau jį! Bet man teko išmaukti visą litrą belgiškos kadaginės. Sunkiausia buvo jį nurengti, paskui pervilkti mano drabužiais...

Megrė dar niekados nebuvo matęs, kad kas nors gertų taip godžiai, lyg mirtinai ištroškęs.

– Kai pirmą kartą su Mortimeriu susitikote „Mažestike“, ar jis ką nors įtarė?

– Manau, kad taip. Bet tai buvo tik labai migloti įtarimai. Tuo metu tegalvojau apie viena – susitikti su Berta...

Tenorėjau jai pasakyti tiesą... Atvirai tariant, nejaučiau sąžinės priekaištų, bet vis dėlto pasinaudoti nusikaltimo vaisiais nesugebėjau... Peterso lagaminuose radau įvairiausių drabužių... Apsirengiau valkata, kaip buvau įpratęs... Išėjau iš viešbučio pro kiemo duris... Jaučiau, jog Mortimeris mane seka, ir porą valandų teko pavargti, kad sumėtyčiau pėdas... Tada susiradau taksi ir paprašiau nuvežti mane į Fekaną...

Man atvažiavus, Berta apie tai, kas įvyko, ničnieko nežinojo. Stovėjau prieš ją, ji mane klausinėjo, o man neužteko ryžto prisipažinti. Kaip tik tuo metu pasirodėte jūs... Pamačiau jus pro langą... Paaiškinau Bertai, kad manęs ieško dėl vagystės, ir paprašiau jos paslėpti. Kai jūs išėjote, ji man pasakė: „Keliaukite kuo greičiau! Jūs suteršėte savo brolio namus..." Nuostabu! Štai ką ji man pasakė! Ir aš išėjau! Į Paryžių parvažiavome kartu su jumis...

Vėl grįžau pas Aną... Suprantama, pavydo scena!.. Ašaros!.. O vidurnaktį atėjo Mortimeris: jis jau viską suprato ir grasino mane nužudyti, jei galutinai nenuspręsiu prisiimti Peterso vaidmens... Jam tai buvo svarbiausias dalykas... Petersas buvo vienintelis jo ryšininkas su sukčių gaujomis... Be jo Mortimeris neturėjo jokios įtakos...

Vėl „Mažestikas"... Ir jūs man už nugaros!.. Išgirdau kalbant apie nužudytą policijos inspektorių... Pamačiau, lyg kažkas standaus po švarku varžytų jūsų judesius... Neįsivaizduojate, kokį pajutau pasišlykštėjimą gyvenimu... Vos pagalvojęs, kad esu pasmerktas iki mirties vaidinti savo brolio vaidmenį...

Prisimenate tą nedidelį barą? Ir nuotrauką, kurią tyčia išmetėte?..

Kai Mortimeris apsilankė „Pas Sicilijos karalių", Ana ėmė protestuoti... Ji jautė, kad iškrenta iš žaidimo... Suprato, kad mano naujasis vaidmuo nutolins mane nuo jos... Vieną vakarą savo kambaryje „Mažestike" radau ryšulį ir laišką... Ten buvo pilkas masinės gamybos kostiumas ir raštelis šalia: ji rašė, kad rengiasi užmušti Mortimerį, o jums kažkur skiria pasimatymą...

Kambaryje tiek prisitvenkė tabako dūmų, kad net pasidarė šilčiau. Baldai skendėjo lyg rūke.

– Jūs atvažiavote čia nužudyti Bertos... – išrėžė Megrė.

Jo pašnekovas gėrė. Tylomis jis ištuštino stiklinę, įsitvėrė židinio atbrailos ir pagaliau atsiliepė:

– Užbaigti su viskuo! Ir su savimi!.. Man jau buvo gana, visko!.. Galvoje sukosi vienintelė mintis – brolis tokias vadindavo rusiškais kliedesiais... Mirti kartu su Berta, vienas kito glėbyje... – Latvis pridūrė trūkčiojamu balsu: – Kaip tai idiotiška! Reikia išgerti litrą degtinės, kad užeitų tokios mintys... Prie vartelių pastebėjau policininką... Iškart prablaivėjau... Ėmiau slankioti aplinkui... Šįryt per tarnaitę perdaviau raštelį brolienei, prašiau susitikti prie molo ir aiškinau, kad jei neatneš man nors trupučio pinigų, būsiu suimtas... Niekšiška, ar ne?.. Ji atėjo...

Staiga, stovėdamas pasirėmęs alkūnėmis į marmurinį židinį, jis pratrūko raudoti – ne kaip suaugęs žmogus, bet tartum vaikas. Tolesnį pasakojimą vis pertraukdavo girtas žagsėjimas:

– Man neužteko drąsos!.. Stovėjome tamsoje... Šniokštė jūra... Jos veide pasirodė nerimas... Aš viską pasakiau... Viską!.. Apie žmogžudystę taip pat!.. Taip, ir apie tai, kaip siauručiame tualete apkeičiau drabužius... Paskui, kai atrodė, kad ji tuoj išprotės, užtikrinau, kad viskas yra netiesa... Palaukite!.. Ne žmogžudystė!.. Paneigiau tik tai, kad Petersas buvo niekšas... Šaukiau jai, kad viską prasimaniau vien iš keršto... Atrodė, jog ji patikėjo...

Tokiais dalykais visada patikima... Ji numetė ant žemės rankinuką su pinigais, kuriuos man atnešė. Pasakė man... Ne! Ji negalėjo pratarti nė žodžio...

Jis pakėlė galvą, atsuko į Megrė traukulių tąsomą veidą, pabandė pereiti per kambarį, bet susvirduliavo ir turėjo įsikibti į židinį.

– Ei, paduokite man butelį!..

Tame familiariame kreipinyje nuskambėjo kai kas brutaliai švelnaus.

– Paklausykite!.. Duokite man trumpam tą nuotrauką... Žinote, kurią...

Megrė išsitraukė iš kišenės Bertos nuotrauką. Tai buvo jo vienintelė klaida visoje šioje byloje, kai jis pamanė, jog šią akimirką jaunoji moteris užvaldžiusi visas Hanso mintis.

– Ne... Kitą...

Dviejų berniukų siuvinėtomis jūreiviškomis apykaklėmis!..

Latvis žiūrėjo į ją, lyg būtų išprotėjęs. Komisaras ją matė aukštyn kojomis, bet vis vien buvo galima pastebėti, kaip susižavėjęs žiūri į brolį berniukas šviesesniais plaukais.

– Kartu su kostiumu jie išsinešė ir mano revolverį! – staiga visiškai abejingu ir bejausmiu balsu ištarė Hansas, apsidairęs aplinkui.

Megrė veidas pasidarė purpurinis. Jis nerangiu mostu parodė į lovą, kur gulėjo jo ginklas.

Tada Latvis paleido židinio atbrailą. Jis jau nebesvirduliavo. Tikriausiai turėjo sukaupti visas jėgas.

Jis praėjo pro komisarą arčiau nei per žingsnį. Abu vilkėjo panašiais chalatais. Iš to paties butelio gėrė romą.

Viena priešais kitą tebestovėjo dvi kėdės, prisišliejusios iš abiejų pusių prie šildyklės su žarijomis.

Juodviejų žvilgsniai susitiko. Megrė pritrūko drąsos nusigręžti. Jis tik laukė, kad Latvis galbūt sustos.

Bet Hansas tiesia eisena nužingsniavo lovos link ir atsisėdo ant krašto – girgžtelėjo spyruoklės.

Kitame butelyje dar buvo likę šiek tiek romo. Komisaras prisitraukė jį arčiau. Į stiklinės kraštą dzingtelėjo butelio kakliukas.

Jis gėrė lėtai. O gal tik apsimetė, kad geria? Sėdėjo sulaikęs kvapą.

Pagaliau trinktelėjo šūvis. Jis vienu mauku išgėrė stiklinę.

Oficialioje ataskaitoje tai skambėjo šitaip:

19... m. lapkričio ... d., dešimtą valandą vakaro, vyras pavarde Hansas Johansonas, gimęs Pskove, Rusijoje, estų kilmės, be profesijos, apsigyvenęs Paryžiuje, Sicilijos Karaliaus gatvėje, prisipažino kaltas dėl savo brolio Peterso Johansono nužudymo, įvykdyto traukinyje „Šiaurinė žvaigždė" tų pačių metų lapkričio ... d., ir nusižudė Fekane iššovęs iš revolverio sau į burną, iškart po to, kai jį suėmė Pirmosios operatyvinės brigados komisaras Megrė.

6 mm kalibro kulka, perėjusi gomurio skliautą, įstrigo smegenyse. Mirtis ištiko akimirksniu.

Kūnas perduotas teismo medicinos instituto moksliniams tyrimams, tai patvirtinta raštiškai.

XIX
SUŽEISTASIS

Išeinančius slaugus ponia Megrė dar spėjo pavaišinti stikliuku slyvų trauktinės, kurią pati paruošė praėjusią vasarą atostogaudama tėviškėje, nuošaliame Elzaso kaimelyje.

Kai durys užsidarė, o žingsnių laiptinėje nesigirdėjo, ji nuskubėjo į miegamąjį, apmuštą tapetais su rožių puokštėmis.

Megrė, sprendžiant iš juodų ratilų po akimis, buvo šiek tiek pavargęs ir gulėjo išsitiesęs didžiulėje lovoje po raudonu šilku apvilktais patalais.

– Tikriausiai tau skaudėjo? – paklausė žmona, tvarkydamasi kambaryje.

– Nelabai...

– Ar tau galima valgyti?

– Truputį...

– Vien pagalvojus, kad tave operavo tas pats chirurgas, kurį kvietė net pas karalius ar tokius žymius žmones kaip Klemanso ir Kurtlinas...

Ji atvėrė langą, kad išpurtytų kilimėlį, kurį pripėdavo slaugas. Paskui nuėjo į virtuvę, perstatė ant viryklės puodą ir kilstelėjo dangtį.

– Vis dėlto pasakyk, Žiuli... – paklausė ji sugrįžusi.

– Ką? – atsiliepė jis.

– O tu pats tiki ta nužudymo iš pavydo istorija?

– Apie ką tu kalbi?

– Apie tą žydę, Aną Gorskiną, kuriai šiandien teismas. Ta moteris iš Sicilijos Karaliaus gatvės, kuri aiškina, kad mylėjo Mortimerį ir nužudė jį iš pavydo...

– A! Tai šiandien?

– Tiesiog netelpa galvoje...

– Na jau! Supranti, gyvenimas yra toks sudėtingas reikalas... Gal galėtum pataisyti man pagalvę...

– Ar ją išteisins?

– Išteisino daugybę kitų!

– Tai aš tau ir sakau... O ji nebuvo įsipainiojusi į tavo bylą?

– Kol kas dar neaišku... – atsiduso jis.

Ponia Megrė gūžtelėjo pečiais.

– Tikras vargas būti kriminalinės policijos karininko žmona! – atsakė ji, bet vis dėlto nusišypsojo ir pridūrė: – Jei kas nors atsitinka, viską sužinau iš namų sargės... Jos sūnėnas dirba žurnalistu!..

Megrė taip pat nusišypsojo.

Prieš operaciją jis du kartus aplankė Aną Gorskiną Sen Lazaro kalėjime*.

* Dabar šis kalėjimas jau nugriautas.

Pirmą kartą ji jam apdraskė veidą.

Antrą kartą ji davė parodymus, kurie padėjo suimti Torenso ir Žozė Laturi žudiką Pepitą Moretą, besislapstantį pigiame Banjolė miestelio viešbutėlyje šalia Paryžiaus.

Taip slinko diena po dienos, neatnešdamos jokių naujienų! Kartkartėmis, velniai žino iš kur, kas nors paskambindavo, tik nepranešdavo nieko tikro, kol vieną gražų rytą Megrė, kaip žmogus, negalintis daugiau šito pakęsti, klestelėjo į fotelį ir sumurmėjo:

– Pakviesk man gydytoją...

Žmona patenkinta zujo po kambarius, dėl akių kažką bambėjo, vis pamaišydavo kunkuliuojantį puode troškinį, perstatinėjo kibirus su vandeniu, atidarinėjo ir vėl uždarinėjo langą ir retkarčiais pasiteiraudavo:

– Gal dar paduoti pypkę?..

Paskutinį kartą atsakymo nebeišgirdo.

Megrė miegojo: nuslinkus raudono šilko patalams, jis gulėjo nuogas iki juosmens, užtat patogiai padėjęs galvą ant didžiulės žąsies plunksnų pagalvės, o šeiminė aplinka pagaliau apgaubė jo veidą ramybe.

Teisingumo rūmuose Ana Gorskina grūmėsi dėl savo gyvenimo.

Santė kalėjimo ypatingos priežiūros kameroje uždarytas Pepitas Moretas jau žinojo savo likimą, ir stebimas niauraus sargybinio, kurio veidas pro grotas rodės lyg sudėliotas iš kvadratėlių, nervingai suko ratą po rato.

Užsnigtame Pskove senutė tautiniu kyku su nuleistais ant skruostų kraštais, įsėdusi į roges, tikriausiai važiavo į bažnyčią, o girtas vežėjas botagu pliekė mažą arkliuką, atrodantį visai kaip žaislas.

Georges Simenon
Latvis Petersas

Iš prancūzų kalbos vertė
Vilius Litvinavičius

Redaktorė
Virginija Drobelytė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Eglė Jurkūnaitė

2011-11-17
Tiražas 1 800 egz.

Išleido UAB „Baltų lankų" leidyba
Palangos g. 4, LT-01402 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino UAB „Spindulio spaustuvė"
Vakarinis aplinkkelis 24, LT-48184 Kaunas
info@spindulys.lt
www.spindulys.lt

Komisarui Megrė pranešama, kad į Paryžių atvyksta visoje Europoje pagarsėjęs sukčius ir banko čekių klastotojas. Tai labai paslaptinga, policijos nesusekama asmenybė. Traukinys į Paryžiaus geležinkelio stotį atveža... lavoną. Nepaaiškinamomis aplinkybėmis įvykdomos dar kelios žmogžudystės.

Latvis Petersas – pirmasis Georges'o Simenono detektyvas, kuriame pasirodo komisaras Megrė.

Georges'as Simenonas (Žoržas Simenonas, 1903–1989) – legendinis XX a. detektyvo meistras. Autoriaus knygų parduota per 500 milijonų egzempliorių, jos išverstos į daugiau kaip šimtą pasaulio kalbų. Išradingos intrigos, trumpas ir aiškus pasakojimas, pagrįsta ir tiksli psichologinė autoriaus įžvalga, iki kraštutinumo įtempta veikėjų būsena jau daugelį metų žavi komisaro Megrė gerbėjus.

PASAULINIO GARSO

KOMISARAS MEGRĖ

ISTORIJA PRASIDEDA

ISBN 978-9955-23-523-1